

Rapport 2007:66

Arkeologisk undersökning

Stora Torget i Linköping

RAÄ 153
Stora Torget
Linköpings stad och Kommun
Östergötlands län

Ingrid Gustin

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

Stora Torget i Linköping

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Medeltida torg och rådhus	4
Områdes- och objektbeskrivning	7
Arkeologiska undersökningar i närområdet	12
Syfte & frågeställningar	14
Metod och dokumentation	14
Resultat och tolkning	16
Fyndmaterialet	16
Områdesutnyttjande	24
Slutdiskussion	28
Slutord	31
Schakt- skikt- och anläggningsbeskrivningar	32
Beskrivning av schakt A, västra delen av Stora Torget.	32
Östra delen av Stora Torget, schakt F, G och H	33
Schakt F I-II. Rådhuset.	33
Schakt F I-II. Norra rådhusmuren.	35
Schakt F I-II. Norr om rådhusets nordmur.	35
Schakt F III	36
Schakt F IV	38
Schakt F V	40
Schakt F VI	40
Schakt F VII	41
Schakt H	41
Anläggningsbeskrivningar.	41
Beskrivningar av schakt för lyktstolpsfundament utmed norra torgsidan.	45
Referenser	45
Tekniska uppgifter.	47
 Bilaga 1 Glasanalys.	48
Bilaga 2 Stora Torgets keramik	61
Bilaga 3 Datering av kritpipor	69
Bilaga 4 Myntbestämning	77
Bilaga 5. Fyndlista	82

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Under hösten 1980 utfördes markarbeten på delar av Stora Torget i Linköping, vilka föranledde en arkeologisk undersökning på platsen. Undersökningen utfördes huvudsakligen längs ett längre schakt på torgets västra sida samt längs ett månggrenat schakt på torgets östra sida.

I schaktet utmed torgets västra sida påträffades stolphål för vidjehägnader. Denna typ av hägnad var mycket vanlig under medeltiden och har troligen fungerat som fållor för smådjur under marknaderna. Hägnaderna har troligen tillkommit under tidig medeltid och de har existerat fram till början av 1700-talet. I söder sammanfaller hägnaderna med den äldsta vägen vid torget. Denna väg har möjligen utgjort en förbindelse mellan torget och Mölnogatan-S:t Korsgatan.

I det västra schaktets norra del påträffades den gamla Storgatans äldsta gatubeläggning, vilket visar att gatan gått snett över den norra delen av det som idag utgör kvarteret Apoteket. Norr om den gamla Storgatan påträffades anläggningar vilka skulle kunna tolkas som lämningar efter en enklare bod.

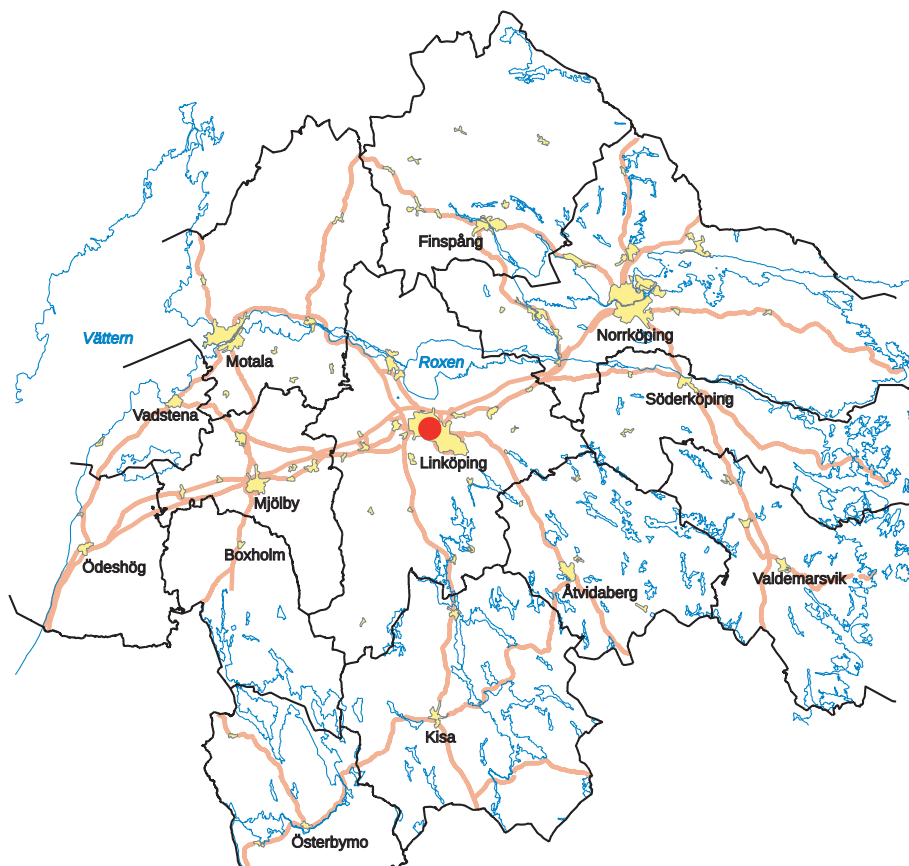
I de undre skikten på torgets östra sida påträffades rester av ytterligare en väg; huvudvägen mot Tannefors. Tillsammans med gamla Storgatan och den västra förbindelsen från Mölnogatan-S:t Korsgatan har den bildat ett flervägs kors på den östra delen av da-

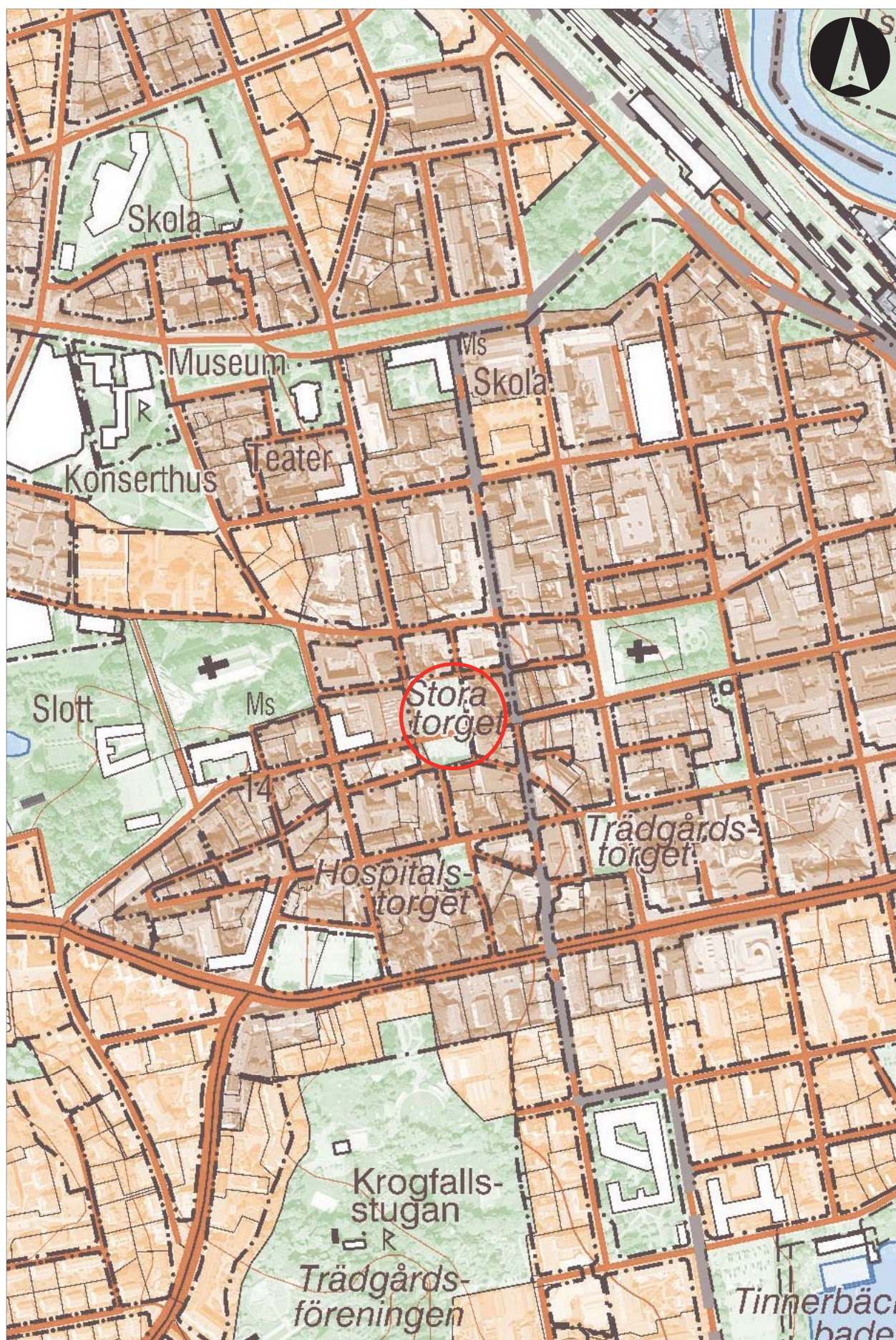
gens torg. Vägen har existerat fram till sen medeltid, då ett rådhus uppfördes på torgets östra sida.

Vid undersökningen i det östra området framkom även murverk som tillhörde det på torget uppförda rådhuset. Rådhusbyggnaden utgjordes av en rektangulär byggnad vars mått uppgick till 17,5 x 11 m. Byggnaden hade 1,5 m tjocka gråstensmurar och en källare. Denna var indelad i minst två rum, ett större och ett mindre, avskilda av en murad mellanvägg. Det stora rummet var indelat i små bodar genom mellanvägar av trä. Ingången till källaren var belägen på norra gaveln genom en träfarstu som troligen även inneslutit trappan upp till den övre våningen på rådhuset. Eventuellt kan även det mindre södra rummet ha haft en ingång utifrån.

Bland de fynd som påträffades vid undersökningen förekom glasfragment från dryckeskärl, fragment från fönsterglas, järnföremål (spik, hästskor, knivar, navare, krokar, beslag, tänger, kistgångjärn, bandgångjärn, kistlås, nyckel, sölja, sporre), keramik, fragment av kritpipor, järnslag, fragment av kopparföremål (däribland doppsko, fingerborg, knivblad, beslag, nål, rör, örnsked), mynt, tegel (kakelugnsfragment och taktegel).

Ingrid Gustin
Antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med objektet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Med anledning av schaktningar och markarbeten på Stora Torget beläget centralt inom RAÄ 153, Linköpings medeltida stadsområde (fig 2 och 3), genomfördes en arkeologisk undersökning. Uppdragsgivare var Gatukontoret i Linköping, vilka även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Den arkeologiska undersökningen utfördes av Östergötlands länsmuseum under tiden 1980-09-01 till 1980-12-13. Ansvarig för arbetet i fält var arkeolog Jan Eriksson. Vid fältarbetet deltog även arkeolog Mats Gilstring samt personal från Tekniska verken. Sammanlagt omfattade undersökningen en ca 175 kvadratmeter stor yta på torgets västra sida samt schakt omfattande ca 100 kvadratmeter på den östra sidan. Arbetet utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län.

De anläggningsbeskrivningar och schaktbeskrivningar som redovisas i rapporten är utförda av arkeologerna Jan Eriksson och Mats Gilstring vid tiden för undersökningen. Viss språklig redigering har dock företagits av beskrivningarna inför publiceringen. Till grund för rapporten, som förfärdigades under år 2007, låg dels beskrivningarna och annat dokumentationsmaterial bestående av fältritningar, föremål och svartvita foton, dels artikeln "Stora Torget – Linköpings historiska kärna" av Jan Eriksson (Eriksson 1987).

Medeltida torg och rådhus

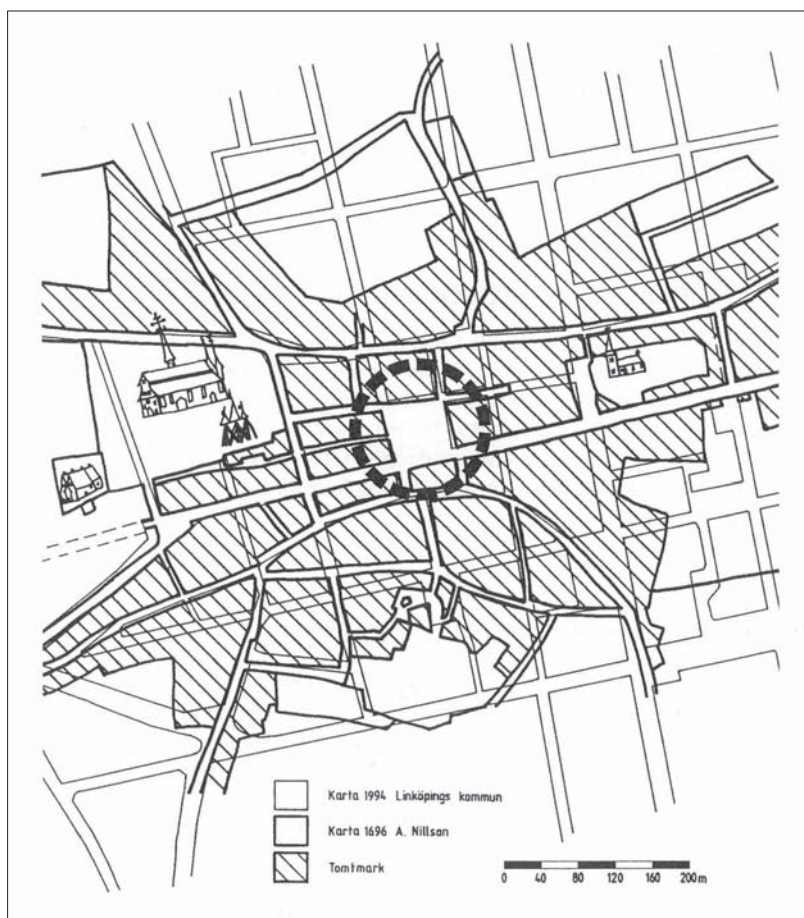
I de medeltida städerna var torgen en viktig arena för det profana livet. På torget idkades handel och där fanns ofta en brunn vilket innebar att torgområdet kom att utgöra en naturlig mötesplats för stadens invånare. Torget var även platsen där rättskipning ägde rum och där straff utmättes. Även en rad av stadens institutioner vara belägna runt torget, bland annat låg rådhusen där. De byggnader som inrymde stadens institutioner var ofta monumentala och påkostade. Bland annat därför kan torget sägas ha utgjort stadslivets symboliska centrum (Schofield & Vince 2003:63). I det följande kommer för denna rapport relevant forskning kring torg och rådhus att presenteras i korthet.

Torg

Torgens uppkomst och äldsta utformning har varit centrala pussel-

bitar vid kartläggningen av de medeltida städernas historia. Inom stadsforskning har man framhållit att de tidigmedeltida marknadsplatserna och/eller torgens utformning skilde sig från senare perioders. Under tidig medeltid tycks marknadsplatserna/torgen ha varit lokaliserades till huvudskäligen två olika typer av plaster; antingen till en gata eller till ett vägmöte (Schofield & Vince 2003:40).

Marknadsgator uppstod ofta utmed de naturligt framvuxna huvudvägar som gick genom städerna. Dessa gator blev då breda och i vissa fall cigarrformade. Även om de breda och cigarrformade torggatorna var vanliga, så utgjorde de inte den enda förekommande typen. Forskare som Thomas Hall har påpekat att en marknadsgatas utformning kunde variera och att den var starkt avhängig av lokala förhållanden. Exempel på torggator finns i engelska städer och i bland annat Köln. Än idag har Köln ett långsmalt torg vars upprinnelse står att söka i en lång och bred marknadsgata (Hall 1978/1980:83ff.; jfr Tagesson 2002:189; Schofield & Vince 2003:40). Även inom dagens Sverige finns exempel på att det funnits långsträckta diffusa torggator under tidig medeltid. I Lund utgjorde Stora Södergatan, som då var upp till hela 19 meter bred, stadens torggata. Längs torggatan fanns marknadsbodar av mer tillfällig karaktär (Andrén 1980:56f.).

Figur 3. Historiskt kartöverlägg över Linköpings stad med 1696 års karta. Stora Torget markerat med cirkel (efter Ternström 2003).

Det är emellertid inte bara torggator och långsmala torg som kan härledas tillbaka till tidigmedeltid. Även de marknader som uppstått vid vägmöten är ett tidigt fenomen. Vägmöten kunde utgöras av ett T-kors eller ett trevägsmöte och de resulterade ofta i en triangelformad plats (Schofield & Vince 2003:40). Om marknaden däremot låg där flera vägar möttes kunde utformningen bli mer oregelbunden eller kvadratisk (Hall 1978/1980:83ff.; jfr Tagesson 2002:189).

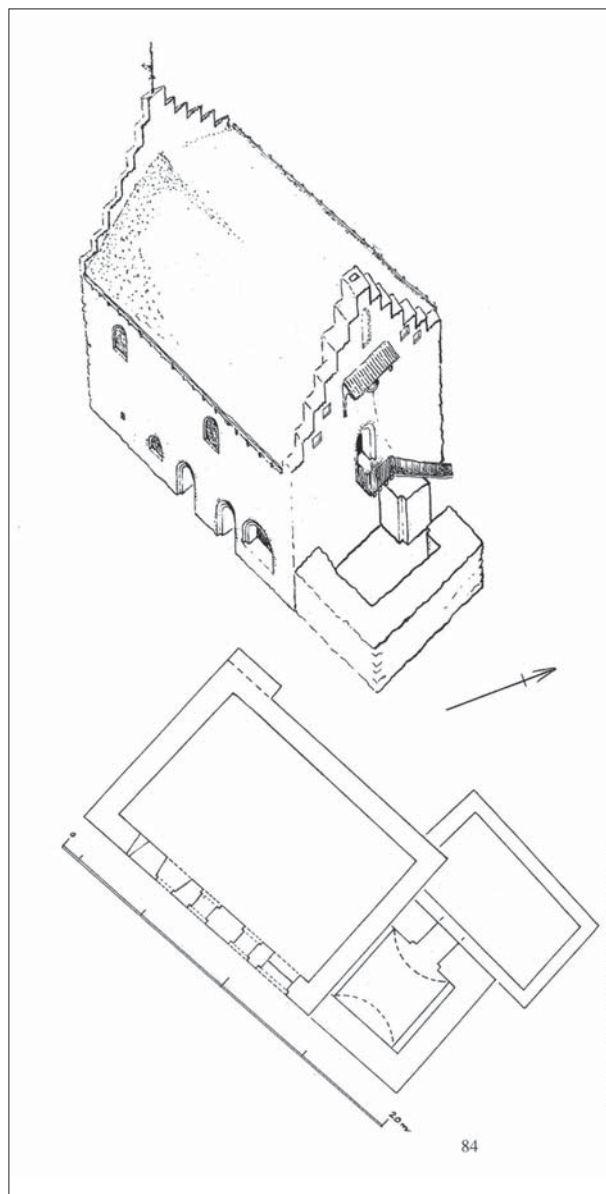
Den lokala topografin har i vissa fall spelat en roll för hur de tidiga marknadsplatserna/torgen kom att utformas. Ett exempel på detta är Stora Torget i Lund. Det triangulära torget fungerade mycket tidigt, redan under 1000-talet, som en öppen och från övrig bebyggelse avgränsad plats. Anders Andrén menar att formen i detta fall inte kan härledas tillbaka till något ursprungligt vägska. Den triangulära torgformen beror istället på den omgivande terrängen och på de naturliga hinder som funnits i vissa riktningar (Andrén 1980:56).

Till skillnad från de tidigmedeltida torgen/marknadsplatserna, som visar få tecken på regelrätt planering, kan utformningen av de torg som tillkom under senare perioder ses som uttryck för ett medvetet handlande. Anders Andrén har till exempel framhållit att de torg som utlades under högmedeltida fick en mycket tydlig rumslig gestaltning, till skillnad från sina tidigmedeltida föregångare. De högmedeltida torgen var stora, rektangulära eller fyrkantiga och de hade en klar fysisk avgränsning gentemot närliggande område. Torget var nu ett distinkt rum för handeln. Under högmedeltid försökte man styra och begränsa handeln till städerna och då helst till just torgen, för där kunde transaktionerna överblickas och kontrolleras. Torget blev under högmedeltid även en offentlig plats för stadens styrelse. Det var där som rådet sammanträdde och det var vid torget som rådhusen så småningom kom att uppföras (Andrén 1998:168).

Rådhus

Torget var centrum för mycket av det profana livet i den medeltida staden. Därmed blev platsen också den arena där stadens borgerskap manifesterade sig. Ett tecken på detta är att städernas rådhus ofta uppfördes vid, eller undantagsvis på, torgen.

Rådsinstitutionen framträdde i Tyskland under 1200-talet efter förebilder från Italien. I Sverige kom de första ansatserna till att införa rådsinstitutionen vid slutet av 1200-talet, men först under 1300-talet blev rådet allmänt förekommande även i mindre städer. Från sekelskiftet 1300 finns till exempel uppgifter om rådmän i Västerås, Linköping och Uppsala. Att en stad erhållit stadsrättigheter och att det funnits en

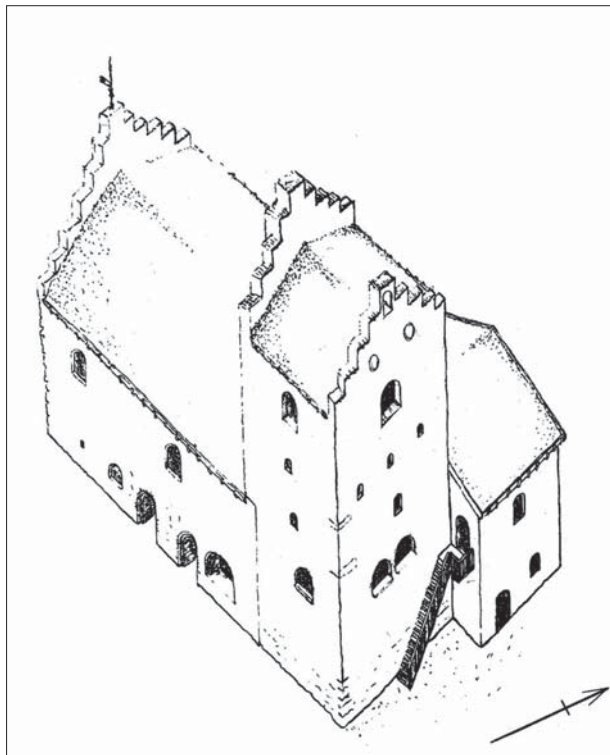

Figur 4. Vadstena rådhus före branden 1567. Rekonstruktion av salbyggnaden och de påbörjade tornmurarna (efter Zachrisson 2001:84).

rådsinstitution behövde emellertid inte innebära att det uppfördes ett rådhus vid samma tidpunkt. Inte heller behöver omnämnandet av att det "hölls rådstuga" i en stad betyda att en det funnits en speciell rådhusbyggnad (Zachrisson 1969:536 ff.; Zachrisson 2001:46ff.).

Även om det på goda grunder kan antas ha existerat rådhusbyggnader under 1300-talet, så finns det få direkta skriftliga belägg för dem. Ett undantag utgörs av Stockholm som omnämns år 1330 (Zachrisson 2001:49, 52). Det stora "Vinhuset" i Visby antas ha varit hemvist för stadens råd under delar av 1300-talet. Vinhuset byggdes under 1200-talet eller

i början på 1300-talet på Rolandstorget. Detta "rådhus" var Nordens största under medeltiden (Andrén 1998:165f.; Zachrisson 2001:106). De uppmätningar som företagits av källarvåningen visar att denna uppgått till ca 42 m (Zachrisson 2001:103,106). En speciell rådhusbyggnad uppfördes dock under senmedeltid. Denna byggnad påminde i mycket om vinhuset. Storleken var dock mer modest (Engeström 1988:16ff.).

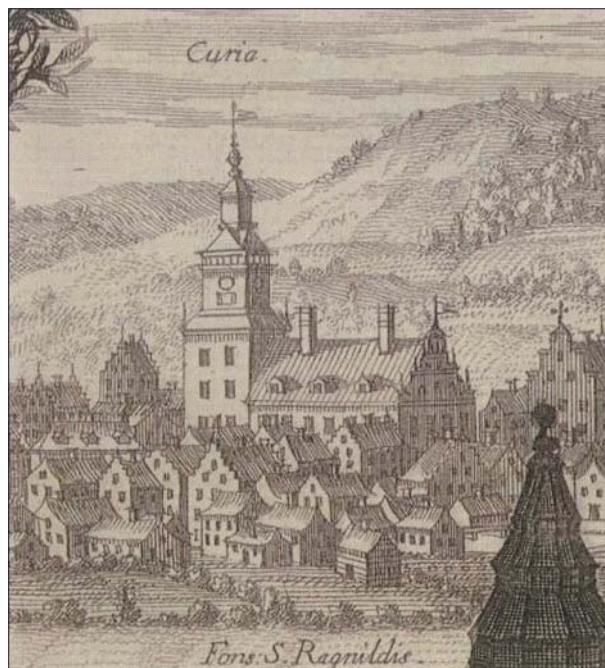
Figur 5. Rekonstruktion av Vadstena rådhus under 1580-talet. Rådhuset var vid denna tid försett med ett torn (efter Zachrisson 2001:86).

Sveriges äldsta bevarade rådhus finns i Vadstena (fig 4). Sune Zachrisson som studerat dess byggnadshistoria har lanserat två olika dateringar för denna byggnad. I vissa arbeten anges 1400-talets början som möjlig tillkomstperiod (Zachrisson 1969), i andra 1500-talets mitt (Zachrisson 1961:73). I Medeltidstadens rapport över Vadstena anges att murnings-tekniken pekar mot att rådhuset uppfördes omkring 1490 (Hasselmo 1982:46f.).

Även för andra svenska städer har det varit svårt att fastställa när rådhusen uppfördes och togs i bruk. Likaledes har det varit svårt att få grepp om rådhusbyggnadernas utseende (Zachrisson 1969:536 ff.). Trots detta utkristalliserar sig några generella drag.

Från skriftliga källor kan man sluta sig till att de medeltida och eftermedeltida rådhusen var uppförda av antingen sten eller trä. I de mer betydande städerna

användes oftast sten så som i till exempel Stockholm och Kalmar. De flesta senmedeltida rådhus var uppförda i två våningar och rådhusalen var belägen på övervåningen. I denna, ofta långsträckt, sal avhöll råd och borgmästare rådstuga. Salen var således ett betydelsefullt rum. Det kunde ofta uppta hela övervåningen så som i Söderköpings rådhus under dess äldsta tid och som i Vadstenas rådhus under 1500-talet (Zachrisson 1969; Zachrisson 2001:50ff.) (fig 5 och 6) .

Figur 6. Söderköpings rådhus. Detalj ur *Svecia antiqua et hodierna*.

Rådhusen var ofta försedda med klock- och/eller vårdtorn. Tornen kunde alltså fungera som bevakningstorn när det gällde bränder. De var ofta uppförda på rådhuset, men kunde även ha en fristående placering (Zachrisson 2001:54f.).

Ett syneprotokoll från 1600-talet avseende Söderköpings medeltida rådhus ger fler upplysningar om rådhusen och de föremål som förvarades i byggnaderna. Salen var uppdelad i två delar, en för råd och borgmästare och en för allmänhet. Rådets och borgmästarens del var avskild genom ett domarskrank. I allmänhetens del fanns kistor, skåp, en bänk med stadens likaremått, bödelssvärd, halsjärn samt på väggen en dekorativ stridshammare. Rådhusen var dock ofta mer än enbart doms- och förvaltningsbyggnader. De kunde även innehålla lokaler för handel. I bottenvåningarna fanns bodarna för köpenskap som hyrdes ut till stadsbor eller utifrån kommande köpmän. I Söderköping och Vadstena hade bodarna diskar eller nedfällbara luckor ut mot torget. Ytterligare lokaler som kunde finnas i rådhus var såväl utskänkningslo-

kaler för öl och vin, ”stadskällare”, som arrester. Utskänkningen i rådhusen hängde samman med städernas rätt att tullfritt införa vissa kvantiteter öl och vin. Stadsstyrelsen var därför mån om att det skulle finnas lämpliga utskänkings- och lagerlokaler tillgängliga (Zachrisson 1969:536 ff.).

Områdes- och objektbeskrivning

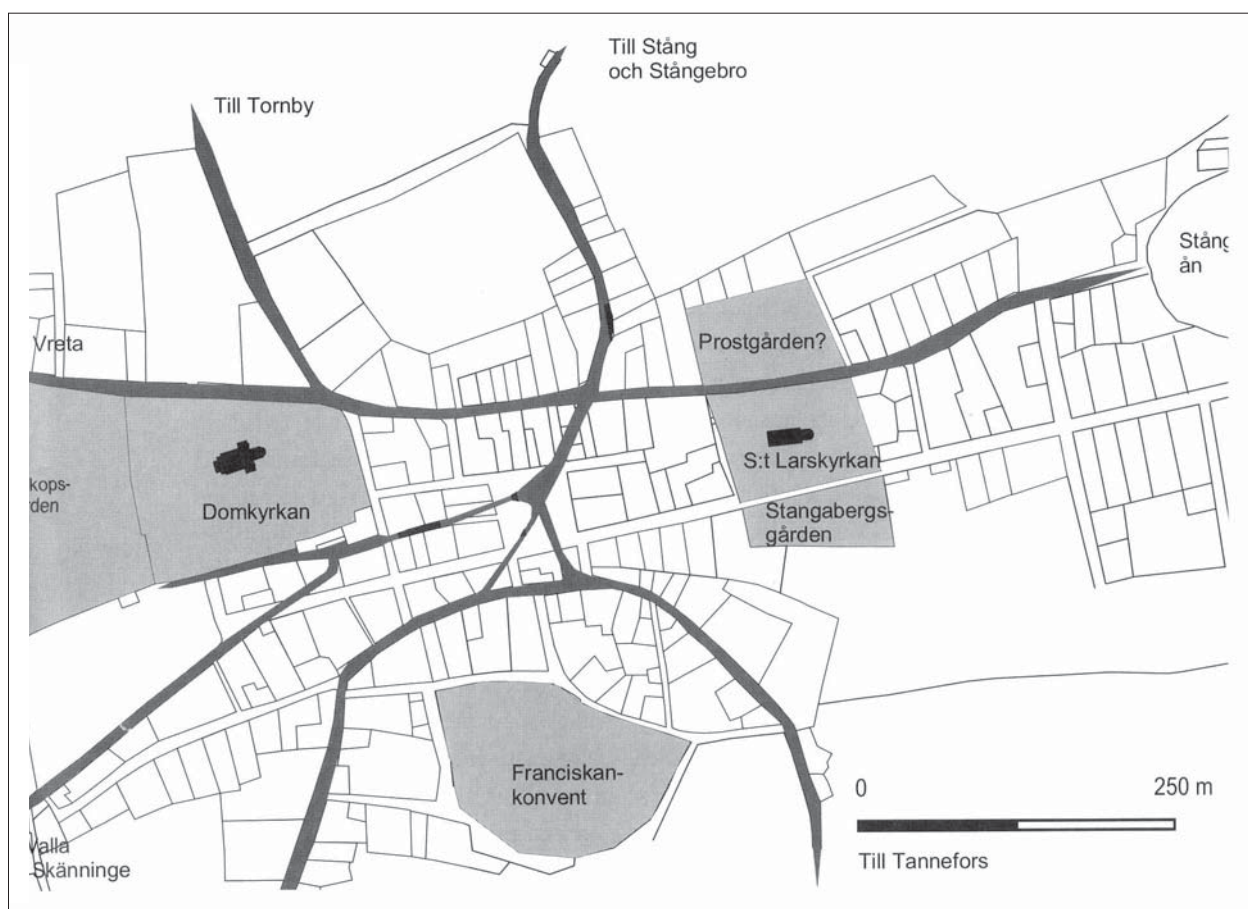
Stora Torget i Linköping

Namnet Linköping kommer av det äldre namnet Liunga kaupinga. Förleden antas syfta på en ljunghed som kan ha uppkommit genom hårt betestryck under äldre tid. Den andra leden, kaupinga, antas beteckna en marknadsplats. Namnet finns belagt från ca år 1100. Huruvida denna marknadsplats har kopplingar till den medeltida stadens torg är en öppen fråga. Flera forskare har pekat på att Kampen vid Hunnebergsgatans början, varit den ursprungliga marknadsplatsen (Eriksson 1987:13 och där anförd litteratur). Av en 1700-talskarta framgår att en äldre huvudväg i östvästlig riktning mött vägarna från Kaga och Kärna samt ytterligare en väg från söder vid just Kampen. Eftersom vägarna här strålade samman har platsen kommit att ses som den ursprungliga marknadsplatsen.

Klart är emellertid numera att även Linköpings tidigmedeltida gator mer eller mindre möttes på en naturligt bildad terrass och att denna ligger på platsen för dagens torg. Terrassen utgör en del av den rullstensås där staden växte fram. Marken invid terrassen lämpade sig väl för bebyggelse till skillnad mot terrängen i söder som var sönderstyckad av berg. I området fanns även rika källådror som tryggade vattenförsörjningen (Ljungstedt 1976:90).

Vid det område som utgör dagens torg har vägar och gator från olika håll strålat samman (fig 7). En av de viktigare gatorna som ledde till torget var säkerligen den gamla Storgatan. Den gick förbi biskopsgården och mynnade, på den västra sidan av dagens torg, i ett medeltida vägmöte. Gamla Storgatan kom att läggas igen då området återuppbyggdes efter storbranden år 1700 (Eriksson 1987:19).

Sträckningen för den gamla Storgatan har kunnat beläggas i olika skeden genom arkeologiska utgrävningar i kvarteret Apoteket. År 1970 frilades ett 34 m långt avsnitt av den gamla kullerstensbelagda gatan vid de arkeologiska undersökningar som då genomfördes i kvarteret. Norr om gatan påträffades byggnadslämningar i 2-3 bebyggelseskikt, vilka tolkades som samtida med gatan. Byggnaderna hade karaktären av bodar. Gatan var 4 m bred och bestod av en jämn och tät kullerstensläggning. Denna gatubeläggning har

Figur 7. Det tidigmedeltida gatunätet mot bakgrund av 1696 års karta (efter Tagesson 2002:183, Fig 73).

troligen tillkommit under 1500-talet. Under denna gata fanns ytterligare två nivåer, vilka i efterhand har tolkats som äldre gatusträckningar. Den övre nivån utgjordes av en grusbädd som visade sig ha en, i jämförelse med 1500-talsgatan, avvikande ONO-VSV riktning. Under grusbädden och under ett lager med mager sandjord påträffades en gles stenläggning som låg direkt på den sterila sanden. Stenläggningen, som utgjort den tidigaste vägen, har troligen haft en bredd av 6-8 m och den har varit orienterad i samma riktning som den ovanliggande grusbädden (Tagesson 2002:338f.).

Från sydväst kunde man nå torget via Sandgatan eller Sandkorsgatan, nuvarande S:t Korsgatan. Ytterligare en av de gator eller vägar som ledde mot torget var Stora Stångsgatan som kom från Stora Stångebro. Mot torget, om än inte direkt till, förde också Ågatan, som fortfarande har kvar mycket av sin gamla sträckning. Från sydöst nådde man torget via Mölnogatan (Tanneforsgatan) (Lindahl 1965:77 även Lindberg 1975:76-77).

Den nuvarande Storgatan eller nya storgatan, som leder förbi Stora Torget idag, tillkom vid mitten av 1600-talet (fig 8). Syftet med gatan var att få en bred och rak huvudgata samt att få landsvägen att gå rakt mot stadens torg och centrum. Gatan är ett resultat av den första kända stadsplaneregleringen i Linköping (Eriksson 1987:19).

Området söder om nya Storgatan, Holmen, har ursprungligen inte tillhört torget, utan varit bebyggt med trähus. I samband med att den nya Storgatan kom till togs en del av bebyggelsen i Holmen bort. Samtidigt väcktes ett förslag om att hela kvarteret skulle rivas så att man skulle kunna få ett större torg. Någon rivning tycks emellertid inte skett omedelbart eftersom Holmen fanns kvar fram till den stora stadsbranden år 1700. Efter branden belades kvarteret med byggnadsförbud, något som inte åtlöydes. I slutet på 1700-talet revs dock bebyggelsen (Lindberg 1975:88; Eriksson 1987:19). År 1948 och 1961 företogs arkeologiska utgrävningar på delar av Holmen (se vidare avsnittet "Arkeologiska undersökningar i närområdet").

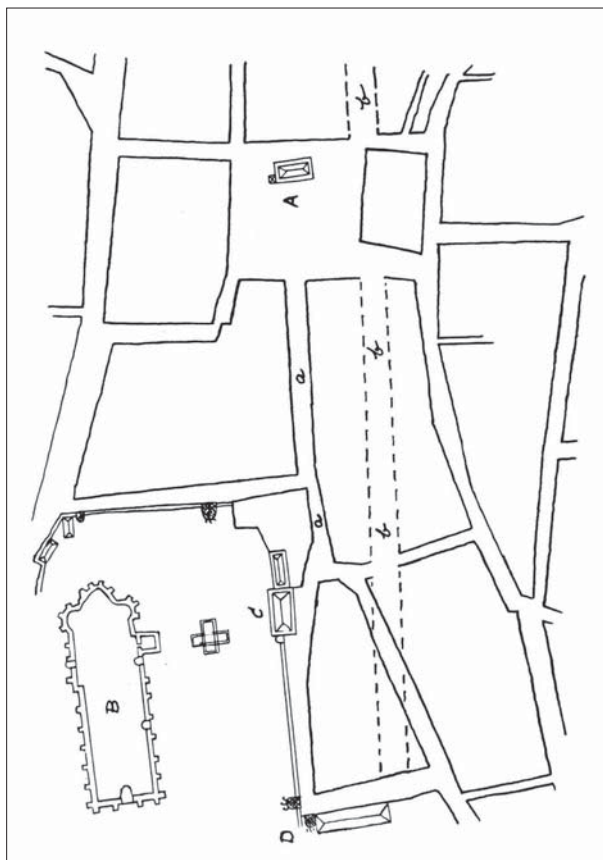
En återkommande punkt i diskussionerna om torget gäller dess utformning under olika epoker. När vi för första gången möter torget i det äldre kartmaterialet, så som på Jean de Rogiers stadskarta från 1651, är det kvadratisk till formen. Exakt när torget fick denna utformning har inte kunnat fastställas.

Det tidigaste skriftliga omnämnandet av Stora Torget i Linköping är från år 1313. Från detta år finns ett dokument som säger att kung Birger har givit Peter Andersson en tomt i Linköping vid torget som tack för trogna tjänster. I dokumentet anges ett förbehåll; gatan däromkring får inte stängas (brev 1931, DS

2578). Uppgifter om torget återkommer i andra dokument från 1300-talet. År 1342 nedskrevs att kaniken i Linköping Johan Kante testamenterade bland annat tre torgbodar till Linköpings domkyrka mot att man skulle hålla en mässa för honom var fjortonde dag (brev 4807, DS 3661). År 1352 intygar fogden Nils i Stång att Margareta Dansdotter lagligen upplåtit Linköpingsborgaren Harald Ulfsson en torgbod med tillhörande tomt (brev 6437, DS 4080). År 1363 omnämns att Johannes, kanik i Linköping, använde sina tre torgbodar som säkerhet när han ingick en uppgörelse med sin måg (brev 8286, DS6777).

Från senare århundraden finns fler skriftliga uppgifter om torget. 1678 omtalas att Karl XI visat missnöje över Linköpings "elaka och ojämna" gator. Klagomålet hade effekt så till vida att omfattande utfyllnads- och stensättningsarbeten satte igång. Arbetsena kom till stor del att gälla torget och Storgatan (Lindberg 1975:90).

Andra skriftliga uppgifter handlar om torget som offentlig arena. Stora Torget var under medeltid det enda i staden. Här verkställdes de straff som utdömdes av rådstugurätten. Domarna innebar oftast böter men kunde även lyda på spöstraff, gatlopp, skampåle,

Figur 8. Linköpings centrala delar vid 1600-talets mitt. Sträckningen för nya Storgatan markerad genom streck. Efter regleringskartan från 1653, Östergötlands lantmäterikontor (efter Zachrisson 2001:58).

stock, stympning eller avrättning. I avskräckande syfte skulle utdelandet av straffen ske på torget, synligt för alla i staden (Ydén 1965:196). På torget fanns därför spöpalen eller kåken, där personer dömda till kåkstrykning bands under spöstraffet. Utanför rådhuset fanns stupstocken för avrättningar. Till de mer kända hör Linköpings blodbad år 1600. Vid detta tillfälle halshöggs fem personer mitt ute på torget (Eriksson 1987:22).

Linköpings rådhus

Det framgår inte av skriftligt material när Linköpings första rådhus uppfördes. Redan från 1300-talets första hälft finns emellertid goda indikationer på att staden haft såväl råd, rådmän, borgmästare och fogde som sigill. En rådstuga omtalas år 1365. Det har dock ansetts osäkert om det skulle finnas en speciell rådhusbyggnad redan vid denna tidpunkt. Det första omnämnandet av en rådstuga härrör från 1495 och år 1496 omnämns ett rådhus (Kraft 1976:160; Tagesson 2002:118, 326 och 328 med där anförda referenser).

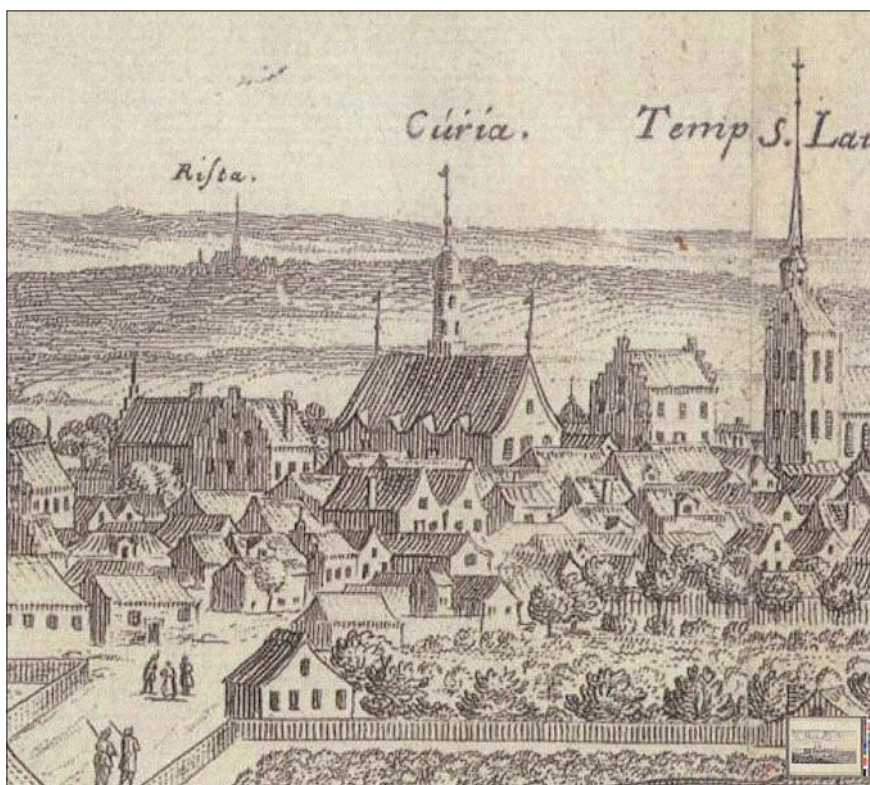
Det medeltida rådhuset förstördes troligen vid en

brand år 1546. Då omnämns att Gustav Vasa gav borgarna tillstånd att använda Helgeandsgårdens kapell som provisorisk rådstuga fram till dess att det nedbrunna rådhuset återuppbyggdes. Då staden eldhärjades på nytt 1576 förnyade Johan III denna utfästelse. Av bevarade handlingar framgår att det tog lång tid innan en byggnation av rådhuset kom igång. Först år 1622 finns uppgifter om att borgarna lämnade det provisoriska rådhus som kapellet utgjort. Det nya rådhuset kan dock ha tagits i bruk redan innan detta år eftersom det redan 1615 omnämns att borgmästare och råd avtalat att inköpa ett tornur till det nya rådhuset (Lindberg 1976:82f.).

Kart- och bildmaterial från 1600-talet ger god vägledning gällande rådhusets läge och utformning vid denna tid. Till skillnad från rådhusen i andra svenska städer var rådhuset i Linköping beläget, inte bara vid, utan på själva torget (Zachrisson 2001:55). På Jean de Rogiers karta över Linköping från 1651 syns en symbol för en byggnad som betecknats rådhus uttritad på torgets östra del. Även Anders Nilssons tomtkarta över staden från år 1696 visar rådhuset som en byggnad med ett högt tornförsett tak (fig 9).

Figur 9. Anders Nilssons tomtkarta från år 1696.

Figur 10. Rådhuset i Linköping detalj ur *Suecia Antiqua et Hodierna*.

Rådhuset finns också med på den panoramabild över Linköping som finns i *Suecia Antiqua et Hodierna*. På detta kopparstick, förfärdigat av Willem Swidde i slutet på 1600-talet, framträder rådhuset som en hög rektangulär byggnad (fig 10). Byggnaden har ett högt sadeltak med fyra takkupor. Mitt på taket finns ett runt fönsterförsatt torn med kupoltak. Såväl torn som gavlar är försedda med stänger och vimplar av järn.

I Söderköping var rådhuset uppfört i sten och tegel, medan rådhuset i Linköping med stor säkerhet var uppfört av sten (Zachrisson 2001:52). I dessa två städer och i Vadstena hade rådhusen torn som var murade och sekundärt fogade till rådhusets salsbyggnad (fig 11). Det 20 m höga tornet till Söderköpings rådhus har ansetts härröra från 1400-talets slut. Den ledande staden i landskapet anses ha inspirerat de övriga till efterföljd. Tornen till rådhusen i Linköping och Vadstena antas därför ha tillkommit snart efter det att man uppfört tornet i Söderköping (Zachrisson 2001:54).

Skriftliga källor ger oss ytterligare information om rådhuset i Linköping. År 1615 införskaffades ett tornur till huset. År 1642 omnämns att magistraten låtit inreda bodarna under rådstugan till "stadskällare eller skänkehus". I källaren fanns även en lokal

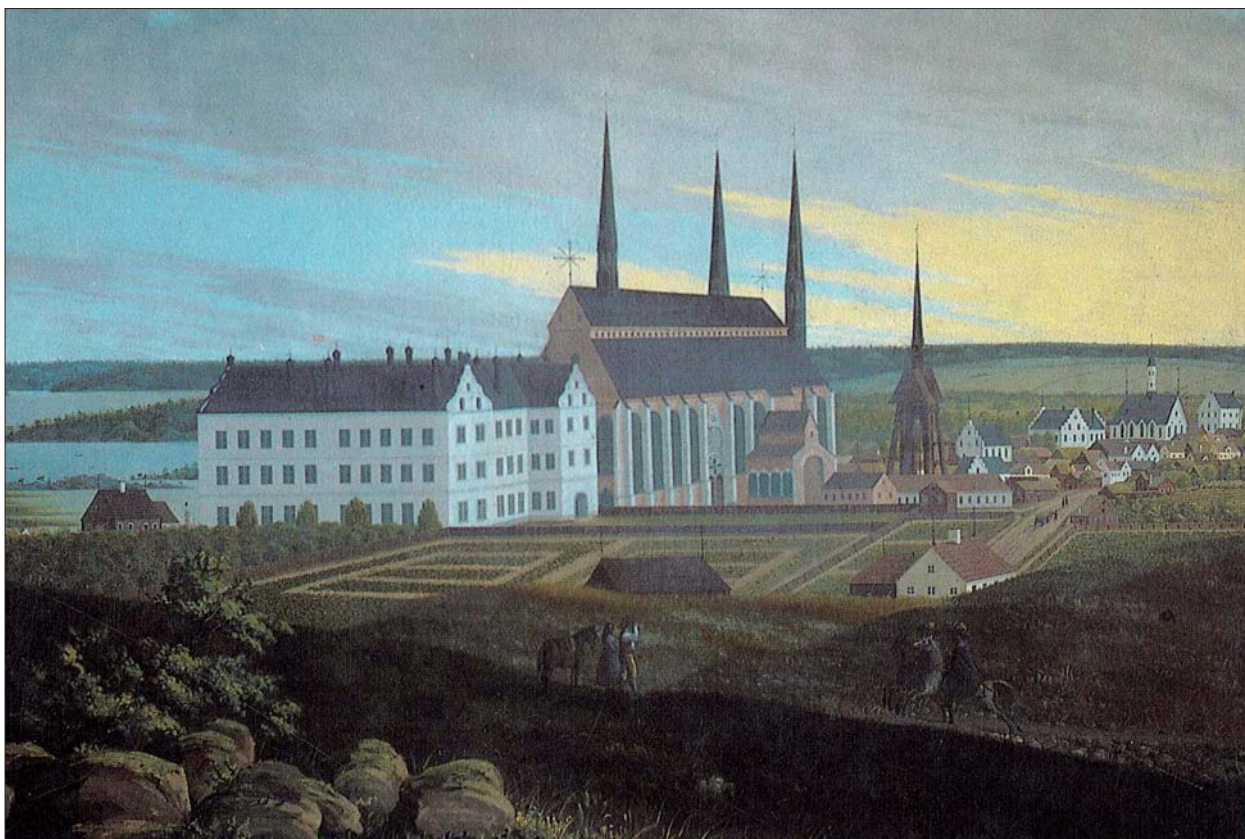
som fungerade som accis- eller kämnärskammare. Denna lokal kom år 1683 att övergå till att bli slaktarbod. Förutom de redan nämnda lokalerna fanns för övrigt även arrest (Lindberg 1975:92; Zachrisson 2001:).

De skriftliga källorna från slutet av 1600-talet talar om att rådhuset vid denna tid börjat förfalla och att det ansågs så skröplig att staden inte ville kosta på det några nya reparationer. Man åberopade att murarna var söderrämnade, sparrarna och innanmätet helt förruttnat och taket så förfallet att det var omöjligt att hitta en plats som var fredad för takdropp. Dessutom menade man att byggnaden inte längre kunde bära det höga tornet och att tornet utgjorde en fara för alla i grannskapet. Tornuret, "timmeklockan", var dessutom så utnött att den inte hade kunnat slå på ett och ett halvt år, med

påföljden att de som inte kunde höra domkyrkoklockan "icke kunna veta mera än i en bondby, vad det på dagen lider". Staden ansökte därför om statsanslag för att kunna uppföra ett nytt rådhus. Ansökningen hade tillstyrkts av kammarkollegium, men ännu inte föranlett någon kunglig resolution, då den stora branden inträffade år 1700 (Lindberg 1975:92).

Den ödesdigra brand som härjade staden år 1700 började vid torget, närmare bestämt på en gård belägen där Centralpalatset nu ligger. Rådhuset var bland de första byggnaderna att fatta eld. Därmed kom en stor del av stadens arkiv, som förvarades i rådhusets lokaler, att brinna upp eller förstöras. Folk hann bära ut en del handlingar på torget, men därefter verkar en hel del handlingar ha förskingrats (Lindberg 1975:95).

Rådhuset liksom många andra av byggnaderna i staden försvann i och med denna brand (fig 12). Det skulle dröja närmare hundra år innan staden fick ett nytt rådhus. Detta kom att under några få år ligga i en byggnad som hörde till slottet. Det häkte som tidigare funnits i rådhuset inhystes i de östra delarna av Linköpings slott (Modén & Feldt 2004). Senare kom landskamrer Hertzmanns stenhus vid torgets södra sida att fungera som rådhus (Lindberg 1975:121ff.).

Figur 11. Vy över Linköping. Det tornförsedda rådhuset syns till höger på bilden. Tavlans ingår i ÖLMs samlingar.

Figur 12. Mats Gilströms teckning av rådhuset och torget efter branden år 1700 (Folkbladet Östgöten, december 1980).

Arkeologiska undersökningar i närområdet

Stora Torget i Linköping har undersökts arkeologiskt vid ett antal tillfällen (fig 13). Fram till 1980 var undersökningarna koncentrerade till torgets södra del.

År 1948 företogs en större undersökning (SR 99) i kvarteret Holmen, det vill säga i kvarteret direkt söder om nuvarande Storgatan. I detta kvarter påträffades byggnadslämningar, bland annat en syllstensrad, timmerrester och en härd, på ca en halv meters djup under Storgatans stenläggning. Direkt öster om dessa lämningar kom delar av en kullerstensbeläggning. Under byggnadsresterna hade man pålat med ett antal ekpålar eftersom marken var sank och gytjig (Lindahl 1949).

Den byggnad som lämningarna var rester efter har antagits vara en handelsbod som på 1600-talet tillhörde härardsskrivaren Lars Johansson. Boden är känd genom skriftliga källor och genom 1696 års stadskarta. Möjligen har boden varit förbunden med någon typ av verkstad, eftersom den varit försedd med eldstad. För denna tolkning talar även den stora mängd slagg som påträffades vid utgrävningen (Lindahl 1949).

Byggnadslämningarna var täckta av ett med tegel och murbruk uppblandat brandlager, vilket härrörde från branden år 1700. Eftersom de påträffade lämningarna inte bar spår av brand, är det möjligt att byggnaden revs i samband med byggnadsregleringen i slutet på 1600-talet eftersom denna berörde kvarteret Holmen. Merparten av de påträffade föremålen härrörde från 1500- och 1600-talen (Lindahl 1949).

1961 företogs ytterligare en utgrävning (SR 100) inom kvarteret Holmen. Det undersökta området låg sydöst om den yta som undersöktes år 1948. Anders Lindahl som ansvarade för utgrävningen har framhållit att platsutnyttjandet kan indelas i tre faser. Den yngsta fasen, fas 3, bestod av en gyttrig småhusbebyggelse som tillkom under senmedeltid. Småhusbebyggelsen stod fram till branden år 1700. Under föregående fas, som började i slutet på 1300-talet, bestod området av en tomt bebyggd med ett kraftigt och välbyggt hus. Under den tidigaste fasen, som började redan under 1200-talets andra hälft, hade området torgkaraktär (Lindahl 1961). De tre faserna beskrivs närmare i det följande.

I de övre lagren som tillhörde fas 3 fanns brandlagret från stadsbranden år 1700. I samband med detta lager förekom även lämningar efter fyra träbyggnader, varav två med eldstad. Den största byggnaden mätte 9 x 4 meter. I denna byggnad tillvaratogs stora mängder slagg och degelsmältor. Bebyggelsen uppfattades som "gyttrig" av den arkeolog som ansvarade för utgrävningen. I den sydöstra delen av området fanns en mindre kullerstensbeläggning som sannolikt

haft förbindelse med gatan öster om tomten. Bebyggelsen i området tycks ha förstörts vid stadsbranden år 1700. Enligt äldre kartmaterial har inte denna del av Holmen varit bebyggd efter år 1700, vilket även bekräftades av det arkeologiska materialet (Lindahl 1961).

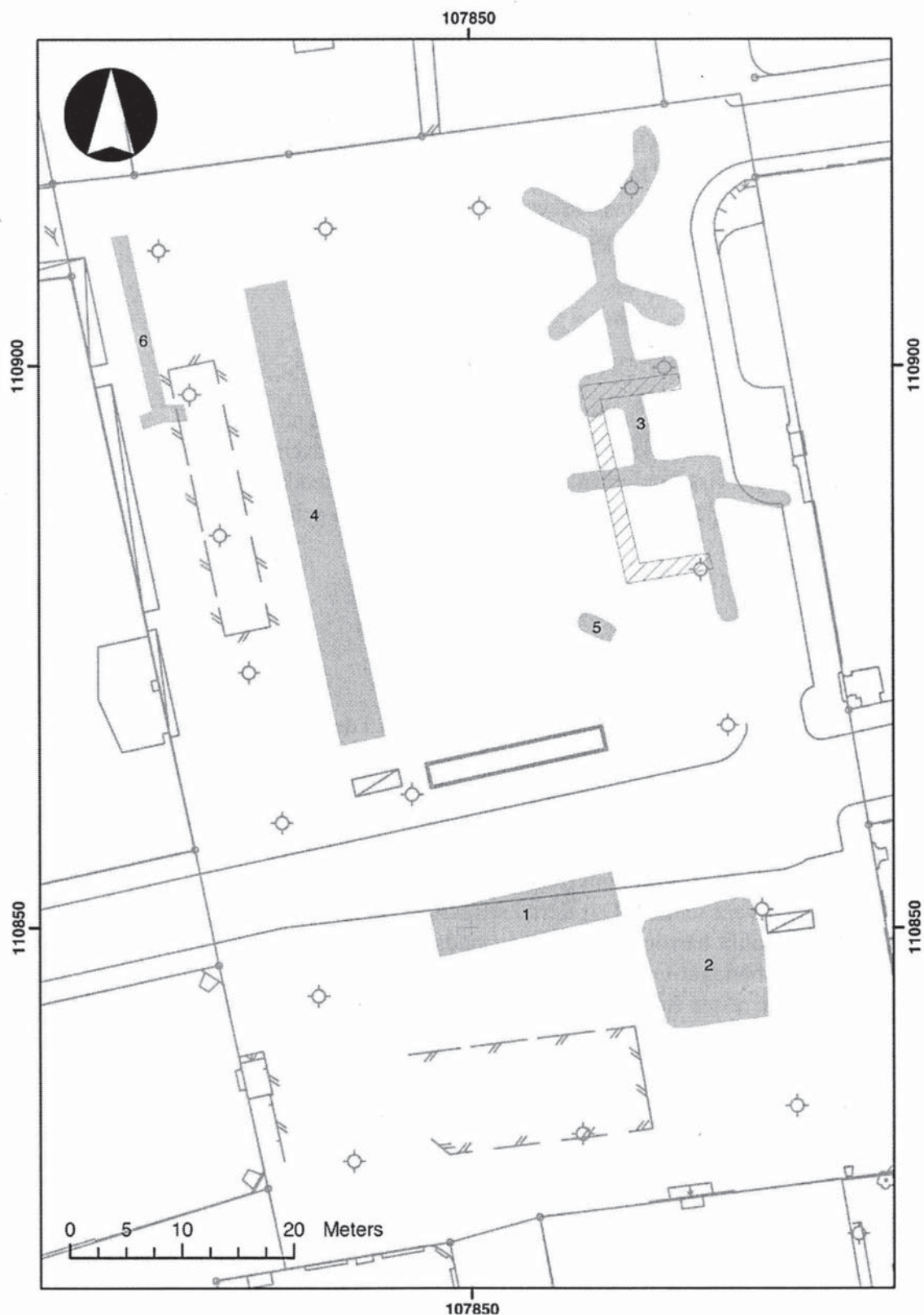
Inom den yta som undersöktes 1961 kunde ytterligare två faser konstateras, utöver den fas som utgjordes av de byggnaderna som förstördes vid branden år 1700. Fas 2 utgjordes av lämningarna efter en enda byggnad. I nivå med detta hus påträffades en rad stolphål med kvarsittande störar. På en mindre sträcka fanns även vidjor kvar mellan stöarna och tillsammans har de bildat ett flätat staket. Keramiken som tillvaratogs på denna nivå var senmedeltida och efterreformatorisk (Lindahl 1961).

Till den äldsta fasen i området, fas 1, hörde ett humöst lager med mycket träavfall. Lagrets tjocklek varierade från 0,15-0,2 m i områdets södra sida till 0,6-0,7 m i den nordvästra. Under detta lager kom i söder ett tilltrampat ca 0,05-0,1 m tjockt lager med grus. I den norra delen av området var bottennivån lägre på grund av att marken sluttade. Gruslagret var här ersatt av 0,2 m tjockt lager av kalkflis. Bland flisen påträffades huggna fragment av byggnadssten. Huggtekniken på byggstenen har ansetts överensstämma med tekniken i de delar av domkyrkan som härrör från 1200-talets första hälft. För en datering av lagret till 1200-talet talar även de bitar av svartgodskeramik som påträffades omedelbart över kalkstensflisen.

År 1983 företogs markarbeten inom kv Holmen vid Bokhållaregatan som övervakades arkeologiskt av Dagmar Hinze Larsson (SR 229). Vid schaktkontrollen gjordes en profiluppmätning vid nya rådhuset. I schakten konstaterade man förekomsten av stenläggning (uppgifter från sammanställning av stadsarkeologiskt register).

Den framkomna stenläggningen i Holmenområdet skulle kunna tolkas som del av en äldre sträckning för den gata som löpte längs torgets östra sida. Gatan konstaterades även 1961 vid utgrävningen i kvarteret Holmen. Denna gata kan vara den led som finns omnämnd i ett dokument daterat år 1430. I dokumentet står att det genomfördes ett tombyte mellan kronan och domprosten i kvarteret Holmen så att en förbindelse kunde upprättas mellan Möllogatan och torget (Tagesson 2002:392).

Stora Torget, norr om nuvarande Storgatan, har berörts av två större schaktövervakningar, utöver utgrävningarna 1980. Den första schaktövervakningen (SR 146) företogs 1979. Schaktet, som hade sin början där Domkyrkogatan och Platens gata korsas, löpte längs torgets västra sida i förlängningen på Platens gata. Här påträffades endast omrörda lager ned till undergrunden. I ett mindre snedschakt ut mot torget

Figur 13. Plan över äldre undersökningar på Stora Torget i Linköping till och med 1980 (efter Ternström 2003). Nr 1 1948 års undersökning. Nr 2 1961 års undersökning. Nr 3-5 undersökningarna 1980. Schakt nr 5 betecknas schakt B vid 1980 års undersökning. Nr 6 1979 års undersökning.

kom dock orörda kulturlager. Lagren nådde ned till 1,8 m under nuvarande marknivå. Det understa lagret i detta schakt bestod av en sotig sandig humus med mycket järnslag. I den orörda bottensanden fanns två mindre slaggfyllda nedgrävningar, vilka tolkades som smidesgropar. Groparna indikerade att järnhantering förekommit på eller i anslutning till torget (Eriksson 1980).

Den andra mer omfattande schaktövervakningen ägde rum 1999 (Ternström 2003). Då togs 19 mindre schakt upp. Schakten var framför allt lokaliserade till torgets nordöstra del och endast ett fåtal behövde grävas djupare än 0,5 m. I flertalet schakt kom stenläggningar på 0,3-0,4 m djup. Dessa bedömdes vara sentida. Djupare schakt förlades huvudsakligen till områden som tidigare berörts av markarbeten. Några av de schakt som grävdes djupare än 0,5 m uppvisade stratigrafi. I ett av schakten påträffades grundmurar till rådhuset och i schaktet inom sydöstra Holmenområdet framkom ett lager med sättsand och sten ca 0,7 m under nuvarande marknivå. I övrigt framkom inte någonting som kunde tolkas som byggnader eller större konstruktioner.

Byggnads- och raseringslager som eventuellt skulle kunna härröra från rådhuset påträffades även vid de två mindre schakt som togs upp på torgets nordöstra del år 2005 (Wennerlund 2005).

Syfte & frågeställningar

Undersökningen av Stora Torget 1980 gällde såväl torgets västra som östra sida (fig 14). Syftet med den arkeologiska undersökningen var att fastställa i vilken omfattning det förekom fast fornlämning i form av kulturlager eller konstruktioner i det aktuella området. Om fast fornlämning framkom skulle den dokumenteras avseende karaktär och omfattning, samt om möjligt dateras.

I Sverige finns endast ett medeltida rådhus bevarat (Vadstena). För övriga svenska städer har det varit svårt att fastställa när rådhusen uppfördes och togs i bruk. Likaledes har det varit svårt att få grepp om rådhusbyggnadernas utseende och utformning. De arkeologiska undersökningarna på Stora Torgets östra sida syftade därför till att lokalisera och dokumentera lämningarna efter rådhusbyggnaden samt till att om möjligt kartlägga delar av dess byggnadshistoria. Undersökningen syftade även till fånga verksamheter knutna till bygganden.

Även Stora Torgets ålder och utformning under äldsta tid är omdiskuterade frågor. Undersökningarna

på torgets västra sida syftade därför till att kartlägga hur långt tillbaka i tiden denna del av torget kan föras samt till att fastställa hur den västra delen av dagens torg nyttjats under olika perioder.

Metod och dokumentation

Undersökningen företogs, som redan omnämnts, på såväl torgets östra som västra sida. På den västra sidan låg schakt A som uppgick till 4x43 m. Här indelades utgrävningsytan i ett koordinatsystem med rutor av storleken 2x2 m. Rutorna id-sattes med bokstavs- och sifferbeteckningar utgående från schaktets nordvästra hörn.

Övriga schakt grävdes utan koordinatsystem. Dessa schakt id-sattes genom att ges bokstavs- och sifferbeteckningar från B till I. Schakt F, på torgets östra sida, kom att bestå av flera till varandra anslutande delar. De olika schaktdelarna gavs sifferbeteckningar och kom att benämnas FI-FVII.

Undersökningsområdet maskinschaktades fritt från fyllnadsgrus. Därefter grävdes lagren för hand. Skiktgrävning tillämpades i schakt A och F II. I det senare schaktet grävde man för hand i skikt om ca 0,1-0,15 m.

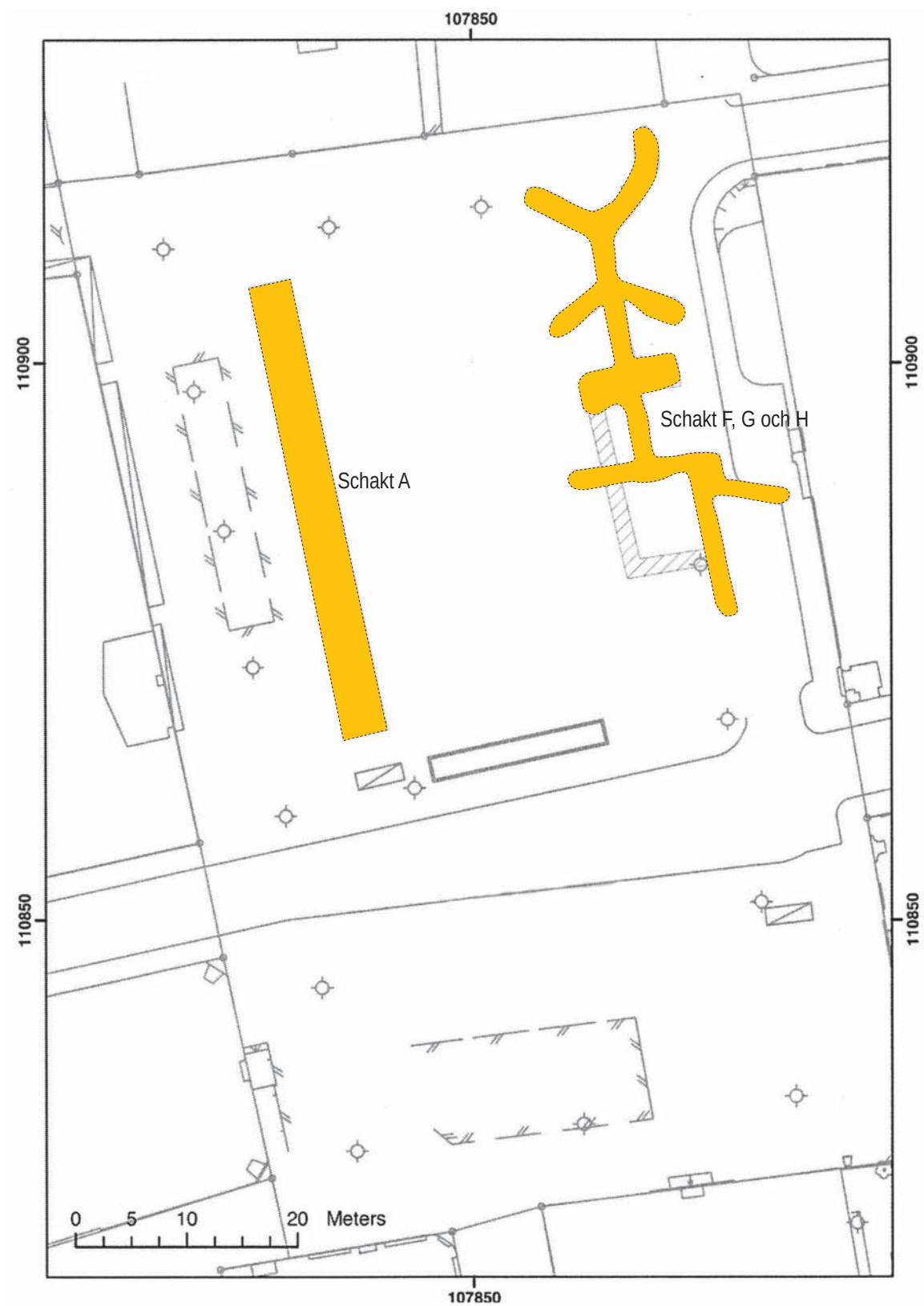
Från schakt A, F och H finns schaktbeskrivningar. Dessutom finns det korta beskrivningar från de fyra mindre schakt som togs upp för lyktstolpar på det norra torgområdet. I övrigt består dokumentationsmaterialet av fem plan- och profilritningar.

Sammanlagt ca 22 löpmeter av schakt FI och FII dokumenterades på en profilritning i skala 1:20. I dessa schakt varierade schaktdjupen mellan ca 0,8 och 2 m. Schakt FI dokumenterades dessutom genom två planritningar i skala 1:20. Den planritning som täcker in det övre skiktet motsvarar ca 20 löpmeter medan den som täcker ett underliggande skikt motsvarar ca 16,8 löpmeter.

Schakt A hade en total längd på ca 43 m varav 42 löpmeter dokumenterades på en profilritning i skala 1:20 och genom en planritning i samma skala. Schaktdjupet varierade mellan 0,7 och 2,3 m och bredden var mellan 4 och 4,8 m.

Utöver dokumentationsmaterialet i form av de ovan nämnda fältritningarna (plan och profil) föreligger fotografier i svart/vitt. Dokumentationsmaterialet i form av ritningar m m förvaras på Östergötlands länsmuseum. Nämnas bör att utgrävningen bitvis genomfördes under dåliga väderleksförhållanden.

Fynd förvaras i avvaktan på slutgiltig fyndfördelning på Östergötlands länsmuseum under accessionsnummer ÖLM C3860.

Figur 14. Plan som visar de båda undersökningsytorna.

Resultat och tolkning

Undersökningen på Stora Torget 1980 utfördes huvudsakligen längs ett längre schakt på torgets västra sida samt längs ett månggrenat schakt på torgets östra sida.

I schaktet utmed torgets västra sida, schakt A, påträffades äldre gatubeläggningar och spår av flera äldre vägar. Dessutom framkom lämningar som sammanhänger med platsens funktion som marknadsplats och torg. Vid undersökningen på Stora Torgets östra sida, i det månggrenade schakt som benämndes F, framkom murverk som tillhörde det på torget uppförda rådhuset. En rad av de många föremål som påträffades i och runt rådhuset kunde knytas till rådhusets funktion som såväl säte för stadens råd som utskänkings- och näringsställe för stadens befolkning.

Fyndmaterialet

Det framkomna fyndmaterialet från Stora Torget registrerades i sammanlagt 559 fyndposter. Den mest frekventa föremålsgruppen på Stora Torget var glas med 2233 fragment. Till denna materialkategori hörde såväl fönsterglas som dryckeskärl/hushållsglas. Den näst största fyndgruppen utgjordes av keramik

med 2164 fragment. Andra frekventa föremålsgrupper utgjordes av kritpipor med ca 900 fragment, järnspik med 465 fragment, 244 järnföremål av övriga typer samt brons/kopparföremål med 221 fragment. Dessutom påträffades 84 mynt eller myntliknade föremål. De stora materialgrupperna glas, keramik och kritpipor har analyserats av experterna Lars G. Henricsson, Ole Stilborg och Arne Åkerhagen (se bilaga 1-3). Mynt och myntliknande föremål har bestämts av Inger Hammarberg vid KMK (se bilaga 4). Mynten och övriga fyndgrupper samt generella aspekter av de större fyndgrupperna presenteras nedan.

Det kan inledningsvis konstateras att fyndsammansättningen för schakt A respektive för schakt F, G och H skilde sig åt markant (jämför diagram 1 och 2). Schakt F, G och H som låg i anslutning till det nedbrunna rådhuset innehöll procentuellt sett betydligt mer glas, i synnerhet dryckesglas, kritpipor och mynt än schakt A vid torgets västra sida. I schakt A som representerade delar av en väg samt delar av torget, fanns istället relativt mycket järnslag. I såväl schakt A som F förekom dessutom mycket keramik. Därmed överensstämmer det arkeologiska material som framkom i schakt F, G och H med de skriftliga uppgifter som gör gällande att det fanns ett utskänkingsställe i rådhuset.

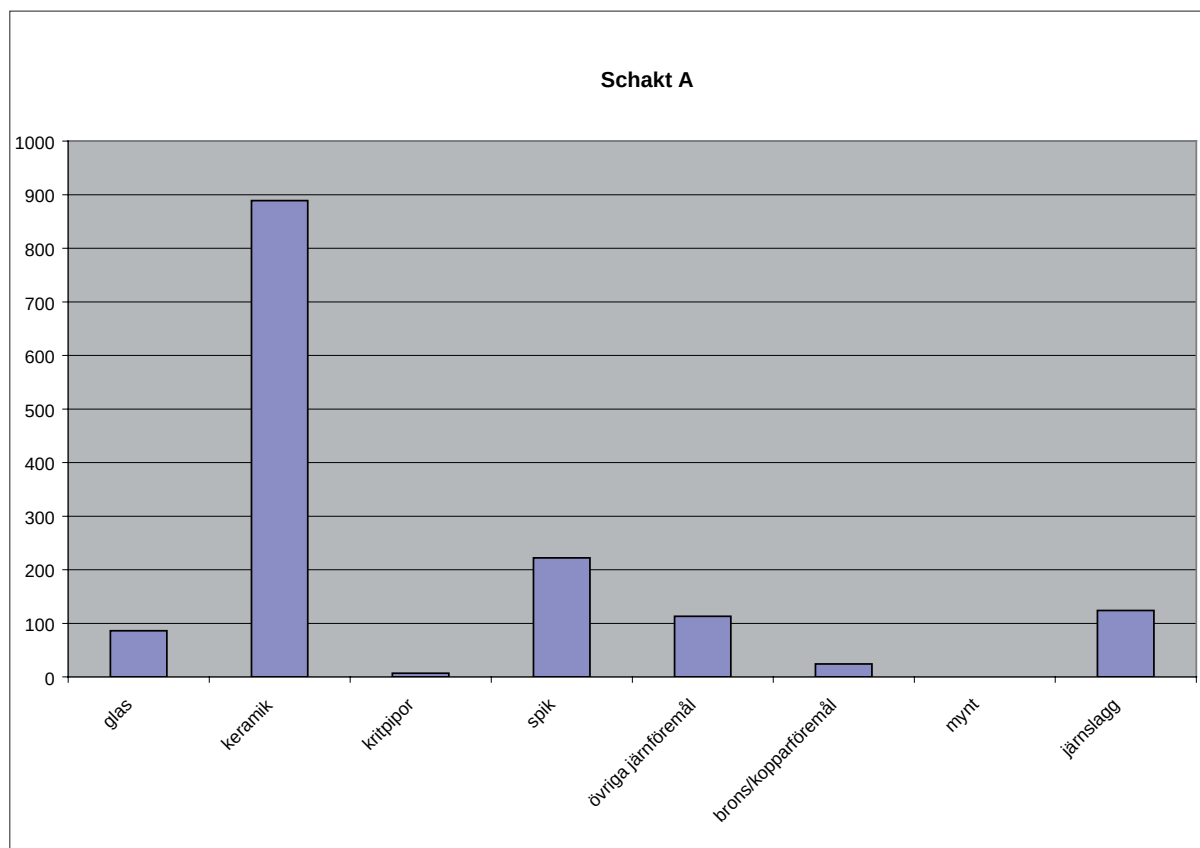

Diagram 1. Antalet fynd per föremålsgrupp i schakt A.

Glas

Den mest frekventa materialgruppen utifrån antalet registrerade fragment utgjordes av glas. Sammanlagt 47 stycken fyndposter hade glas som materialgrund. Antalet registrerade glasfragment uppgick till sammanlagt 2233.

Fragmenten utgjordes av såväl planglas som hålglas. Hålglas, dvs glas till kärl, övervägde klart mängdmässigt.

Den största andelen av det samlade glasmaterialet, över hälften av alla fragment, hör till fnr 281, 301, 306 som härrörde från lager, vid den s.k. bänken i det som tolkats som utskänkingsdelen av rådhusets källare. Glasmaterialet utgjordes i dessa fall av starkt fragmenterade dryckeskärl.

Även fnr 273 och fnr 360 innehöll ett stort antal fragment, 206 respektive 237 stycken. I fnr 360 kom materialet från ett schakt beläget precis utanför rådhusets östmur, schakt F III skikt 1. Där utgjordes den övervägande delen fragment av fönsterglas. I samma material förekom dock även fragment av kärl, bland annat passglas. Fnr 273 innehöll till övervägande delen fragment av dryckeskärl. Även detta material kom från schakt beläget inuti rådhusets källare i den del som utgjorde utskänkingslokal, schakt F V skikt 2.

Fragment av dryckesglas är en sällsynthet i medel-

tida arkeologiskt material från svenskt område. Det är även relativt ovanligt att så stora efterreformatoriska glasmaterialet som det från Stora Torget-undersökningen framkommer vid arkeologiska utgrävningar i städer. Dessutom har det endast i ett fåtal fall företagits genomgångar av denna typ av glasmaterial. Ett undantag utgörs av materialet från kvarteret Oden i Västerås. Den genomgång som gjordes visade intressant nog att en betydande del av glasfragmenten var av inhemskt ursprung (Henricsson 2005:103).

Så är inte fallet med glaskärl från tidigare perioder. Glas utgjorde länge en åtråvärd lyxprodukt som importerades till Sverige. Så sent som från Gustav Vasas tid finns en införsel av glas dokumenterad. Såväl fönsterglas som dryckesglas fanns vid denna tid med på en lista över de varor som kungen ansåg att landet behövde från utländska områden.

En tillverkning av glas kom emellertid igång i Sverige under 1500-talets andra hälft. Det första inhemska glasriket uppstod snart därefter i Mälarreregionen. De mest betydande bruken under senmedeltid och renässans var Johan IIIs bruk på Bryggholmen i Mälaren (1587-ca1638), Hertig Karls vid Sundby i Närke (1591-1629) och Taxinge, Södermanland (Karl IX) (1614-1686) (Henricson 2002:229).

Mycket tyder på att glasmaterialet från Stora Tor-

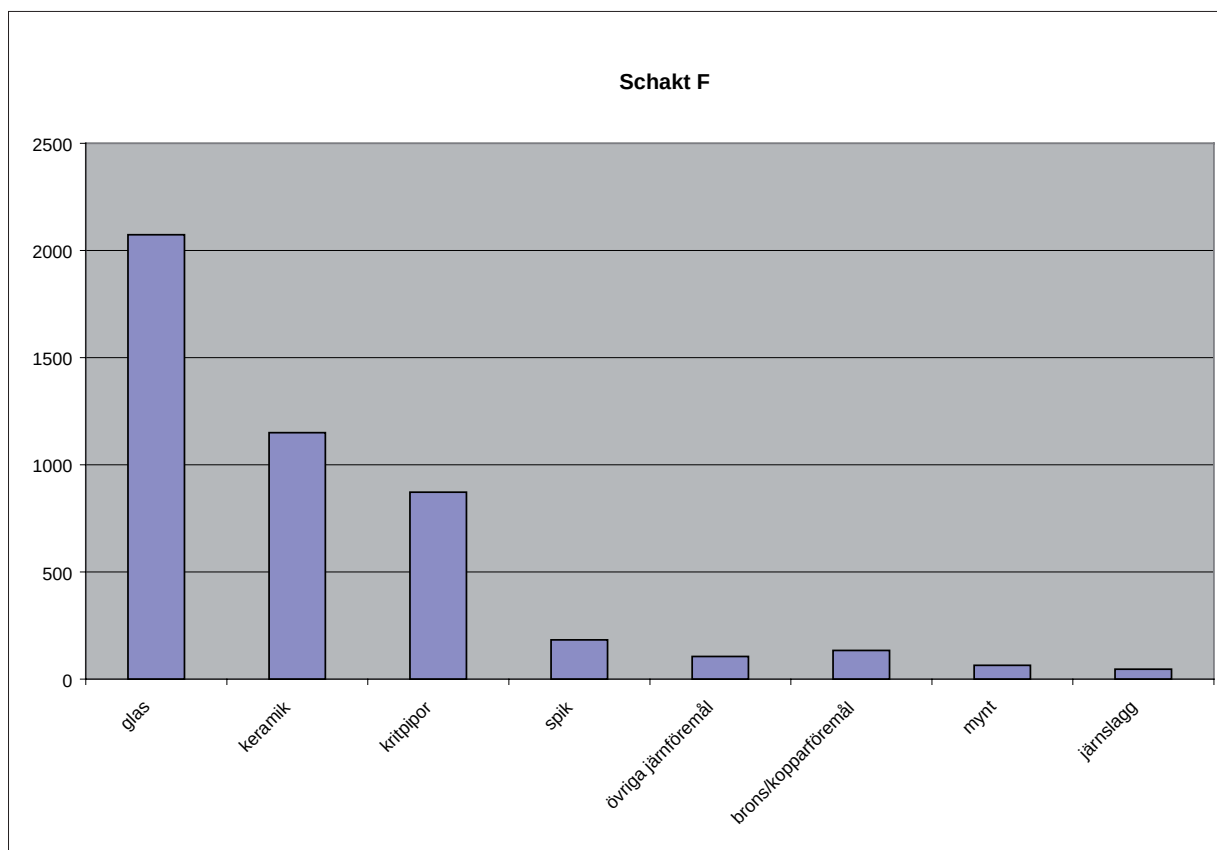

Diagram 2. Antalet fynd per föremålsgrupp i schakt F.

get i Linköping till sin helhet är av inhemskt ursprung (Henricson bilaga 1). Några av de vanligare bägartyperna i Stora Torget-materialet som Lars G. Henricson identifierat utgörs av remmare, passglas, ”stangengläser”, supkoppar, vinglas och pokaler. Passglas, remmare, ”stangengläser”, vinglas och andra bägare förekommer för övrigt i stora mängder i fnr 281, 301 och 306, de fyndnummer som omfattar glas som tycks ha ramlat ned från en hylla eller bänk i krogdelen av rådhuset vid branden år 1700. För de olika typerna av dryckeskärl redogör Henricson i bilaga 1. I det följande ges en kortare komplementär bakgrund till de två vanligaste typerna, remmarna och passglaset.

I Sverige tillhörde remmarna det näst vanligaste dryckesglaset efter passglaset under 1500- och 1600-talet (Henricson 2005:101). Lars G. Henricsson har konstaterat 22 säkra fragment tillhörande remmare i materialet från Stora Torget (fig 15). Remmarna hade sitt ursprung i trakterna av nedre Rhen. Namnet anses komma från det nederrehska verbet ”roemen” som betyder pråla, prunka. Glaset har utvecklats ur en äldre cylinderformad bägartyp som var försedd med noppor. Remmarna har en överdel formad som en kupa. Nederdelen är cylindrisk och nopprydd. Remmare av denna typ finns avbildade på målningar från 1400-talet. Under 1500-talet fogades en fot till glasets

nederdel. Under 1800-talet blev den noppförsedda nederdelen allt mindre och den övergick snarast till att bli en del av foten. Denna typ förekommer för övrigt fortfarande i handeln (Kjellberg 1953:72). De noppor och/eller glastrådar som brukar finnas på remmare har varit utformade på olika sätt, bland annat som utdragna snabellik droppar och som hallon. Noppornas funktion var inte uteslutande dekorativ. De gjorde att man fick ett bra grepp om foten även då man hade flottiga händer. Detta var av betydelse under de århundraden då gafflar inte var vanliga (Liefkes 1997:40). Enstaka glasfragment med noppor ingår i fnr 273 och 281. Från fnr 273 föreligger en nopp i form av ett hallon och i fnr 281 ingår en hallonliknande nopp med stora piggar (fig 16).

Fragment av passglas var vanliga i Stora Torget-materialet. Passglas utgjordes av ett högt, vanligen åttkantigt, glas. Sexkantiga och cylindriska glas förekommer mer sällan. Passglas hade glastrådar pålagda som ringar eller spiraler (fig 17). Glastrådarna kunde vara släta eller krusade med tång och formade till räfflade band. Trådarna var inte bara dekorativa utan bildade även en gradering, pass, efter vilken drycken uppmättes. Om bägaren gick laget runt, kunde man bestämma hur mycket var och en fick dricka genom att ange antalet pass (Kjellberg 1953:70; <http://samlingar.maritima.se>).

Figur 15. Förstorat foto av fot och nederdel till liten remmare med noppor, fnr 301. Foto ÖLM.

Figur 16. Förstorat foto av noppor fnr 273 och 281. Foto ÖLM.

Figur 17. Förstorat foto av passglasfragment med pålagda glasringar. Foto ÖLM.

Passglaset var det vanligaste dryckesglaset i Europa från ca 1530 fram till senare hälften av 1600-talet (Haggrén 1999:36). Detta dryckesglas tillverkades vid samtliga av de under perioden verksamma glashyttor som kartlagts i Sverige (Henricsson bilaga 1). I fråga om passglas har Sverige ansetts självförsörjande fram till dess att produktionen upphörde i slutet av 1600-talet alternativt runt år 1700 (Henricson 2003:116). Glastypen, som framför allt tycks ha använts vid öldruckning, var populär såväl hos samhällets allra högsta skikt som hos de bredare folklagen (Henricson 2003:230; Henricson 2005:101).

Passglas påträffades vid Stora Torget-utgrävningen i både schakt A och schakt F. Det senare schaktet stod för merparten av fynden. Flera fragment av passglas såväl som av andra glastyper ingick, förutom i fyndnummer relaterade till bänken i rådhuskrogen, också i fnr 240, 273, 295, 315, 326, 333, 337, 353 och 360. Dessa fyndnummer härrör från delschakten

F II-F V. Speciellt delschakten F III och F IV innehöll mycket glas av olika typer. Dessa två schaktavsnitt låg i mitten på rådhuset respektive längs rådhusets nordmur. Schakten gick därmed genom det rum som utgjorde rådhuskrogen.

Keramik

Den näst största fyndgruppen utgjordes av keramik med närmare 2164 fragment. Keramiken var registrerad i stora fyndposter och samma post kunde omfatta över 450 fragment. Det framkomna keramikmaterialet dominerades av yngre rödgods. Den klart vanligaste kärlformen utgjordes av skålar. Trefots grytor och krukor, det vill säga kokkärl, förekom i något mindre utsträckning. Andra former utgjordes av fat, bågare och flaskor. Intressant när det gäller grytorna/skålarna är att fragment (fnr 105, 108) som kan härröra från ett lager oanvända trefots grytor framkommit i schakt A (Stilborg bilaga 2). Dessa keramikfragment kom i skikt 1 i mittpartiet av schakt A. Eftersom schaktet grävdes i skikt och nivåer och inte lagervis är det svårt att datera enskilda enheter. Utifrån det kritpipsfragment som tillvaratogs i samma skikt och avsnitt är det troligt att keramikfragmentet kan föras till efterreformatorisk tid.

Ytterligare en keramiktyp som tillvaratogs var äldre svartgods. Totalt tre fragment förekom i fnr 104, 123 och 227 (Stilborg bilaga 2). Denna godstyp fanns från och med vikingatid fram till mitten av 1200-talet (Roslund 2001). Därmed tillhör detta gods en av de äldsta framkomna typerna. Det är därför intressant att notera att godset i fnr 123 och 227 förekommer i rutor och skikt där även kritpipor alternativt 1600-tals mynt, det vill säga efterreformatoriskt material tillvaratagits. En omfattande omlagring verkar alltså ha skett (jfr Stilborg bilaga 2:7). Detta bekräftas även av att fragment av stengods uppträder i såväl de mellersta som de övre skikten i schakt F II. Ole Stilborg pekar på att skärvorna i de översta skikten bör ha varit mer än 150 år gamla om de deponerades som nytt avfall i lager tillkomna på 1700-talet. Stilborg framhåller att det är troligare är att de omlagrats.

Stengodsfragmenten utgjorde tillsammans med fragment av porslin och fajans en relativt liten mängd, totalt 57 skärvor, av keramikmaterialet från Stora Torget (Stilborg bilaga 2). Fördelningen av antalet porslinsskärvor mellan schakt A och F var ungefär densamma, medan antalet stengodsfragment var något högre i schakt A. De två skärvorna fajans som tillvaratogs kom i schakt F.

Kritpipor

Ett av de större material som tillvaratogs vid utgrävningen på Stora Torget var kritpipor. Närmare 900 fragment finns registrerade. Enstaka fragment påträffades i schakt A, medan merparten härrörde från schakt F och då i synnerhet schakt F III. I detta schakt, som löpte längs den invändiga mittmuren i rådhuset, tillvaratogs närmare 650 fragment. Med tanke på de bränder som rådhuset har varit utsatt för är det intressant att notera att endast få fragment uppvisade utpräglade brandskador. Skadade fragment, kritpipor med "sandig" yta, fanns dock i bland annat fnr 293 som härrörde från schakt F III skikt 3.

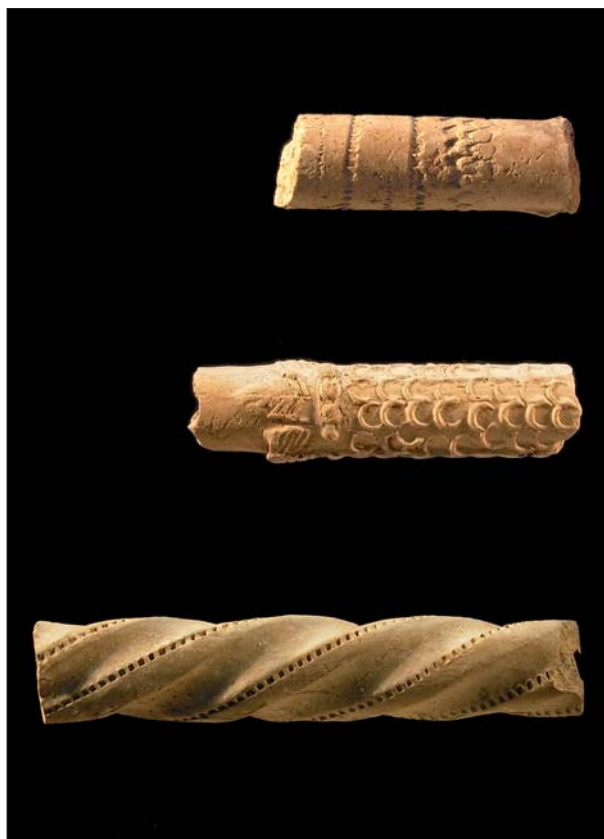
Tobak introducerades i Sverige i början på 1600-talet. Varan fick snabbt en stor spridning. Redan på 1640-talet var importen av tobak betydande. De kritpipor som förekom i Sverige var under 1600-talet relativt sett grova och klumpiga i jämförelse med de långa och mycket smäckrare typer som tillverkades under 1700-talet. De senare hade dessutom ofta vackert dekorerade piphuvuden. Holland var den ledande exportören av kritpipor till Sverige fram till 1740-talet, då importförbud infördes (Ljung & Nelson 1985:4ff.).

De holländska kritpiporna skilde sig från de tillverkade i andra länder genom att tillverkarens märke stämplades under den klack som fanns på varje huvud (Ludvigsen 1992-93:4). På den stora merparten av de påträffade kritpipshuvudena från Stora Torget finns just sådana stämplat vilket innebär att de var holländska importvaror (fig 18).

Dekoren på kritpipornas skaft kan ge viss vägledning om var och när piporna tillverkats (fig 19). På skaftfragmenten från utgrävningen 1980 var ögonband kombinerat med bandmönster en vanligt förekommande orneringstyp. Bandmönster kan beskrivas som en vulstliknande dekor och ögonband som små

Figur 18. Förstoring av kritpipshuvud med stämpel. Foto ÖLM.

Figur 19. Förstoring av fragment med bandmönster, reliefdekor respektive vridna skaft. Foto ÖLM.

sammankopplade cirklar. Fragment med dessa typer av dekor ingår i fnr 211, 265, 282, 293, 300, 308, 354 och 390. Ögonband och bandmönster förekom ofta på kritpipor i Holland från andra hälften av 1600-talet och framåt. I Stora Torget-materialet finns dessutom fem exempel på skaft dekorerade med franska liljor (ingår i fnr 211, 235, 334, 358 och 390). Denna typ tillverkades i Holland mellan åren 1630-1660. Arne Åkerhagen har daterat ett av exemplaren med fransk lilja i fnr 358 till ca 1630-1640 (Åkerhagen 2004:27; Åkerhagen bilaga 3).

Bland de skaftdekorer som förekommer finns även ett fåtal exempel på smala vridna skaft (ingår i fnr 283 och 308). Också denna skafttyp tillverkades i Holland. Produktionen ägde rum från 1690-talet fram till 1730-talet (Åkerhagen 2004:27; jfr Åkerhagen bilaga 3).

I fnr 308 ingick ett kritpipshuvud som skiljer sig från de övriga genom att vara dekorerat med ett mansansikte. Detta kritpipshuvud hör till en s.k. Jonapipa. Pipor av denna typ var reliefdekorerade och skaften var utformade som en fisk som spottar ut en man ur sitt gap (fig 20).

Figur 20. Förstoring av Jonapipa fnr 308. Foto ÖLM.

Även två skaftfragment av denna typ ingick i fnr 308. Jonapiporna användes som amuletter av holländska sjömän. De första piporna av detta slag härrör från 1630-talet och tillverkades under ca 10 år (Åkerhagen 2004:21). I mitten på 1700-talet togs motivet upp igen. De fragment av Jonapipor som påträffades på Sora Torget har av Arne Åkerhagen daterats till 1740 (Åkerhagen bilaga 3).

Vid Sora Torget-utgrävningen tillvaratogs även ett antal kritpipsskaft och ett kritpipshuvud med grön glasyr (ingår i fnr 271 respektive 358) (fig 21). Liknande fragment har påträffats i Arboga. Kritpipsfragment med grön glasyr finns också i samlingarna på Historiska museet i Göteborg (muntlig uppgift Arne Åkerhagen). I Örebro har man påträffat så kallade glasyrstöd som användes då kritpipor glaserades. I Örebro framkom glasyrstödet vid utgrävningen av en krukmakeriverkstad från 1660-talet. Det är troligt att krukmakare tog hand om de kritpipor som importerades till Sverige innan det kom igång en inhemsk tillverkning. Krukmakarna glaserade vissa pipor på samma sätt som man glaserade andra produkter som var avsedda att äta och dricka ur. Samma företeelse är känd från Holland och Danmark. Det grönglaserade kritpipshuvud som tillvaratogs vid Sora Torget-utgrävningen, schakt F V skikt 2, har daterats till 1610-1630 (Åkerhagen bilaga 3).

Kritpipor kan dateras tämligen väl utifrån mynningsbredden kritpipshuvudena. De forskare som mätt huvudets öppning på holländska pipor under olika tidsperioder har kunnat konstatera att mynningsdiametern ökar under hela 1600-talet. Hela kritpipshuvuden var dock tämligen ovanliga i materialet från Sora Torget. I endast 16 fall kunde mynningsbredden

mätas. 12 stycken fragment påträffades i schakt F III det vill säga i ett schakt som berörde själva rådhusets källare, medan fyra stycken härrörde från schakt F V, ett schakt utanför rådhuset östmur. Materialet är dessvärre för litet för några mer vittgående slutsatser, men det ger en fingervisning om den tidsmässiga spännvidden för användningen av rådhuskällaren som utskänkingsställe.

Mynningsbredden för de 16 kritpiporna jämfördes med den kurva för mynningsdiametrar under perioden 1600 till 1700 som upprättas av Friedrich & Goedewagen (Åkerhagen 2004:21). Det visade sig då att kritpipshuvudena från schakt F V tidsmässigt sträckte sig inom intervallet 1600-talets början till 1600-talets mitt. Kritpiporna från rådhusets inre tillhörde däremot andra hälften av 1600-talet och då speciellt de senare årtiondena. Detta stämmer väl överens med den förväntade för denna del av rådhuset som blev en krog år 1642 och som ödelades år 1700.

Figur 21. Förstoring av kritpipor med grön glasyr. Foto ÖLM

Järnspik och andra järnföremål

Ca 700 järnföremål eller delar av järnföremål påträffades vid utgrävningen. Bland järnföremålen var spik den absolut mest frekventa föremålskategorin med 465 fragment. Andra tillvaratagna järnföremål som kunde identifieras utgjordes av hästskor och hästkosöm, knivar, navare, krokar, beslag, tänger, kistgångjärn, bandgångjärn, broddar, borrar, kistlås, nyckel, söljor och sporre.

Ett mycket stort antal spik samt gångjärn och beslag till dörrar påträffades på torgets östra sida i brandlagret från år 1700. Föremålen kan härledas till rådhusbyggnadens konstruktion. På liknande vis är de lås och beslag till kistor som påträffades i schakt F, G och H troligen rester av föremål som funnits uppe i rådstugan (jfr Eriksson 1987:24).

Hästskor och hästkosöm var relativt frekventa fynd bland de identifierbara järnföremål som påträffades på torgets västra sida. På framför allt torgets västra sida tillvaratogs också en hel del slagg. Det sammanlagda antalet slagglumpar på den västra sidan uppgick till 164 stycken varav järnslaggen utgjorde 124 stycken. Dessa fynd kan indikera att smide förekommit på platsen eller troligare att massor innehållande slagg påförts torget i utjämnande syfte. Slaggen var inte koncentrerad till någon speciell ruta eller nivå.

Föremål av koppar och brons

Vid utgrävningen tillvaratogs ca 221 fragment av koppar eller brons, utöver kopparmynt. Merparten av dessa brons/kopparföremålen härrörde från schakten på torgets östra sida och då speciellt från delschakten F II och F III. Dessa två delschakt låg i den östra delen av rådhusbyggnaden.

Bland de tillvaratagna fragment som kunde bestämmas fanns bland annat nålar, två bleck, en doppsko till en svärdsblida, en fingerborg, ett beslag, ett rör och en öronsked. Doppskon som påträffades i schakt F III, schaktet genom rådhuset, var ornerad med ett stående lejon (fig 22). Det är inte omöjligt att den kan ha suttit på borgmästarens ämbetsmannavärja (Eriksson 1987:24). På torgets östra sida påträffades också kopparröret. Detta rör har troligen fungerat som ett kylrör till en brännvinspanna (Eriksson 1987:23).

Tegel och ugnskakel

Tegel och ugnskakel utgör ytterligare två föremålskategorier från vilka det föreligger ett relativt stort antal fynd. Fragment av dessa typer finns registrerade såväl under rubriken tegel som under rubriken BII-gods.

Figur 22. Doppsko påträffad vid utgrävningar på Stora Torget 1980. Skala 1:1. Foto ÖLM.

Den dubbla registreringen upptäcktes först i och med Ole Stilborgs specialgenomgång av keramiken. Han påträffade då totalt 117 fragment tegel och ugnskakel bland det material som registrerats som keramik, speciellt BII-gods. Majoriteten av fynden kom från schakt F. Flertalet fragment har bedömts vara taktegel. De genom Stilborgs genomgång framkomna tegel- och ugnskakelfragmenten behandlas tillsammans med övrig keramik i bilaga 2 (Stilborg denna volym).

Utöver de 117 fragment som Stilborg har funnit förekommer ytterligare fyndposter med tegel (fnr 16, 31, 74, 87, 178, 224, 229, 256, 264, 287, 328, 361, 366, 373, 439, 440, 448, 449). Materialet, som till delar består av taktegel, uppgår till 93 fragment. Även i detta fall kommer merparten av fynden från schakt F.

I det brandlager som härrörde från eldsvådan år 1700 fanns fragment av mörkgrönt kakel som kom från krönet till en sättugn. Sättugnen har troligen fungerat som uppvärmningsanordning i rådstugan. Ugnen har troligen tillkommit i slutet av 1570-talet, då rådhuset återuppbyggdes efter 1567 års brand. Krönstycket är dekorerat med lejonmaskar och gripar (fig 23). Att just dessa figurer avbildats kan höra samman med Östergötlands vapen som för Västanstång var ett lejon och för Östanstång en grip (Eriksson 1987:24).

Figur 23. Foto av sättugnskrön påträffat vid Stora Torget-utgrävningen. Fnr 441, skala ca 1:2. Foto ÖLM. Till höger Mats Gilstrings rekonstruktionsskiss av sättugnen. Från Linköping 700 år.

Mynt

På Stora Torget i Linköping tillvaratogs sammanlagt 80 säkra mynt samt ytterligare 4 föremål vilka möjligen kan vara mynt vid utgrävningarna 1980. Mynten har bestämts av Inger Hammarberg vid KMK (MKK dnr 711-904-2000, se vidare bilaga 4). Av de mynt som framkom på Stora Torget var 21 av silver och övriga av kopparlegering.

På fyndlistorna från Stora Torget-utgrävningen anges att endast ett mynt påträffades i schakt G, medan övriga kom i schaktområde F. En stor del av de tillvaratagna mynten härrörde dessutom från F III, det schakt som låg i öst-västlig riktning mitt i rådhuset. Dessvärre kunde det mynt som påträffades i det längst ner liggande skiktet, skikt 5, inte dateras.

Störst antal mynt, 21 stycken, framkom i det näst understa skiktet, skikt 4, i schakt F III. Detta skikt var starkt fyndbärande och innehöll bland annat en stor mängd glas som kan kopplas till utskäkningsverksamheten i rådhuset. Dateringarna för mynten från detta skikt spände mellan år 1577 och 1677. Mynten i skiktet fördelade sig relativt jämnt över hela perioden. Merparten av mynten var av koppar, men även silvermynt förekom. Valörerna sträckte sig från 1/6 öre till 2 öre.

Över skikt 4 i schakt F III låg skikt 3 och 1 som också innehöll mynt. Det yngsta myntet i skikt 3 var

präglad 1674, medan det yngsta myntet med tydlig prägling i skikt 1 bar årtalet 1683.

Även i schakt F IV påträffades ett större antal mynt. Schakt F IV grävdes längs de västra delarna av rådhusets nordmur. Det äldsta myntet i detta schakt utgjordes av ett silvermynt av valören ½ öre, präglad under Johan III. Myntet bestämdes till tidsperioden 1575-92. Det kom i skikt 1 tillsammans med flera mynt från 1600-talets första hälft. I det underliggande skiktet, skikt 2 som utgjordes av raseringslagret från branden år 1700, förekom däremot yngre mynt från 1600-talets andra hälft. I ett underliggande kalkbrukslager i skikt 3, tolkat som en golvnivå, kom tre mynt, alla från 1600-talets första hälft.

Det äldsta myntet från schaktområde F är ett 2-öres mynt som troligen präglades 1573. Myntet påträffades i schakt F V, i vilket det fanns en större störning. Det är inte känt om myntet härrör från störningen eller ej. Med tanke på diskussionerna om när rådhuset kan ha uppförts, är det värt att notera att övriga äldre mynt från schaktområde F härrör från 1500-talets sista årtionden. Detta är anmärkningsvärt sent i förhållande till hypoteserna om att rådhuset uppfördes i slutet på 1400-talet. Det är dock troligt att rådhuset och närliggande område röjts av kraftigt efter bränderna 1546 och 1576 och att mycket material då fraktats iväg.

Övrigt

Övriga föremål, som det tillvaratogs enstaka fragment av i schakt F, utgjordes av ostronskal, hasselnötskal, en skoklack av näver samt andra obestämda näverfragment. Dessutom påträffades fragment av en koppargryta i schakt F.

Områdesutnyttjande

Schakt A

Undersökningen visade att torgbeläggningen utgjordes av den naturliga sand- och grusbotten fram till 1680-talet, då hela torget och nya Storgatan sattes med kullersten (jfr anl 18). På vänstra sidan av torget påträffades en stor grop fylld med gödsel och annat avfall (anl 13). Utifrån fyndmaterialet har gropen dateras till 1600-talet. Gropen har troligen uppstått då man grävde efter sättsand till den första stensläggnings på torget. Under slutet av 1700-talet eller början på 1800-talet lades ny kullersten på torget. Den nuvarande beläggningen med storgatsten härrör, medan undantag för vissa mindre partier, från år 1905 (Eriksson 1987:19).

I schaktet utmed torgets västra sida påträffades en stor mängd runda mörkfärgningar (fig 24 och 25). Dessa färgningar förekom framför allt i schaktets södra del och utgjorde resterna av stolphål för vidjehägnader. Hägnaderna har troligen utgjorts av sammanflätade hassselkäppar. Denna typ av hägnad

var mycket vanlig under medeltiden och har troligen fungerat som fällor för smådjur under marknaderna. Jan Eriksson menar att de hägnader som påträffades på Stora Torget tillkom under tidig medeltid och att de existerade fram till början av 1700-talet (Eriksson 1987:22). Tyder de många spåren av hägnader på att levande djur tillhört de mer betydande handelsvarorna på denna marknadsplats?

En alternativ förklaring till förekomsten av en stor mängd störhål har lanserats av arkeologer verksamma vid den större utgrävning som under senare år företagits utanför Kriminalvårdsanstalten i Skänninge. I detta fall tolkades störhålen, utifrån ett antal anläggningar kopplade till mässingsgjuteri, som hägnader och stöttor till enkla skärmtak. Dessa uppfördes då mässingsgjutare besökte platsen i samband med marknadstillfällen under tidig medeltid (Feldt muntlig uppgift).

Hägnaderna sammanfaller i söder med en av äldsta vägarna (anl 17). Denna väg utgör troligen en tidigare okänd västlig förbindelse mellan torget och Mölnogatan-S:t Korsgatan, vilken sträckt sig snett över det östra hörnet på nuvarande kvarteret Elektriciteten.

I det västra schaktets norra del framkom ytterligare en gata, den gamla Storgatan, och dess äldsta gatubeläggning (fig 26). Denna gata är visserligen känd sedan tidigare bland annat från utgrävningar i kvarteret Apoteket, men genom utgrävningarna 1980 kunde vissa äldre antagande modifieras. Dels har gatan sträckt sig längre ut på det nuvarande torget än man tidigare antagit, dels har gatan svängt av mer åt

Figur 24. Markerade störhål i schakt A. Foto ÖLM.

norr. Det senare visas tydligt på den sammanställning av arkeologiskt belagda vägar i Stora Torget-området som gjorts av Göran Tagesson (Tagesson 2002:129 fig. 50) (fig 27).

Norr om gamla Storgatan påträffades stolphål och käpphål samt en yta med lerhaltig sand och träflis, kontexter vilka skulle kunna tolkas som lämningar

efter en enklare bod (Tagesson 2002:343). Detta är i så fall första gången en bod kunnat konstateras på platsen för det nuvarande torget. Att det förekommit bodar på torget är troligt inte minst med tanke på att torgbodar finns omnämnda i köpekontrakt från 1300-talets Linköping.

Resultaten från undersökningen 1980 får kon-

Figur 25. Markerade störhål i schakt A. Foto ÖLM.

Figur 26. Profil från schakt A. I profilen syns stenläggning som härrör från gamla Storgatan. Foto taget mot väst. Foto ÖLM.

Figur 27. Karta över Stora Torget och angränsande kvarter. På kartan har de vägsträckningar som kunnat beläggas arkeologiskt skrafferats. De rekonstruerade tidigmedeltida vägsträckningarna har streckats, medan det senmedeltida gatunätet har gråmarkerats (efter Tagesson 2002:129).

sekvenser för hur såväl det rektangulära torget ska dateras, som för synen på utformningen och uppkomsten av ett torg under Linköpings tidigaste skede. De tolkningar som nu kan göras skiljer sig på några väsentliga punkter från flera tidigare lanserade teorier. Detta kommer att utvecklas i samband med slutdiskussionen.

Schakt B

Schakt B (nr 5 i fig 13) togs upp norr om Folkunga-brunnen. I schaktet observerades samma gatusträckning som i schakt A. Ytterligare dokumentation saknas.

Schakt FI-FVII; Linköpings medeltida rådhus

Schakt F på Stora Torgets östra sida var månggrenat (fig 28). I de undre skikten påträffades lämningar vilka i fält tolkades som rester av en tidigare okänd väg. Vägen är troligen identisk med den stenläggning som noterades i schakt F VI (se schaktbeskrivningarna). Eriksson menar att vägen gått snett över torget

och att den har varit del av den huvudväg som kom in västerifrån via Valla. Därefter gick vägen längs S:t Kors-Mölnogatan och vidare snett över torget till Gamla Stångsgatan varefter den fortsatte till övergången över Stångån. Vägbeläggningen utgjordes av en småstenspackning, en beläggning som enligt Eriksson har ansetts karaktäristisk för de äldsta vägarna. Eriksson menar att vägen har existerat fram till sen medeltid. Då rådhuset uppfördes på torget kom denna byggnad att skära av vägen (Eriksson 1987:19).

På grund av den knappa dokumentationen är det svårt att avgöra om den av Eriksson uppmärksammade vägen gått tvärs över torget eller om den möjligen skulle kunna ha haft en annan sträckning. Vägen har heller inte diskuterats eller lagts in på någon av de kartor där äldre vägsträckningar rekonstruerats av Tagesson. En möjlighet som skulle behöva utredas vidare är om den väg som Eriksson uppmärksammade kan hänga samman med den stenpackning som framkom i kvarteret Holmen vid utgrävningarna 1999.

Vid undersökningen i det östra området på Stora Torget framkom även delar av murverk från rådhuset (fig 29). Utifrån murverket kunde man fastställa att rådhusbyggnaden utgjorts av en rektangulär byggnad med måtten 17,5 x 11 m (fig 30). Byggnaden, vars gavlar låg i norr och söder, hade 1,5 m tjocka gråstensmurar och en källare. Det ursprungliga källargolvet låg 1-1,2 m under den dåvarande marknivån. Källaren bör ha varit upplyst av högt sittande fönster eftersom den antagligen nått en bra bit över den dåvarande marknivån. Under de drygt 200 år som man kan anta att rådhuset existerat har källargolvet höjts sammanlagt 0,8 m, genom att man lagt nya golvbeläggningar. Mellan golven fanns även två brandlager som bör representera 1546 och 1567 års bränder. Efter dessa bränder byggdes rådhuset upp igen på de gamla murarna (Eriksson 1987:22f.). Rådhuset hade, enligt avbildningar som gjordes under 1600-talet, en hög takstol. Enligt samma avbildningar var taket täckt av lertegel av munk- och nunnetyp. Tegelpannor av denna typ påträffades även i schakt F II och F V-F VIII, det vill säga runt och i närheten av rådhuset.

Torget sluttade ner mot rådhusbyggnaden och man bör ha haft problem med fukt i källaren. Att så kan

Figur 28. Det månggrenade schaktet på den östra sidan av Stora Torget. I detta schaktet framkom murarna till rådhuset. Foto ÖLM.

Figur 29. Grundmurarna efter rådhusets sydöstra hörn under framgrävning. Foto Jan Eriksson. (Från Linköping 700 år, s. 20).

ha varit fallet visas av den dräneringsledning i form av urborrade furustockar som framkom invid rådhusmurarna. Ledningen har varit till för att avleda vatten från källaren norrut. Dräneringsledningar har för övrigt även påträffats i Hantverkaregatan och Ågatan (Eriksson 1987:23).

I rådhuskällaren kunde en indelning i minst två rum konstateras; ett större och ett mindre rum som var avskilda av en murad mellanvägg. Det stora rummet var indelat i små bodar genom mellanvägar av

trä. Ingången till källaren var belägen på norra gaveln genom en träfarstu som troligen även inneslutit trappan upp till den övre våningen, rådstugan, på rådhuset (fig 31). Eventuellt kan även det mindre södra rummet haft en ingång utifrån (Eriksson 1987:23).

Av skriftliga källor framgår att flera av de mångskiftande verksamheter som är kända från andra svenska rådhus även kan beläggas i Linköping. Enligt källorna fungerade delar rådhuskällaren i Linköping som acciskammare. Accis var en skatt som betalades

Figur 30. Gilströms rekonstruktionsteckning av torget och rådhuset (Folkbladet Östgöten, december 1980).

vid försäljning av varor. Kammaren uppläts 1683 som slaktarbod för stadsslaktaren. Källarutrymmena kom även att nyttjas på andra sätt. Det finns bland annat uppgifter om att en del fungerade som fängelse och det är känt att åtminstone en fånge frös ihjäl i detta förvar (Ydén 1965:196; Eriksson 1987:23).

I rådhusprotokollen från 1642 omtalas att magistraten samma år låtit inreda bodarna i rådhuskällaren till en krog eller ett skänkehus. Vid detta tillfälle togs tvärväggarna bort i den norra delen av bygganden så att man kunde skapa ett större rum. Vid utgrävningen tillvaratogs ett stort antal föremål med anknytning just till utskänkning och krogverksamhet så som kritpipor, keramik och glas i och runt rådhuset. Den tillvaratagna keramikerna är av hög klass och rikt dekorerad. Den relativt höga andelen fragment från fat som bl a förekommer i fnr 305 (F III, skikt 4) indikerar att servering dominerat över matlagning i detta område (jfr Stilborg bilaga 2).

I jämförelse med medeltida material är den mängd glas som framkom vid rådhuset mycket stor. De glasfragment som påträffades vid rådhuset härrörde framför allt från dryckeskärl så som passglas, supkoppar och remmare. Det finns också bitar av en större flaska. Vid utgrävningen tillvaratogs även ett kylrör, samt fynd av smält koppar från en förmodad brännvinspanna. Fynden visar att det inte bara serverades vin och öl i rådhuskällaren, det vill säga sådana drycker som staden hade monopol på att importera, utan också egenhändigt tillverkad sprit (Eriksson 1987:23).

I rådhusets krogdel framkom även en mängd mynt. Den stora förekomsten av mynt kan ha sin grund i att krogen hade brädgolv och att de mynt som tappades lätt försvann ner i springor (jfr Eriksson 1987:24).

Vid rådhuset påträffades i brandlagret från år 1700 föremål som sammanhängde med byggnadens konstruktion så som ett mycket stort antal spik, några gångjärn samt beslag till dörrar. Dessutom tillvaratogs rester av föremål som troligen funnits uppe i rådstugan; lås och beslag till kistor samt en doppsko som eventuellt kan ha hört till borgmästarens ämbetsmannavärja (Eriksson 1987:24).

När Linköpings första rådhus uppfördes framgår inte av det skriftliga materialet. Jan Eriksson har utifrån de fynd som framkom vid utgrävningarna 1980 hävdade att rådhuset bör ha uppförts under slutet på 1400-talet och Göran Tagesson har hävdade att rådhuset genom sitt gråstensmurverk kan ges en generell datering till senmedeltid (Eriksson 1987:23; Tagesson 2002:328). En rådstuga

och ett rådhus omnämns i skriftliga källor i slutet på 1400-talet, så vid denna tid bör det ha funnits en rådhusbyggnad. I det fyndmaterial som framkom i och runt rådhusbyggnaden finns det inte något material som indikerar att det funnits en byggnad före denna tid. Intressant nog är även fyndmaterialet från 1500-talet sparsamt företrätt. Som noterades i ett tidigare avsnitt var det äldsta mynt som tillvaratogs i schakten runt rådhuset präglad år 1511. Detta mynt kom från ett område där det även fanns en större störning. Övriga mynt från 1500-talet var präglade under seklets sista årtionden. Att det inte finns mynt från mellanliggande period kan ha sin grund i att rådhuset brann år 1546 och 1576 och att byggnaden och dess närområde kan ha röjts av efter bränderna.

Slutdiskussion

Vid undersökningarna av Stora Torget 1980 framkom såväl delar av äldre gatusträckningar på torget som delar av grundmurarna till stadens första rådhus. De framkomna fysiska lämningarna och fyndmaterialet har stor potential när det gäller att kasta ljus över såväl torgets tillkomst och utveckling som stadens främsta profana byggnad.

Torget

Under årens lopp har det framkastats ett antal teorier om Stora Torgets uppkomst och utveckling under

medeltiden. Samuel Kraft menade till exempel att torget tidigt tillkommit på platsen för dagens Stora Torg. Torget hade sin upprinnelse i de marknader som ägde rum då folk samlades vid kyrkans stora årsfester och domkyrkans egna fester, så som S:t Pers mäsas. Kraft såg i enlighet med detta torget som "...en av domens närhet betingad marknadsplats på konungens mark" och han låter 1200-talet framtona som ett århundrade då Linköping expanderar och får en mer urban karaktär (Kraft 1976:160ff.). Om torgets utformning och läge säger Kraft att det knappast var betingat av ett äldre vägmöte. Istället ser han torget som utstakat och dess tillblivelse som ett led i skapandet av en stad. I enlighet med de resonemang som förs av Kraft skulle detta snarast skett under 1200-talet.

Även Anders Lindahl har hävdats att det område som idag utgör Stora Torget bör ha haft torgkaraktär redan under 1200-talets andra hälft. Till grund för denna ståndpunkt ligger bland annat det lager med kalkstenflis som kunde konstateras i kvarteret Holmen vid utgrävningarna 1961. Kalkstensflisen ansågs härröra från 1200-talets domkyrkobygge och lagret tolkades som beläggningen till en öppen yta som utlagts under detta århundrade (Lindahl 1961). Jan Eriksson har på liknande vis förespråkats att dagens Stora Torg alltid legat som ett öppet område och att det aldrig varit bebyggt, med undantag för rådhuset (Eriksson 1987:18f.).

Den utgrävning som utfördes 1980 har gjort att de tidigare förda resonemangen kan omprövas. Undersökningarna på torget visade att en rad äldre gator sträckt sig in under dagens torg. I det västra schaktets södra del framkom en äldre gatusträckning som troligen representerar en tidigare okänd västlig förbindelse mellan torget och Mölnogatan-S:t Korsgatan. I norra delen av samma schakt framkom ytterligare en gata, den gamla Storgatan. Denna gata är känd sedan tidigare bland annat från utgrävningar i kvarteret Apoteket. Vid utgrävningarna 1980 visade det sig emellertid att gatan dels har sträckt sig längre ut på det nuvarande torget än man tidigare antagit och dels att gatan svängt av mer åt norr. Genom utgrävningarna på Stora Torget har man också kunnat konstatera att ett tidigare påträffat lager med kalkstensflis i det till torget angränsande kvarteret Holmen, inte utgjort en torgbeläggning utan snarare en vägbeläggning på en tidig förbindelse som sträckt sig från Mölnogatan i sydöst mot den äldsta torgbildningen (Tagesson 2002:344).

Figur 31. Modell av rådhuset.

I och med att flera gator bevisligen sträckt sig in på dagens rektangulära torg, kan torget inte ha haft denna form från början. Istället tycks den rektangulära formen och torgets nuvarande utsträckning ha tillkommit under ett senare skede, troligen i samband med att delar av bebyggelsen i staden omorganiseras under slutet av 1300-talet och början på 1400-talet (Tagesson 2002:155, 159ff., 339, 386ff., 394). Ett sådant antagande stämmer väl överens med modern stadsforskning som just poängterat att de torg som lades ut under högmedeltid var stora, rektangulära eller fyrkantiga och de hade en klar fysisk avgränsning gentemot närliggande område (jfr Andrén 1998:168).

Istället för ett tidigt torg med rektangulär form, framtonar nu en annan bild av hur den tidiga torgbildningen kan ha sett ut. Det är troligt att torget/marknadsplatsen i Linköping i ett första skede, i analogi med många andra städers torg under tidig medeltid, uppstått i mötet mellan huvudvägar. Torget/marknadsplatsen bör ha haft ett nordligt läge på det som utgör dagens torg och den ursprungliga formen bör snarast ha varit triangulär eller oregelbunden, i likhet med de torg som uppstått vid vägmöten i andra tidigmedeltida städer (Tagesson 2002:394).

I flera tidigmedeltida städer har även torggator förekommit. Det finns indicier som pekar mot att det funnits en tidig torggata även i Linköping. I kvarteret Apoteket påträffades en äldre gatusträckning som representerar den gamla Storgatan. Denna gata var i sitt äldsta skede stenlagd och hade en tilltagen bredd. Från senare skeden finns det även spår av bodbebyggelse utmed gatan (Tagesson 2002:338f. och 394).

Rådhuset

I de medeltida städerna uppfördes rådhusen ofta på eller vid stadens torg vilket avspeglar deras betydelse som symbol för staden. Även i Linköping hade rådhuset en framträdande plats i stadsbilden. Detta berodde inte enbart på att byggnaden stod fritt ute på den östra sidan av torget utan också på att rådhusbyggnaden placerats på ett framträdande sätt i förhållande till stadens gatunät. Den viktiga gatan ned från domkyrkan och biskopsborgen mynnade i det rektangulära torget och rådhuset låg direkt i blickfånget, när man närmade sig torget.

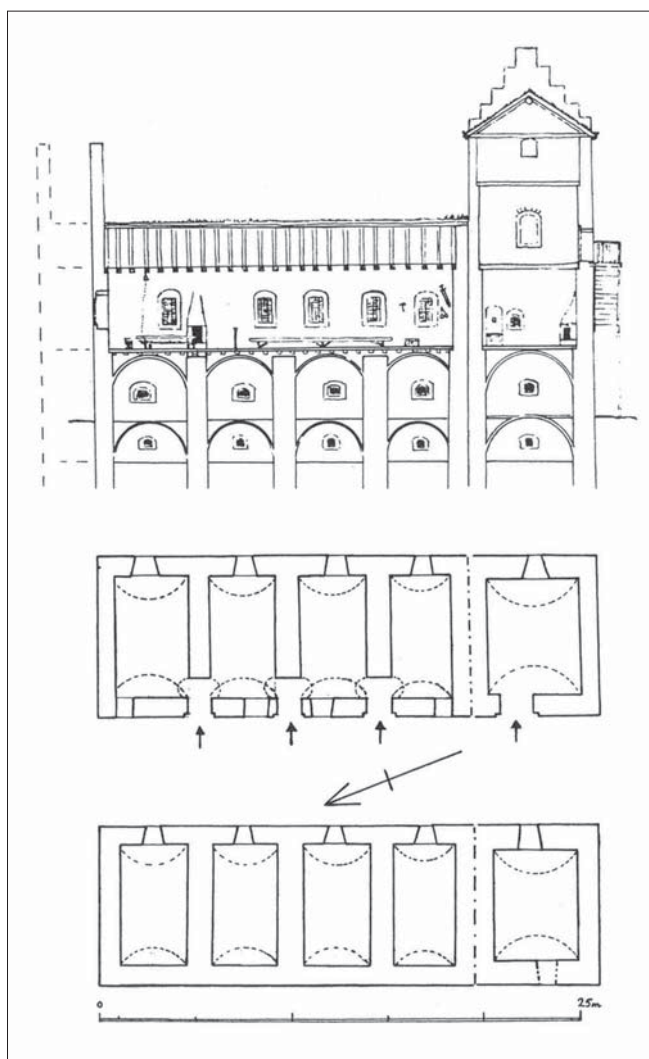
Också rådhusets läge i förhållande till de båda kyrkorna, domkyrkan respektive stadsbornas egen kyrka, S:t Lars, är värd att reflektera över. Domkyrkan respektive S:t Lars kan sägas ha utgjort två ytterpunkter i den elips som den äldre stadsplanen bildade. Mellan dem låg torget och rådhuset. Intressant nog vände sig rådhuset mot domkyrkan och rådhusstaden, och som Sune Zachrisson skriver ; ”..mot det som till väsentlig del betingat borgarstadens framväxt och existens” (Zachrisson 2001:57). Flera forskare har också pekat på den ekonomiska betydelse som domkyrkan hade i egenskap av stor jordägare i Östergötland och att denna mäktiga och välbesuttna organisation tillika var en stor konsument av borgarnas varor och tjänster fram till reformationen (t.ex. Ahlqvist & Tollin 1994:58).

Byggnaders storlek har ansetts symbolisera ägarens storhet och betydelse under barocken (t.ex. Elias 1983:53). Detta gällde inte minst, som Peter Englund visat, i stormakttidens Sverige. Under denna epok var det inom adeln tydligt uttalat att byggnaders syfte var att skänka ägaren berömmelse. Byggnaderna uppfördes alltså för att manifesteras ägarens sociala rang och aspirationer. Adeln lade följaktligen stora pengar på att uppföra storslagna herrgårdar och slott för att de skulle motsvara adelsståndets status (Englund 1989:73).

I arkeologiska analyser har stadskyrkornas storlek setts som ett mått på den ekonomiska bärkraften hos danska städer och deras invånare under medeltid (Andrén 1984:50ff.; jfr Gustin 1987 för samma fenomen i Sverige). Såväl kyrkor som rådhus brukades av samma kollektiv; städernas invånare. Den stora kyrkbyggarvågen ebbade ut i och med reformationen, men uppförandet av rådhusbyggnader fortsatte långt fram i tiden. Frågan är då om rådhusbyggnaderna kan sägas avspegla bärkraften hos städerna och borgerskapet under senmedeltid och 1600-tal på samma sätt som kyrkobyggnaderna gjorde under tidig- och högmedeltid?

Genom de murrester som framkom i Linköping 1980 vid utgrävningarna på torgets östra sida fick man möjlighet att rekonstruera det medeltida rådhusets storlek. Rådhuset visade sig ha varit 17,5 m långt och 11 m brett. I och med rekonstruktionen kan grundytan för Linköpings rådhus beräknas till 192,5 kvadratmeter. Detta mått kan jämföras med rådhuset i grannstaden Söderköping, en byggnad vilken i likhet med Linköpings rådhus utgjordes av en salsbyggnad i två våningar.

Till grund för kännedomen om Söderköpings rådhus ligger såväl en fasaduppmätning från 1700-talet som äldre kartmaterial och skriftliga uppgifter. Av källorna framgår att Söderköpings rådhus närmast liknade en kyrka genom det höga torn som under senmedeltid uppfördes mot husets södra sida. Efter den plan som publicerats av Zachrisson kan man räkna ut att måtten för rådhuset i Söderköping uppgick till ca 26 x 7,5 m före 1567 års brand (fig 32). Dessa mått inkluderar torndelen vilken troligen uppfördes på

Figur 32. Rådhuset i Söderköping. (Plan publicerad i Zachrisson 2002:68).

1400-talet (Zachrisson 2001:68, 71). Utifrån dessa mått skulle ytan för rådhuset i Söderköping ha uppgått till ca 195 kvadratmeter, vilket betyder att detta endast haft en obetydligt större grundplan än grannen i Linköping. Hur stämmer denna iakttagelse med andra uppgifter om befolkning, rådets sammansättning och ekonomi i de båda städerna?

För att bli medlem av stadens råd fodrades formellt sett att man ägde fast egendom i staden. Tendensen tycks dock ha varit att i första hand välja in köpmän till råden. Intressant nog tycks denna grupp sällan ha varit så pass talrik att rådet kunde besättas uteslutande med köpmän. I flera städer utgjordes därför många rådmän av hantverkare. För Linköpings del har det påtalats att påfallande många hantverkare satt i rådet. I Stockholm och Söderköping var däremot tendensen den rakt motsatta. I dessa städers råd satt burgna köpmän. Sune Zachrisson menar att den skiftande sociala sammansättningen också har gett utslag när det gäller rådets ambitioner för rådhusbyggnaderna. I Söderköping såg de burgna köpmännen till att rådhuset blev stadens främsta profana byggnad. För de mindre städerna, bör enligt Zachrisson, det stora inslaget hantverkare ha satt sin prägel på rådets ambitioner i fråga om rådhusens gestaltning (Zachrisson 1961:114f.). För Linköpings del är det dock inte alls uppenbart att den sociala strukturen i staden och de många hantverkarna i rådet resulterat i en mindre anseilig byggnad. Vilken kan bakgrunden ha varit till detta?

Enligt Zachrisson gav staten under Johan III:s tid hjälp till återuppbyggandet av städer efter bränder och härjningar. Med hjälpen följde dock detaljerade krav på hur återuppbyggandet skulle ske och hur byggnaderna skulle se ut. Såväl borgarnas privata byggnader som de offentliga i staden skulle nu förskönas och göras brandsäkra genom att om möjligt uppföras i sten. Johan III strävade även efter att rådhusen skulle bli representativa. Därför gav han, så som finns dokumenterat för Linköpings del, bidrag till uppförandet av rådhusets tinnade gavlar och torn. Uppbyggandet av rådhuset övervakades av kungens fogde (Zachrisson 2002:120-124). Det stöd och de förordningar för återuppförandet av byggnader som

förekom under Johan III kan alltså ligga bakom det faktum att rådhuset i Linköping varit relativt stort och utsmyckat trots att staden under medeltid och efterreformatorisk tid hade få invånare och att de flesta var sysselsatta som hantverkare. Att använda rådhusbyggnaderna som mått på den enskilda stadens och borgerskapets ekonomiska förmåga och sociala ambitioner är därför vanskligt.

Slutord

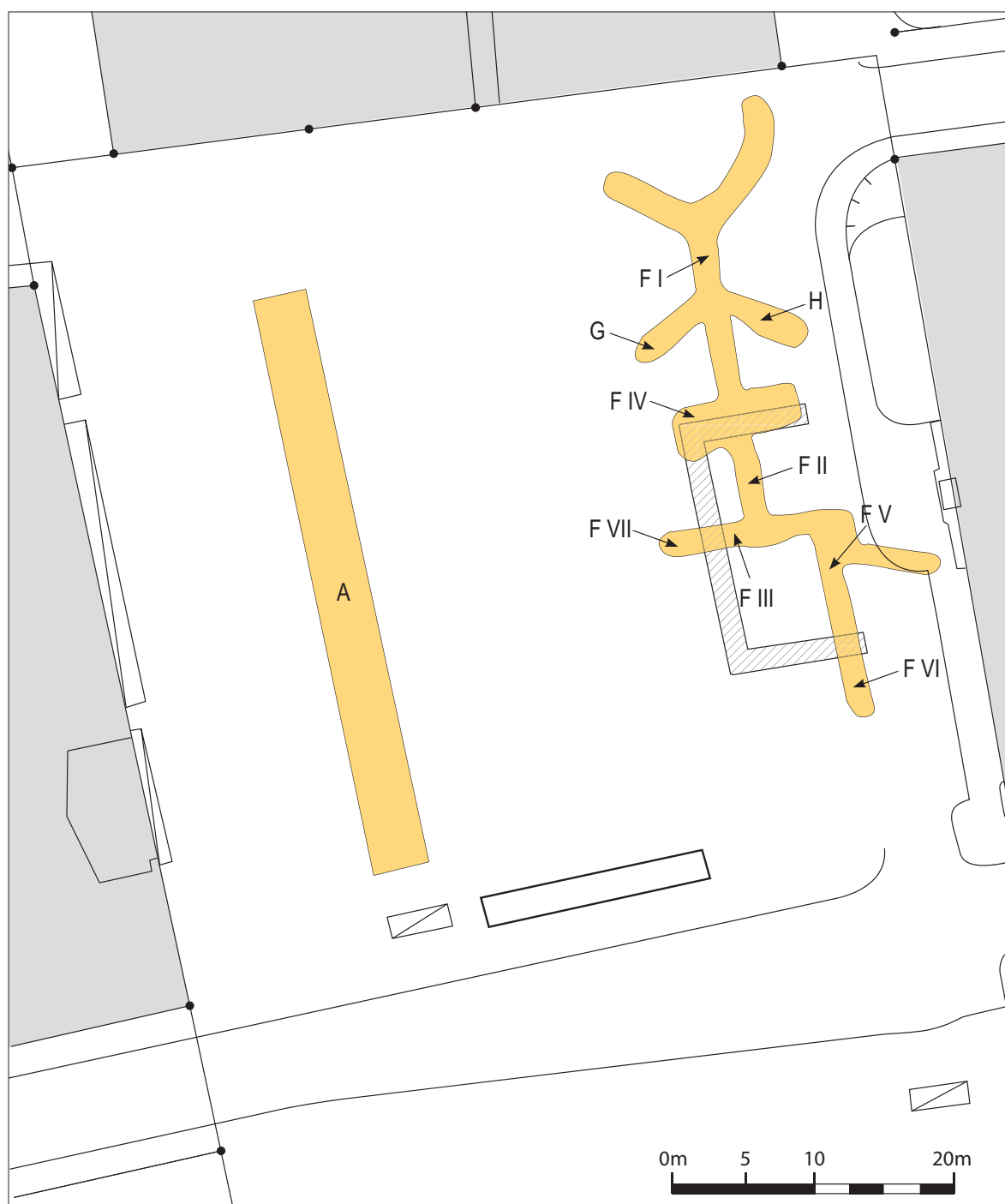
Fokus i denna rapport har legat på den nya kunskap om torget, anslutande äldre gatusträckningar samt stadens rådhus som framkom genom utgrävningarna 1980. Vid dessa utgrävningar tillvaratogs emellertid också ett stort fyndmaterial till stor del bestående av föremål från 1600-talet. Detta fyndmaterial har stor potential när det gäller att kasta ljus över den föremålsvärld som omgav borgerskap och andra stadsinvånare under efterreformatorisk tid. Fyndmaterialet från Stora Torget bestod av rikt dekorerad keramik, glasfragment från dryckeskärl, fönsterglas och kritpipor. För såväl glaskärl och keramik som kritpipor har en ökande inhemsk konsumtion kunnat beläggas i städerna under 1600-talet. Från andra halvan av 1600-talet finns dessutom tecken på att den inhemska produktionen ökade för alla tre föremålsgrupperna. De inhemska glasbruken kunde till exempel förse en allt större marknad med allt billigare varor. Glasprodukter som tidigare varit svåråtkomliga för alla utom ett litet fåtal blev nu tillgängliga även för borgerskapet. Detta är inte minst märkbart genom alla de fragment av glaskärl, de flesta av inhemsk tillverkning, som påträffades vid rådhuset. Även om en mer utvecklade föremålsstudier inte ryms inom ramarna för denna rapport vill jag peka på att Stora Torgetmaterialet kan vara av intresse för dem som vill gå vidare med såväl riktade analyser av de enskilda fyndgrupperna som för dem som vill närma sig frågor om borgerskapet och denna grupps konsumtionsmönster under 1600-talet.

Schakt- skikt- och anläggningsbeskrivningar

Schakt- skikt- och anläggningsbeskrivningar är gjorda av Jan Eriksson i samband med utgrävningen. Mindre förändringar av främst redigeringsteknisk art har företagits inför publiceringen i denna rapport. Dessutom har ett stycke med rubriken "Östra delen av Stora Torget, schakt F och H" fogats till Jan Eriks- sons beskrivningar.

Beskrivning av schakt A, västra delen av Stora Torget

På den västra delen av torget lades ett 43 m långt schakt som benämndes schakt A. Efter det att fyll- nadsgruset tagits bort genom maskinschaktning i schaktet vidtog handgrävning i två skikt ner till bot- tensanden. Lagren hade en sammanlagd tjocklek på 0,2-0,4 m. Skikten bestod främst av sand-lerblandade lager med enstaka ben-, trä- och tegelfragment. Vin-

Figur 33. Schaktplan över Stora Torget med schaktdelsbeteckningarna utsatta.

kelrätt över schaktet ca 8 m från norr sträckte sig en packad yta bestående av lera, sand och småsten. Ytan hade en öst-västlig sträckning och var bredast i öst, ca 6 m. I väst uppgick den till ca 3,5 m. Stenpackningen tycks ha haft samma riktning som den före 1600-talets mitt flyttade Storgatan och den kan eventuellt ses som en fortsättning av denna ut på torget. Omedelbart under denna stenpackning låg anl. 9, ett möjligt stolphål, samt ett smärre antal av de två mindre stolphålstyper som förekom i schaktet.

Stolphålen var dels av en större och dels av en mindre typ. De senares antal uppgick till flera hundra och de var spridda över i stort sätt hela utgrävningsytan men med en koncentration till dess centrum. Dessa stolphål varierade storleksmässigt, men på några undantag när låg diametern mellan 0,02-0,08 m. Stolphålets djup låg i allmänhet under 0,1 m. I vissa fall sträckte sig djupet dock ned till 0,27 m eller något mer. Bland de mindre stolphålen kunde två undertyper skönjas. Typ A var mörkare och äldre, medan typ B var ljusare och yngre. Dateringsskillnaden kunde avgöras genom att man i profilerna såg hur typ A slagits ner genom ett lägre och kulturjordsbemat lager. Sedermera hade stolphålet fyllts av detta lager. Typ B hade slagits ner genom ett högre och mer sandbemat lager. Typ A dominerade starkt.

Bottensanden var mörkt infiltrerad i schaktets norra del ner till 0,4 m. Den var även störd i ett antal lerfyllda strimmor, möjligen årderspar, som gick diagonalt över schaktet. En ledningsgrävning hade också utsatt bottensanden för störningar i schaktets centrala del. Här tangerades anl. 12, en stenpackning.

Ca 2 m från schaktets södra avgränsning och med en längd av nära 10 m och en max bredd av 3,8 m tycks det funnits en större sandtåkt. Östra delen av denna berördes av utgrävningen. I den gropiga botten kunde man i princip skönja spadtagen i sandtåkten. Gropen kan inte ha varit öppen länge, i annat fall skulle inte tåktens konturer vara så tydliga. Djupet var från stenläggningen ca 2,25 m. Gropen var fylld av flera lerblandade lager av raserings- och avskrädeskaraktär med bland annat stora mängder ben, träfragment och tegelflis.

I schaktets sydöstra hörn låg en stenpackning, anl. 7, vilken tolkades som en härd.

Östra delen av Stora Torget, schakt F, G och H

Enligt skriftliga uppgifter och kartmaterial låg Linköpings rådhus på Stora Torgets östra sida. Vid de arkeologiska undersökningarna tog man på denna torgdel upp ett flergrenat schakt, schakt F, där de förekommande schaktdelarna gavs numren I-VI (fig 33). Schaktet var om inte annat anges ca 2 m brett.

Dessvärre föreligger ingen översiktskarta som visar hur de olika schaktdelarna id-satts. Den rekonstruktion som redovisas i föreliggande rapport bygger på antagande och slutsatser utifrån skisser och annan dokumentation.

Schakt F VI:1 påbörjades tre meter söder om rådhusets sydöstra hörn och grävdes rakt norrut. Schaktet kom att stöta på rådhusbyggnaden ungefär en meter väst om rådhusets sydöstra hörn. Därefter fortsatte ett schakt kallat F VI:2 utefter rådhusets östra vägg fram till mellanväggens nordöstra hörn. Därpå löpte ett schakt, benämnt F III, fyra meter längs mellanväggen i västlig riktning. Två meter in från den västra långväggen svängde en schaktdel mot norr, medan schakt F III fortsatte väster ut. I det senare påträffades rådhusets västmur. Den schaktdelen som låg utanför västra muren på rådhuset benämndes F VII.

Det schakt som svängde av norrut från mellanmuren benämndes F I-II. Schakt F I-II fortsatte rakt fram från mellanväggen till rådhusets nordmur och fortsatte därefter vidare rakt norr ut. Schaktet F I-II kom att löpa 14 m i nordlig riktning fram till en gammal elstation där det förgrenade sig. Här löpte schaktets två grenar längs byggnadens västra respektive östra sida. Schaktet grävdes på ca 0,6 m djup.

För schakt F IV föreligger endast uppgifterna att schaktet grävdes norr om mellanväggen-muren. På foton samt på Tagessons rekonstruktion över det utgrävda området 1980 finns en lite bredare schaktdel längs rådhusets nordvägg, vilken troligen är densamma som schakt F IV.

För delschakt F V finns få lägesangivelser i det dokumentationsmaterial som föreligger från utgrävningen. De enda uppgifter som förekommer gör gällande att det finns en större störning i området, samt att schaktete löper längs det lilla rummet i söder. Schaktdelen skulle möjligen kunna löpa parallellt med rådhusets östmur. Beteckningen kan eventuellt gälla det snedställda schakt som finns inritat dels på en översiktsskiss och dels på Tagessons rekonstruktion av utgrävningsytan (jfr Tagesson 2002 fig. 150). Att dokumentation saknas för detta schakt skulle kunna stämma med andra uppgifter i dokumentationsmaterialet som gör gällande att marken på rådhusets östsida var störd av tidigare utgrävningsverksamhet.

Schakt H har markerats som ett mot F I-II snedställt schakt norr om det påträffade rådhuset. Schakt H utgick ifrån F I-II östra sida och det löpte i NV-SÖ riktning. Det var ca 5 m långt och 1,5-2 m brett. I schakt H framkom en stenläggning. Schakt G utgörs antagligen av den västra parallellen till schakt H.

Schakt F I-II. Rådhuset

Schakt FI-II utgick från en nysatt brunn i norr och

sträckte sig mot söder utmed Stora Hotellet. I schakt F I-II påträffades nordmuren till Linköpings gamla rådhus. För den del av schakt FI-II som låg i direkt anslutning till rådhuset gjordes skiktbeskrivningar. Schaktet togs upp med maskin. Schaktningen i rådhuset gick en bit ned i raseringslagret.

I skikt I-II påträffades ett ca 1,6 x 0,7 m stort parti med förkolnade stockar. Detta parti fortsatte in i östra schaktväggen. I nästan nord-sydlig riktning låg två stycken parallella plankor 0,07-0,08 m tjocka. Den ena plankan var 0,4 m bred och den andra minst 0,35 m. Dessa vilade på 3 vinkelräta bjälkar, vilka var 0,2 m breda och 0,08-0,1 m tjocka.

Skikt III grävdes ner till rådhusets sista golvnivå som visade sig ha bestått av ett brädgolv lagt direkt på en sandbädd. Några brädor återstod, helt förkolnade. Brädorna gick vinkelrätt över schaktet. I övrigt fanns endast ett sotlager ovanpå sanden. Parallellt med schaktet och i dess östra kant rasade jorden ner i ett hålrum som visade sig vara tomrummet efter en helt förmultnad bjälke.

Skikt IV. I skikt IV bortogs det 0,05-0,1 m tjocka sandskiktet som utgjort underlag för det sista bräd-

Figur 34. Schakt F II skikt VI mot norr. Foto Jan Eriksson.

golvet. Skiktet grävdes ned till ett raseringslager med kalkbruk, tegelflis och kolbitar. I östra schaktkanten framkom överdelen på den tidigare omtalade bjälken. I södra delen av schaktet fanns en del stenar och tegel. På andra sidan ändrade det undre lagret karaktär. Bland annat framkom större kalkstensbitar. En stenrad som löpte rakt över schaktet tolkades som underlag till en möjlig mellanvägg i byggnaden.

Skikt V. I skiktet bortogs ett ca 0,1 tjockt raseringslager bestående av en stor del kalkbruk (löst och i större bitar), tegelflis och enstaka kolbitar. Stenarna till den mellanväggen som konstaterades i rådhuset fortsatte ned i skiktet. I nordöstra schakthörnet fanns en mur som utgick ifrån norra rådhusmuren och som sträckte sig ca 1,5 m ut i schaktet. Muren fortsatte, på bredden, in i schaktväggen. Murens slut var raserat och mycket oklart. Murslutet tycktes övergå i en träbjälke. I muren ingick gråsten, tegel och kalksten. Skikt V var nästan fyndtomt.

Skikt VI. Skiktet bestod av sandblandad kulturjord med tegelflis och något kalkbruk samt kolbitar. Skiktet var ca 0,07-0,1 m tjockt och nästan fyndtomt. Skiktet grävdes ned till ett rent sandlager.

Mellanväggen i rådhuskällaren framkom ännu tydligare i detta skikt. Den var ca 0,3 m bred och till större delen lagd i lera. De två stenarna i schaktet bands ihop av kalkbruk med tegelflis. Muren fortsatte mot väster. I östra schaktkanten låg den bjälken som konstaterades redan i skikt V. Både bjälken och mellanväggen vilade på sandskiktet. Vid mellanväggen vilade bjälken på en kalksten och den löpte alltså förbi muren. Flera kalkstenar påträffades i bjälkens förlängning mot söder. Även i norr vilade bjälken på en kalksten. Bjälken var 0,15 m bred och 0,2 m tjock och bitvis bränd på ovansidan. Den var starkt förmultnad men visade ändå ett klart rektangulärt tvärsnitt.

Bjälken var bäst bevarad i den norra delen och ovansidan var också utfasad i denna del. Bjälken tycks alltså ha varit underlag för en intappad resvirkesvägg. Sannolikt utgör bjälken lämningar efter ett ganska litet rum i denna del av rådhuset.

Mitt i den norra delen av schaktet låg tre tegelstenar i bredd. Dessa var 0,16 x 0,25 x 0,08 m respektive 0,13 x 0,28 x 0,09 m och lätt sekundärt brända. Intill tegelstenarna låg några skörbrända stenar. Söder om mellanväggsmuren var kulturjordsskiktet fetare och det underliggande sandskiktet kom djupare och var mörkare.

Skikt VII a-b. Överst i skiktet kom några centimeter ren fin sand och ett kolblandat kulturjordslager. Dessa lager benämndes VII a. Under VII a framkom ett tunt kulturjordsskikt, ca 0,01 m, med tegelflis, kalkbruk och kolbitar. Därefter kom ren fin sand. Dessa lager benämndes VIIb.

Figur 35. Norra rådhusmuren med stoltpål. Bilden tagen mot öster. Foto Jan Eriksson.

Skikt VIII. Skiktet sjönk kraftigt mot söder. I skiktet borttogs ett decimeter tjockt lager bestående av mörkfärgad sand med enstaka tegelflis, kalkbruksbitar och kolstycken. I skiktet fanns också klumpar med brun lera. Skiktet var helt fyndtomt.

Figur 36. Den stenläggning, anl. 18, som framkom i schakt F I-II Bilden tagen mot söder. Foto Jan Eriksson.

Skikt IX. I skiktet borttogs ytterligare ungefär en decimeter av samma lager som skikt VIII. Därefter följde den orörda bottensanden. Endast några småben påträffades. Skiktet var mycket svårgrävt då det stod under vatten på grund av regn. Nere i övre delen av bottensanden fanns tegelfragment, bland annat fragment av taktegel, nedtrampade. Ovanpå bottensanden påträffades en del trärester (se ritning). En bred bräda som gick rätt över schaktet var nedgrävd i bottensanden och formad som en ränna.

Schakt F I-II. Norra rådhusmuren.

Intill nordmuren fanns ett ledningsschakt med en gasledning från början av seklet (fig 34 och 35). Detta schakt tömdes. Norr om rådhuset framkom rådhusets trappa. Trappan. Sand- och grusfyllningen på muren bortschaktades och muren framrensades varvid ett avbrott, ca 1,3 m brett, framkom strax öster om schakt F II. Brottet syntes som ett sotlager. Detta var 0,4-0,5 m tjockt intill gasledningen. Som trappsteg fanns några hårt brända fältstenar. In mot källaren fanns ett sandlager under brandlagret samt en bränd bräda och en bjälke. Utanför trappan fanns vittrat tegel samt kalkbruk och kalkstensbitar. Under sandlagret fanns ett mörkare sandlager och därefter ett raseringslager med kulturjord, tegelflis och kolbitar. Detta vilade på rester av den ursprungliga trappan till rådhuset som bestått av kalkstenar satta i kalkbruk med en del tegelflis. Öster om ingången fanns några stenar som härleddes till den östra väggen på den utbyggnad som finns inritad på en 1600-tals karta.

Schakt F I-II. Norr om rådhusets nordmur.

Norr om rådhusets nordmur fortsatte schaktet ca 14 m fram till den gamla elstationen där det förgrenade sig i två armar som löpte runt om den västra respektive östra sidan av elstationen. I denna del av schakt FI-II framkom, 0,5 m under marknivån, anl. 18 (fig 36), en stenläggning troligen en äldre torgbeläggning (se separat ritningsdel).

Omedelbart norr om rådhusets nordmur påträffades några stolphålsliknande anläggningar vid schaktningen. Två av dessa kan säkert sägas vara stolphål (fig 35). Det norra av dessa var 1,1 m djupt och utan fyllning – ett tomrum öppnade sig vid schaktningen. I stolphålet fanns rester av trä i västra kanten. Hålet var skott med två större stenar varav den ena var 0,28 m lång. Diametern på hålet var ca 0,3 m.

Det södra stolphålet var beläget alldeles intill

Figur 37. Bild från torn mot V. På bilden ses rådhusets väst- och norrvägg. Foto Mats Gilstring.

muren. Stolphålet var stöttat med en mycket stor sten. I hålet fanns rester av en stolpe. Diametern på hålet var ca 0,2 m och djupet ca 1 m. Väster om dessa stolphål fanns en mindre och en större anläggning. Båda var skodda med mindre stenar. Det mindre hålet var 0,2 m djupt och det större var 0,3 m. Båda var skålade. Samtliga hål har troligen anlagts från början, då de låg i ett fint sandlager som utgjorde fyllning kring muren och hade grävts ned genom ett lerskikt.

På en lägre nivå i schaktet kom anl. 19, 20 och 22, en nedgrävning och två stolphål.

Schakt F III

Vid maskinschaktning av den överliggande fyllnadsanden påträffades rådhusets västmur (fig 37). Intill den kompakta muren fanns ett antal större stenar vars diameter varierade från ca 0,15 till ca 0,5 m.

Skikt I. Efter att maskinschaktning företagits ned till det första lagret handschaktades detta och följande lager. Det första lagret bestod av rasmassor med stora inslag av tegel och kalkbruksfragment. En ringa mängd kol förekom också. Inga träkonstruktioner påträffades.

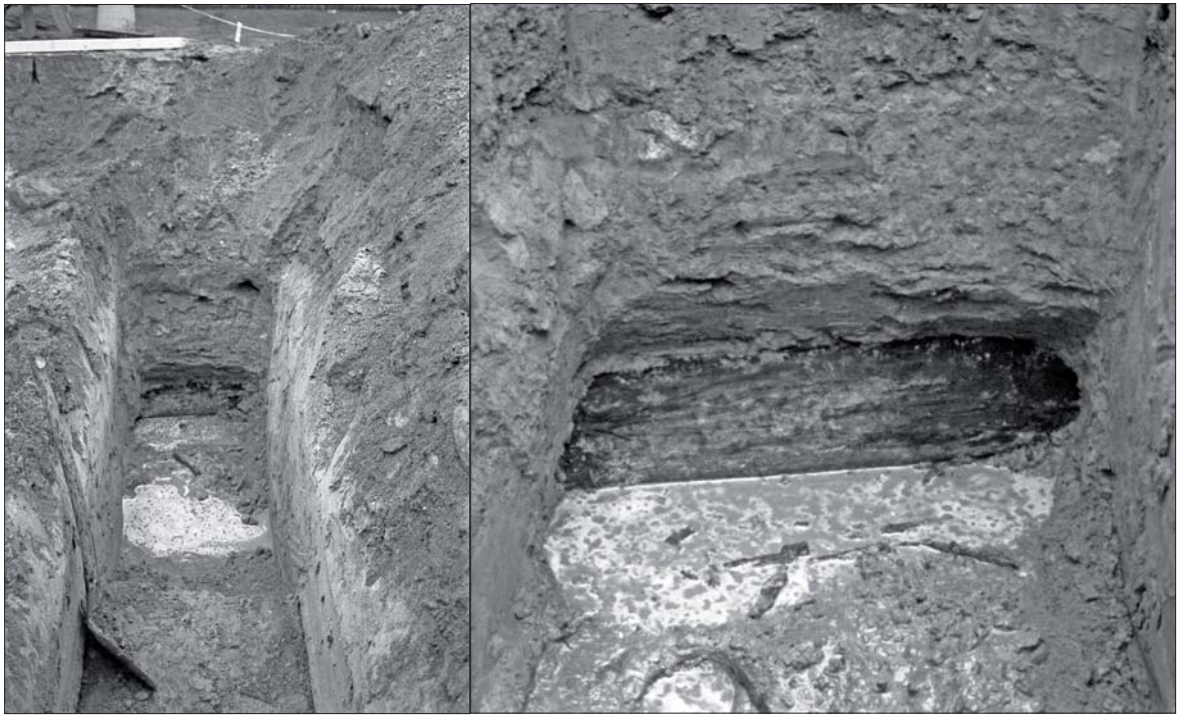
I skikt II framkom ett kolbemängt lager med en starkt förkolnad träkonstruktion. Konstruktionen

bestod av plankfragment och fragment av underliggande bjälkar (fig 38). Träet var hårt bränt och det var därför svårt att bestämma måtten för fragmenten. Plankorna uppskattades till att ha varit 0,08-0,1 m tjocka och bjälkarna 0,1-0,15 m.

Skikt III utgjordes av kol- och sotbemängda rasmassor. I rasmassorna framkom en större mängd trä. Träet var endast delvis förbränt och ca 0,03-0,04 m tjockt. Mellan plankorna låg ett homogent lager med kalkbruk (fig 39). Mellan skikt III och skikt IV låg ett ca 0,08-0,12 m tjockt sandskikt med tegelfragment.

Skikt IV. Skiktet var starkt kolbemängt och hade ett stort inslag av tegelfragment. I skiktet fanns en kraftigare bjälke, eventuellt en syll med en diameter på ca 0,14 m, som löpte i schaktets längdriktning. Två stockfragment fanns på ömse sidor om bjälken. De var ca 0,11-0,15 m breda och ca 0,08 m tjocka. Dessutom fanns tre i schaktet tvärgående brädor som var 0,12-0,15 m breda och 0,03-0,09 m tjocka. I schaktets östra del låg ett rent kalkbrukslager.

Skikt V. Bjälken som påträffades i skikt IV låg ca 0,3 m från västra muren intill norra sidan av strävmuren. Den löpte vinkelrätt ut från den västra muren (fig 40). Bjälken var 0,14 m bred och ca 0,2 m tjock. Dess övre del låg i nivå med skikt IV och brandskadorna kan hänföras till detta skikt. Bjälken kan möjligen ha utgjort en mellanvägg. Söder om denna

Figur 38. Schakt F III skikt II, mot norr. Till höger närbild av trädetalj. Foto Mats Gilstring.

Figur 39. Schakt F III skikt III, mot norr. Foto Mats Gilstring.

Figur 40. Schakt F III skikt V. Foto ÖLM.

fanns rester av ytterligare en bjälke och en plank. Allt trävirke var starkt förmultnat. Intill bjälken fanns två mindre kalkstenar ställda på högkant. Vinkelrätt mot den långa bjälken fanns rester av en bjälke som gick in i södra schaktväggen i schaktets östra del. Denna bjälke var helt bortmultnad i änden och i den tänkta anslutningen fanns ett djupt stolphål. Bjälken vilade på en sten. På samma sten vilade en grovhuggen rektangulär kalksten väster om bjälken och intill denna ytterligare en kalksten. Eventuellt kan även denna bjälke ha utgjort del av en mellanvägg. På andra sidan den långa bjälken fanns två plankor som även de gick vinkelrätt ut från denna. Under dessa kom en lång plank, 0,26 m bred, som låg intill den långa bjälken mot väster. I öster låg två plankor med ändan mot de vinkelräta plankorna. De torde utgöra lämningar efter ett brädgolv. Den långa plankan kan möjligen ha utgjort underlag för plankornas ändar. Möjligen kan kalkstenarna på andra sidan vara rester efter ett kalkstensgolv. I den långa plankan fanns två pålar med en diameter på 0,06 m som slagits ned från ett tidigare skikt.

Figur 41. Schakt F IV skikt III, mot söder. Foto Jan Eriksson.

Intill västra rådhusmuren fanns ett decimetertjockt kalkbrukslager med tegelflis och en samling stenar. Detta är en tidig motsvarighet till krogens glashylla. Strävmuren verkar vara delvis raserad i skikt IV. I botten på detta skikt kom ett 0,05-0,1 m tjockt raseringslager bestående löst kalkbruk och tegelflis. Skikt V grävdes en bit ned i ett rent sandlager.

Schakt F IV

Schaktet grävdes norr om mellanväggen – muren. Vid maskin- och handschaktning framkom en yta med raseringslager utan särskilt mycket sot- och kolager. Ytan var ”bemängd” med skarpkantande stenar. Drygt 1 m norr om muren, vid en större och några mindre stenar, sjönk den påförda sandfyllningen så att raseringslagret här låg 0,25-0,3 m under den andra ytan. I östra schaktkanten fanns två stora stenar.

Skikt I. Det högre norra partiet togs ned till samma nivå som den södra delen. Lagret bestod av till större delen pulvriserat tegel med en hel del skärvsten. Lagret var sandblandat i östra kanten och innehöll en del

Figur 42. Schakt F IV skikt VI, mot söder. Foto Jan Eriksson.

sot och kol.

Skikt II. I skiktet togs den resterande delen av raserings- och brandlagret bort. Lagret bestod till största delen av tegelflis, skärvsten och pulvriserat tegel med någon sandinblandning och kalkbruk i östra kanten. I västra kanten fanns en del sot och träkol samt några förkolnade virkesrester. I botten på skiktet fanns ett tunt kollager, sannolikt rester efter ett helt upptränt trägolv. Mot schakt F III fanns ett stort sjok näver, även det förkolnat.

Skikt III. Skiktet bestod av ett ca 0,1 m tjockt gruslager ned till ett vitt ganska löst kalkbrukslager (fig 41). Kalkbrukslaget tolkades, trots sin lösa struktur, som en golvyta. Här och var, i synnerhet intill muren, fanns en del stenar som fortsatte ned i kalkbrukslaget. Bjälken från schakt F III fortsatte in i F IV men låg till större delen under kalkbrukslaget. Bjälkens yta var bränd. En del tegelrester, till största delen från taktegel, fanns i gruslaget.

Skikt IV. Skiktet bestod av ca 0,1-0,15 cm tjockt löst kalkbrukslager med tegelflis och kalkbruksklumpar. I lagret framkom, förutom fortsättningen av den bjälke som siktades i skikt III, tvenne andra trädelar av vilka den ena låg parallellt med bjälken medan den andra låg vinkelrätt emot dessa i schaktets mitt. Denna plankor var dock starkt förmultnade vilket försvårade möjligheten att fastställa dess utsträckning.

Skikt V. Lagret bestod av ca 0,05 m tjockt kultur-

Figur 43. Schakt F V skikt II mot norr. Foto Jan Eriksson.

jordlager med rikliga mängder av kolbitar. Dessa var dock ej möjliga att klart hänföra till en distinkt brun horisont. Ner i detta lager kunde såväl bjälken från F III och F IV påvisas som den parallella plankan. I lagret framkom ytterligare en bit av en plankan (eventuell fortsättningen på den nyssnämnda). I övrigt saknade detta lager konstruktioner.

Skikt VI. Lagret bestod av ca 0,15-0,2 m kulturjord med enstaka tegelflis, lerkulpar och kolbitar (fig 42). På grund av lagrets fuktighet kunde sållning inte ske.

Skikt VII. Lagret bestod av 0,1-0,15 m gulaktig sand med enstaka jordklumpar. Lagret vilade på den ljusa finkorniga bottensanden. I ytan på bottensanden förekom här och var ett tunt hårt kalkbrukslager. I samband med detta lager fanns också ett tunt sotlager.

Schakt F V

Vid schaktningen upptäcktes en större störning. Denna härrörde troligen från ett lyktstolpsfundament.

I skikt I borttogs ett 0,25-0,4 m tjockt brandlager från branden år 1700. Lagret grävdes ned till ett brunaktigt kulturjordslager med mycket ben av skiftande slag, även kattben och fiskben. En del ben förekom i brandlagrets nedre del men flertalet härrörde från överdelen av skikt II. Skiktbottnen var mycket ojämn med en del knytnävsstora stenar. I sydöstra hörnet sjönk brandlagret ned i ett stenfyllt "hål" med tegelstenar i botten. I botten på brandlagret fanns en del rester av bränd halm.

Skikt II. I skiktet borttogs ett tjockt lager, upp till 0,4-0,5 m, bestående av ljusbrun kulturjord med stora mängder ben och andra fynd. I lagret fanns mycket sten och tegelrester (ej ritade). Skiktet grävdes ned till en murliknande företeelse med stenar i löst kalkbruk (och tegelbitar) som löpte i sydväst-nordöstlig riktning snett över schaktet (fig 43). Norra sidan av denna grävdes ned till ett löst kalkbrukslager. Samma lager fanns på södra sidan men var där jordblandat.

Schakt F VI

Schaktet grävdes ca 3 m söder om södra muren. Murens yttre murliv kunde inte helt fastställas. I skikt I borttogs ca 0,1 m tjockt kulturjordslager med stenar och en del tegelflis. Under detta kom

skikt II, ett löst kalkbrukslager med tegelflis ca 0,02-0,03 m tjockt, som låg direkt på den fina rena bottensanden. Kalkbrukslagret följdes ned i två stora gropar intill muren. Groparna hade troligen tillkommit då murstenarna bröts bort.

I schaktets södra del delades ett ljusare sandlager i ett övre och undre lager av ett mörkare kulturjordsblandat sandlager som var 0,15 m tjockt och tunnade ut mot norr. Under detta lager låg en stenläggning. Stenarnas diameter var 0,03-0,06 m. Enstaka större stenar fanns dock. Stenläggningen gick inte in till muren utan avbröts av en nedgrävning intill densamma. Under stenläggningen låg den ljusare bottensanden.

Figur 44. Stenläggningen i schakt H. Foto Jan Eriksson.

Schakt F VII

Schaktet låg utanför västra muren på rådhuset. Efter maskinschaktning av översta lagret av fyllnadsgrus uppdagades ett 0,05-0,15 m tjockt kulturjordslagret med tegelflis som tunnade ut mot muren. I området närmast muren fanns en ca 0,1 m tjock ljus sand- och lerblandning som täckte kulturjordslagret. Detta upphörde 0,2 m (södra delen)-0,35 m (norra delen) från muren där området var fyllt med den ljusare blandningen. Ner igenom den ljusare sanden påträffades i schaktets centrum en tydlig nedgrävning, omedelbart intill muren. Denna var i det närmaste cirkelrund (ca 0,58 m i diameter) och fylld med mörkare sand. I dess centrum fanns träfragment. Den cirkulära nedgrävningen var ca 0,3 m djup och hade plan botten och lodräta väggar. Fyllningen bestod av sandblandad jord med tegelflis. I kanterna fanns en del knytnävsstora stenar (eventuellt stenskott stolphål).

Schakt H

Schakt H var felaktigt utmätt vid grävningen, varför det behövde vidgas åt söder. Där framrensades en

stenläggning som ritades (fig 44). I bottenskiktet fanns ett tunt sotlager i östra delen av schaktet. Detta visades sig innehålla sent yngre rödgods.

Anläggningsbeskrivningar

Anl 1

Stolphål/stolpe. Schakt A. Stolphål med förkolnat trä. Bevarade trärester visade att stolpen haft en diameter av 0,18 m. Stolphålet var ca 0,23 m brett och 0,25 m djupt. Fyllningen i stolphålet bestod av grå lerblandad sand. Inga fynd.

Anl 2

Yta. Schakt A. Starkt sotbemängt, dock ej markant. Utbredning ca 0,5 x 0,5 m.

Anl 3

Stensamling, schakt A, i omrörda kulturlager med enstaka tegelflisor. Inga kolbitar. Bredd ca 0,45 m i diameter.

Figur 45. Anl. 7. Härd mot väst. Foto Jan Eriksson.

Anl 4

Stensatt stolp-/störhål. Schakt A. Klart markerad nedgrävning i kulturlager och ett ljusare sandlager ned till underliggande lerlager. Fyllningen bestod av omrörda kulturlager innehållande mycket tegelflis och kol samt enstaka träfragment. Stenarna i skoningen varierade storleksmässigt mellan 0,45 m och 0,05 m i diameter. I anläggningens centrum fanns rester av en stolpe/stör, 0,06 m i diameter. Denna var bevarad till en längd av ca 0,5 m.

Anl 5

Stolphål, schakt A, beläget i schaktets ytterkant. Bredd ca 0,57-0,4 m. I ytan på stolphålet fanns skörbränd sten. Denna visade sig vara satt i en fördjupning i kulturlagren. Kulturlagren var tunna runt anläggningen och uppgick till endast ca 0,2 m. I anläggningens centrala del på ett djup av ca 0,1-0,15 m fanns fragment av trä. Jordfyllningen saknade tegelflis, men innehöll visst kol.

Anl 6

Stolp-/störhål. Schakt A. Ett 20-tal små stolp-/störhål, flertalet med en diameter av 0,05-0,06 m och ett djup av 0,05-0,2 m. Fyllningarna bestod av sandblandad grå lera utan trärester. Stolp-/störhålen har sannolikt ingått i någon hägnad.

Anl 7

Härd. Schakt A. Ca 0,5 m i diameter och ca 0,1 m djup fylld med kol och sot samt 5-10 stora stenar. Härden som fortsatte in i schaktväggen låg under stenpackningen i området (gamla Storgatan) (fig 45). Anläggningen låg direkt på undergrunden.

Anl 8

Stensättning. Schakt A. Utbredning i rutorna A-C 29. Vid maskinschaktningen framkom ett litet parti stenläggning i södra delen av schaktet. Det stensatta partiet var ca 1,5 x 2 m stort och hade en halvcirkelform. Stenarna vilade i ren finkornig sand. Detta är sannolikt en liten rest av den första torgbeläggningen som tillkom under andra hälften av 1600-talet i samband med utläggandet av den nya Storgatan. Inte på någon annan plats i schaktet fanns stenläggning bevarad. Däremot fanns det ca 0,1 m tjocka skiktet med fin sättsand bevarat på en stor del av grävningssytan. Stenarna var ca 0,05-0,2 m stora och hade en glattsliken yta. De hade ofta en spetsig eller kantig sida nedåt som gick djupt ned i sanden. Mot söder fanns 3 större stenar, den största ca 0,5-0,6 m stor, satta i rad, troligen i nsv-sno riktning. Söder om dessa stenar upphörde sandskiktet. Istället vidtog ett jordlager. På denna plats hade även markytan sjunkit. De stora stenarna

Figur 46. Anl. 10 mot SO. Foto Jan Eriksson.

har möjligen utgjort en begränsning av torgbeläggningen i söder. Inga fynd framkom i anläggningen.

Anl 9

Stolphål? Schakt A. Bottenskiktet av ett stolphål 0,16 m i diameter och 0,05 m djupt. I stolphålet fanns två stycken ca 0,07 m stora stenar. I anläggningen framkom ett ben samt tegelflis.

Anl 10

Nedgrävning, schakt A, med skålad form (fig 46). Diametern uppgick till 0,42 m och det största djupet till 0,32 m. Fyllningen bestod av grå lerhaltig sand. I ytan fanns sot och kol. Kolet visade sig gå ned till botten på fyllningen i mitten av anläggningen inom ett ca 0,05 m stort område. I anläggningen framkom ett flintavslag.

Anl 11

Nedgrävning. Schakt A. En ca 0,5-0,6 m bred och ca 0,09 m djup nedgrävning. Fyllningen bestod av sandblandad jord. I anläggningen påträffades ett malstensfragment i två delar.

Anl 12

Stenpackning. Schakt A. Anläggningen som låg i

mitten på schakt A, var ca 1,8 m lång och ca 0,8-1,0 m bred. Den bestod av närmare 100 stycken knyt-nävsstora stenar.

Anl 13.

Avfallsgrop (fig 47). Schakt A. Gropen var belägen i södra delen av schaktet (rutorna A31-A37, C31-C35). Anläggningen grävdes i stick. Stick 1 omfattade ca 0,3 m. Sticket utgjordes av ett lager bestående av förmultnad gödsel, mindre stenar och tegelflis. I lagret fanns även träflis och kvistar av gran i rikliga mängder. Ca 0,15 m ned fanns ett kollager bestående av bränd träflis. Detta lager kan härröra från branden år 1700. Vid A37 och drygt 1 m mot öster fanns ett 0,05-0,1 m tjockt kalkbrukslager som täckte kollagret. I detta lager påträffades ett kopparmynt. Under kalkbrukslagret fanns ett omrört lager bestående av sand och kulturjord med ett stort inslag av kalkbruksfragment, tegelflis samt ben och mindre träflis. Detta lager befanns även ha ett stort inslag av förmultnad gödsel. Lagrets tjocklek varierade från ca 0,5 m i anläggningens centrala del till ca 0,1 m i dess kanter. Det understa lagret i anläggningen bestod av en sand- och småstensblandning med smärre inslag av kalkbruk och enstaka inslag av större tegelskärvar. På enstaka punkter i skiktet fanns distinkta celler med

Figur 47. Anl. 13. Foto Jan Eriksson.

förmultnat gödsel. Lagrets tjocklek varierade från ca 0,1 till ca 0,6 m. Bottnen i schaktet befanns vara starkt kuperad. Området verkar ha fungerat som sandtäck och nedgrävningarna i terrängen framträdde tydligt.

Samma typ av rödgods förekom genomgående i alla skikten, men i högre grad på de övre gödselbemängda nivåerna. Samma iakttagelse gällde även fynd av läder och trä. I kalkbrukslagret förekom enstaka fragment av stengods.

I anläggning framkom förutom rödgods även stengods, läder, fönsterglas och trä.

Anl 14

Stenpackningar. Schakt A. Tre stenpackningar (A, B och C) i rad med mindre stenar 0,05-0,1 m diameter samt tegelflis i blandning av sand- och kulturjord. I stenpackning B förekom främst finare sand och lera. Stenpackning C visade sig utgöra ett stolphål. Detta var ca 0,1 m i diameter och det var ca 0,1 m djupt. Under anläggning B och C förekom smärre äldre stolphål.

Anl 15

Nedgrävningar. Strängar av mörk fast kulturjord med träfragment i nedgrävningarna i sandytan. Strängarna gick diagonalt över schaktytan. Djupet uppgick till som mest 0,1 m. På den orörda sandbotten påträffades en sten 0,8 x 0,7 x 0,5 meter stor. Stenen låg i en jord- och sandblandning med en mängd knytnävsstora stenar. Under den stora stenen fanns ett antal benfragment.

Anl 16

Stenpackning. Schakt A. (AC 7-11). Vid maskinschaktningen framkom en stenpackning bestående av ca 0,05-0,1 m stora stenar. Bland stenarna fanns en hel del tegelrester och smidesslagg. Stenpackningen, som till större delen togs bort vid schaktningen, täcktes av ett lager ren fin sand som sannolikt härrör från den första kullerstensbeläggningen från 1680-talet. Stenpackningen var ca 3,5 m bred i väster men vidgade sig mot öster till en största bredd av nästan 6 m. En del småsten förekom också på båda sidor om stenpackningen, men inga koncentrationer påträffades. Bottensanden under stenpackningen var mycket hårt packad. På sidorna var däremot bottensanden lös. I nordvästra hörnet påträffades en härd (=A 7) under stenpackningen. Anläggning 16 tolkas som en förlängning av gamla Storgatan ut på torget. Denna gata var den mest betydande tillfartsleden till torget. Man har troligen haft anledning att påbättra torgytan i detta område. Fynd; senmedeltida stengods.

Anl 17

Stenpackning. Schakt A. I ruta C41 framkom i det understa skiktet en stenpackning som sträckte sig över rutans sydöstra hälft och fortsatte in i schaktväggarna. Packningen, som hade en ojämn yta, bestod av 0,05-0,15 m stora stenar med inslag av tegelflis. En del små slaggstycken, järnföremål och ben påträffades i packningen. Benen hade en sliten yta. I rutorna A41-C39-C37 framkom en rad stolphål som gick snett över schaktet. Stolphålen tolkades som härrörande från en hägnad som gått parallellt med stenpackningen.

Anl 18

Stenläggning. Schakt FI-II. Ca 0,5 m under torgnivån framkom en stenläggning som sträckte sig ca 12 m mot söder, där ett ledningsschakt löpte snett över schaktet. Söder om detta fanns endast några mindre lösa stenar. Stenläggningen vilade i fin sand. I västra hälften av schaktet fanns en nord-sydlig rad av större stenar i intakt läge. Östra hälften av schaktet verkade omrörd och stenarna låg där i oordning. Möjligen kan oordningen ha uppkommit då man lade en ny torgbeläggningen och tog upp utvalda stenar för återanvändning.

Anl 19

Nedgrävning. Schakt F1. En ca 0,35 x 0,35 cm stor nedgrävning med rester av en förmultnad spetsad påle i mitten. Pålen hade en diameter på 0,09 m. Nedgrävningen hade en spetsig form av var 0,25 m djup. Fyllningen bestod av lerhaltig kulturjord med en del tegelflis och kolbitar.

Anl 20

Stolphål. Schakt F 1. Nedgrävningen hade spetsig form och var ca 0,25 x 0,35 m stor och 0,34 m djup. Stolphålet var stensatt med 3 stycken 0,09-0,15 m stora stenar som hade ett avstånd på 0,09 m mellan varandra. Fyllningen bestod av lerhaltig kulturjord med kolbitar och enstaka tegelflis.

Anl 21

Nedgrävning/stolphål? Nedgrävningen var skålformad och hade en diameter på ca 0,4 m. Djupet uppgick till 0,16 m. Fyllningen utgjordes av kulturjord med en inblandning av enstaka tegelflis. I anläggningen fanns två små stenar. Fynd; keramik, ben och järnföremål.

Anl 22

Stolphål med stenskoning. Schakt F I. Stenskoningen fanns endast i ytsiktet. Stenarna hade en diameter på 0,08-0,2 m. Stolphålet var 0,2 m djupt. Fyllningen bestod av lera och sand. I botten fanns träkols- och tegelfragment.

Beskrivningar av schakt för lyktstolpsfundament utmed norra torgsidan

Från de schakt som upptogs för lyktstolpsfundament på den norra torgsidan föreligger fyra beskrivningar. Beskrivningarna utgår från väster. Höjderna som anges är Linköpings kommuns lokala höjder.

1. Gatstenen låg på 18,66 meters höjd. Fyllnadssand fanns ned till 0,6 m under gatstenen. Därefter kom starkt sandblandad kulturjord ned till 0,75 m ovanpå bottensanden som här var infiltrerad och mörkfärgad ned till 0,9 meters djup.

2. Gatstenen låg på 18,31 meters höjd. Fyllnadssand fanns ned till 0,45 m under gatstenen (gamla nivån). Därefter följde ett 0,02 m tjockt skikt av sandblandat kalkbruk. Efter detta skikt kom kulturjordshaltig mörk sand ned till ca 0,65 m (diffus övergång) och infiltrerad mörk sand ned till 1 m.

3. Gatstenen låg på 18,06 meters höjd. Under gatstenen fanns 0,45 cm fyllnadssand. Därefter följde 0,05 m ren fin sand, ca 0,08 m fet kulturjord (gödsel med träflis) och ca 0,05 m starkt sandblandad kulturjord som övergick i mörk infiltrerad sand ned till 0,8 meters djup. På denna nivå vidtog den ljusa bottensanden.

4. Gatstenen låg på 17,90 meters höjd. Under gatstenen fanns ca 0,45 m fyllnadssand och 0,03-0,04 m ren fin sand. Därefter kom först ca 0,08 m kulturjordsblandad sand med kalkbruksklumpar och tegelflis. Sedan följde 0,03-0,04 m lerblandad kulturjord med enstaka träflis. Denna kom ovanpå mörk infiltrerad sand som fanns ned till 0,8 m djup. Där vidtog den ljusa bottensanden.

Referenser

- Andrén, A. 1980. *Lund. Medeltidsstaden* 26. Rapport. Riksantikvarieämbetet och Statens Historisk Museer. Stockholm.
- Andrén, A. 1998. Från antiken till antiken: stadsvisioner i Skandinavien före 1700. *Staden – himmel eller helvete. Tankar om människan i staden*. Stockholm.
- Borna Ahlkvist, H. & Tollin, C. 1994. *Kring Stång*. RAÄ, Arkeologiska undersökningar, skrifter 7. Linköping.

- Elfwendal, M. 1999. *Från skärva till kärl. Ett bidrag till vardagslivets historia i Uppsala*. Lund Studies in Medieval Archaeology. Stockholm.
- Elias, N. 1983. *The Court Society*. Oxford.
- Engeström, R. 1988. *Visby. Medeltidsstaden 71*. Rapport. RAÄ och SHMM. Stockholm.
- Englund, P. 1989. *Det hotade huset. Adliga föreställningar om samhället under stormaktstiden*. Stockholm.
- Eriksson, J. 1980. Schaktövervakning vid Stora Torgets i Linköping nordvästra del. Opublicerad rapport. ÖLM.
- Eriksson, J. 1987. Stora Torget – Linköpings historiska kärna. Linköping 700 år. Lindqvist, G. red. Meddelanden från Östergötlands länsmuseum. Linköping.
- Feldt, A-C. 2005. *Felbränd keramik och modern teknik. Fjärrkyla genom det medeltida Linköpings östra delar*. Rapport 2005:63, Östergötlands länsmuseum.
- Gustin, I. 1987. *Stadskyrkor och urban ekonomi i det medeltida Sverige*. D-uppsats i medeltidsarkeologi. Stencil. Lunds universitet.
- Haggrén, G. 1999. *Skål! Glasskärvor från medeltiden*. Åbo.
- Hall, T. 1978. *Mittelalterliche Stadtgrundrisse. Versuch einer Stadtübersicht der Entwicklung in Deutschland und Frankreich*. KVHAA. Stockholm.
- Hasselmo, M. 1982. *Vadstena. Medeltidsstaden 36*. Rapport. RAÄ och SHM. Stockholm.
- Henricson, L. G. 2002. "Drycke glass" i Stockholms jord från 1200-tal till 1900-tal. *Upptaget. Arkeologi i Stockholm inför 2000-talet*. Stockholm.
- Henricson, L. G. 2003. Passglas i Stockholm. *Fornvännen* 98.

- Henricson, L. G. 2005. *Glasbägare 1300-1900-tal. Skeppare och vägarfolk i Västerås hamnområde 1620-1730*. Bäck, M. UV Bergslagen, Rapport 2005:14.
- Hildyard, R. 1997. British Supremacy. *Glass*. Liefkes, R. (ed.). London.
- Hörfors, O. 1992. *Kv Borgmästaren 11, Repslagaregatan/Ågatan, Linköpings stad, Östergötland*. Rapport Östergötlands länsmuseum.
- Kjellberg, S. T. 1954. Europeiskt glas. *Kulturen. En årsbok*, 1953. Lund.
- Kraft, S. 1976. Första avdelningen. Linköping under medeltiden. *Linköpings historia. Del 1. Från äldsta tid till 1567*. Linköping 1975.
- Liefkes, R. 1997. Tradition and Innovation. *Glass*. Liefkes, R. (ed.). London.
- Lindberg, F. 1975. *Linköpings historia. Del 3. 1567-1862*. Samhälls- och kulturliv. Linköping.
- Lindhal, A. 1949. En handelsbod från 1600-talet på Stora Torget i Linköping. *Linköpings Stadsfullmäktiges handlingar 1949*. Nr 15.
- Lindahl, A. 1961. Brev till Riksantikvarieämbetet. ÖLM arkiv.
- Lindahl, A. 1965. Stora torget, stadens kärna. *Linköping i dag och i det förgångna*. Claesson, C. E. m.fl. (red.). Linköping.
- Lindqvist, G. 1981. *Krukor och fat. Svenskt krukmakeri under 400 år*. Stockholm.
- Ljung, J. Å. & Nelson, P. 1985. Pipfyndet. *Kritpipor. Historien kring ett fynd vid Södermalms torg*. Utställningskatalog producerad av Stockholms stadsmuseum i samarbete med Svenska Tobaks AB. Stockholm.
- Ludvigsen, B. 1992-93. Tobakkspiper fra Fredrikstads-distriktet. Mindre Alv 92-93. Fredrikstad Museum. <http://www.hiof.no/fredrikstad-museum/mindrealv/82/82-54.htm>
- Modin, E. & Feldt, A-C. 2004. *Linköpings slots nya byggnadshistoria*. Byggnadsarkeologisk undersökning. Rapport 2004:35. Östergötlands länsmuseum.
- Revera, M. 1984. En barock historia. *Tre Karlar. Karl X Gustav, Karl XI., Karl XII*. Ekstrand, G. (red.). Stockholm.
- Rex, E. 1954. *Flaskor. Kulturen. En årsbok*, 1953. Lund.
- Rosén, C. 2004. *Stadsbor och bönder. Materiell kultur och social status i Halland från medeltid till 1700-tal*. Lund Studies in Medieval Archaeology 35. Stockholm.
- Roslund, M. 2001. *Människor och ting. Perspektiv på medeltidens materiella kultur*. Institutionen för arkeologi och antikens historia, Lunds universitet. Lund.
- Schofield, J. & Vince, A. 2003. *Medieval towns. The Archaeology of British Towns and their European Setting*. London.
- Tagesson, Göran. 2002. *Biskop och stad – aspekter av urbanisering och sociala rum i medeltidens Linköping*. Linköping.
- Tegnér, G. 1985. Glas. *Medeltidens ABC*. Folin, N. & Tegnér, G. (red.). Stockholm.
- Ternström, Clas. 2003. *Stora Torget*. Arkeologisk förundersökning. Rapport 22:2003. Östergötlands länsmuseum.
- Wennerlund, J. 2005. *Stora Torget, restaurang Magnolia*. Arkeologisk förundersökning. Rapport 47:2005. Östergötlands länsmuseum.
- Ydén, B. 1965. Rättsväsendet i Linköping. *Linköping idag och i det förgångna*. Claesson, C. E. m.fl. (red.). Linköping.
- Zachrisson, S. 1969. Rådhus. *KLNM*. Sp 536-540.
- Zachrisson, S. 2002. Det svenska rådhuset under sen-medeltid och äldre vasatid. *Rådhus, äpplen och rabarber*. Medelius, H. & Sigurdson, J. (red.). Stockholm.
- Åkerhagen, A. 2004. Att datera en kritpipa. <http://www.ttmuseum.nu/uploads/files/1.pdf>

Tekniska uppgifter

Område	Stora Torget, Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	153
Ekonomiska kartans blad	085 57, 8F 5h
Koordinater	X6476440 Y1489260
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Höjdsystem	Linköpings kommuns höjdsystem
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning
Länsstyrelsens dnr	-
Länsmuseets dnr	1731/79, 3083/79, 3234/79, 2048/80
Länsmuseets projektnummer	530403
Uppdragsgivare	Gatukontoret
Kostnadsansvarig	Gatukontoret
Projektledare	Jan Eriksson, Mats Gilstring
Personal	Stefan Bermlid och personal från Tekniska verken
Fältarbetstid	1980-09-01 till 1980-12-13
Undersökt yta	ca 300 kvadratmeter
Fynd	ÖLM C3860
Foto	Svartvita bilder
Analys	Ben, glas, keramik, kritpipor
Grafik	Johan Levin
Renritning	Mats Gilstring, Jan Eriksson
Grafisk form	Johan Levin
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499
ISSN 1403-9273	Rapport 2007:66 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1 Glasanalys

Glasmaterialiet från

Stora Torget,
RAÄ 153,
Linköpings stad, Ög. Län

Lars G Henricson

1 869 skärvor från Stora torget i Linköping representerar lämningar av hålglas, 712 planglas. Av dessa är 14 skärvor vittrade och 70 är brandskadade. 5 skärvor från fnr. 191 och 281 är recenta relaterat till undersökningens kronologiska avgränsning.

Planglas

Planglasmaterialiet (fönsterglas) är konsekvent tillverkat med cylindermetoden. Färgen är olivgrön/ljust olivgrön, utom ett fragment i fnr. 273 som är blått. 34 skärvor har kanterna bearbetade med kreussel. 7 skärvor har spår av diamantristade linjer. Planglaskivorna skars enligt samma metoder som idag.

Hålglas

En klassisk dryckesbägare från perioden är remmaren, använd till vin men även till öl. Den tidiga remmaren den s.k. "Berkemeyern" har återfunnits i skärvmaterial på Johan III:s glasbruk på Bryggsholmen (1587 - ca 1638). Senare varianter är inte ovanlig i fyndmaterialiet på samtida bruk i Sverige. Remmaren är således kontinuerligt producerad vid de tidiga och samtida svenska glasbruken. Remmaren återfinns i säkra fynd på Stora Torget i 22 skärvfynd. 2 varianter med s.k. "Beerennuppen" (fnr. 273 och 281) med påklippt hallonliknande noppornamentik är karaktäristiskt för perioden. Formen uppträder i kontinentalt material fr.o.m. 1620-tal (Theuerkaff-Liederwald 1968:139). Nedre delen av en remmare, med i huvudsak bevarad fot och noppornamentik i fnr. 301 representerar en mera konventionell och vanlig variant.

En bägartyp som kan förväntas i stora antal i Stora Torgets krogmiljö är Passglaset (jfr Henricson 2003:110ff). Glaset förekommer i 442 skärvor och är således en av dominanterna i fyndmaterialiet. I källkritisk mening är det dock viktigt att konstatera att skärvor från Passglas i stort sett alltid kan identifieras, medan t.ex. remmarnas eller andra bägarformers kuppor ofta kan "gömma sig" i "anonyma" skärvsamlingar. Passglasens mätbara storlekar 6,5-10 cm (fotdiameter) tillhör standard relaterat till inventerade erfarenheter från Stockholms stadslager. Även mynningarna följer samma norm. Optikblåsta bägarformer tycks dock vara ovanliga, endast 7 skärvor kan relateras till Stora torgets konsumtion av passglas.

Intressant är 5 skärvor med blått glas i den horisontella trådornamentiken (passen). Färgen är sällsynt, men förekommer sällsynt i olika stadsmaterial och även i fyndmaterialiet från småländska Trestenshults glasbruk (ca 1620-1640) (op cit: 113). Passglaset kan påvisas i produktion på nära nog samtliga arkeologiskt undersökta bruk i det samtida Sverige.

En överraskande mångfald återfinns i en bägarform "Stangengläser" nära nog uteslutande tillverkad i en massa i ljust ockra, nära klarglas – Hög rak bägare med friblåst klockformad fot. Foten har regelmässigt en inåt omvikt kant. Bägerformen är ovanlig i olika stadsmaterial och kan endast återfinnas i enstaka skärvexemplar från t.ex. det samtida Stockholm (SSM, opublicerat material). På krogen vid Stora torget har dessa iögonfallande bägare, tillsammans med passglasen, tillhört standarduppsättningen för ölkonsumenterna. Ett fåtal skärvor i fnr. 273 och 301, beskriver en ovanligare variant med kraftigt vertikalt optikblåst bägarvägg. Formen är vanlig redan från 1500-talets slut i kontinental statusproduktion, ofta bemålade eller graverade (Harden et al, 1968:161ff nr. 222-223). En tidig form, i latticinoteknik, tillhör sällsyntheterna (op. cit. 1968:139f: (nr. 182).

En mycket vanlig kategori av dryckesbägare är en mindre, ngt konisk bägarform med enkel eller dubbel fotring – "supkoppar". Formen återfinns på Stora torget i en lång rad varianter och storlekar, där fotringen orneras med olika former av pärlade eller grovt nupna och flikiga former. Bägerformen förekommer från den äldre medeltiden och långt in i 1700-talet. Ytterst ovanlig är en brun bägare från fnr. 301, där fotringen med upprepningens estetik har stämplats med en på stämpelytorna ornerad nyptång. Minsta diameter på dessa bägarbottnar kan mätas till 3,5 cm, dess vidaste 7,5 cm. Bägaren torde exklusivt ha nyttjats till brännvin. Dessa supkoppar är vanliga i fyndmaterialiet från samtida, men även äldre stadslager i Sverige. Ett flertal är kända från produktionen på t.ex. Henrikstorps glasbruk, Perstorps sn i Skåne (1691-1760), då ofta med graverade inskriptioner och ornament (Noreen & Graebe, 1964:51). Även andra varianter av dryckesbägare förekommer med olika former av horisontell trådornamentik.

Flera olika former av vinglas/pokaler på fot kan identifieras. I fyndnummer 301 finns flera skärvor från kraftfullt ihåliga vinglasben, s.k. väderben. Dessa förekommer under perioden på olika former av mera exklusiva glas, ibland till lockpokaler, här sannolikt i inhemsk tappning. Till enskilda ben har tillagts eleganta "batsar, kulor" och "knappar" som gett glasets ben särskilda ornamentala uttryck. Under perioden är inåt omvikta fotskivor vanligt. Fot- och benglasen för vin har till övervägande antal tillverkats i olika klarglaskvaliteter.

I anläggning 13 finns en skärva som är ytterst säll-

synt i 1600-talskontext. Skärvan representerar ursprungligen en ljus olivgrön öppen skål med ett band av högt insmält asymmetriskt böljande grov trådor-namentik ca 1 cm nedanför mynningskanten. Formen och dess ornament påminner starkt om 1400-talets kontinentala ”Maigelaianen”. En liknande komplett skål återfinns från fyndmaterialet vid Henrikstorp (Op. cit: 1914:114).

En skärva från fnr. 326 torde vara den enda som helt avviker från krogkulturens normala bagnarbe-stånd. Glaset, i klarglas, är graverat med spår av text eller siffror. Siffran 11 kan möjligen identifieras. Barockens ornamentsflora är rik på olika former av emalj- och guldbemålad heraldik, under perioden har slip- och gravyrkonsten en guldålder. Textens storlek och form kan tyda på att den tillhört en kategori glas-behållare som var vanlig i apotekarens förråd. Texten torde ha beskrivit glaset/burkens innehåll.

Ett stort antal flaskor kan identifieras från Stora Torget. Den fyrsidiga större schatullflaskan, genomgående olivgrön, kan påvisas genom 15 skärvor. Tre skärvor berättar om mindre 4-sidiga flasktyper, varianter som vanligen brukar attribueras till apotekarens inventarieförråd. Större rundbukiga flaskor är legio i nära nog all eftermedeltida arkeologisk bosättningskontext. 59 skärvor beskriver nödvändigheten av dessa i dryckeskulturens centrum. En lång rad andra flaskformer förekommer, bottenar som kan tillhöra olika raka flaskor burkar eller skålformer är vanliga.

Glasmassornas kvalitativa egenskaper är höga hos glasbägarna från Stora Torget i Linköping. Uppenbart är att krögarens ambition varit att servera sina drycker i kvalitativt utvalda glasbägare. Betydande grupper med kvaliteten ”nära nog klarglas” har eftersträfvats, den vanligare olivgröna färgen är mindre dominant. En färgvariant; ljus ockra/klarglas återfinns i flera bägarformer, dessa härrör sannolikt från samma produktionstillfälle och har levererats vid samma tillfälle

Fyndmaterialet från krogen på Stora torget i Linköping är relaterat till sin kronologiskt inringade kontext ovanlig i svensk arkeologi. Våldokumenterade hålglasprodukter kan här ge en viktig inblick i konsumtionen av materiell kultur på en stadskrog i den svenska stormaktstidens andra hälft. Här ligger ett klassiskt dilemma, bristen på rapport/forskartid. Mängder av enskilda skärvor från Stora torget, fr.a. från de olika glasens kuppor, kan sannolikt sammanföras till större enheter hos varje bagnarindivid. Relaterat till antalet skärvor tycks antalet hålglasvarianter vara relativt få. Glasmaterialet från Stora Torget i Linköping är utomordentligt gynnsamt för ett särskilt studium.

Den svenska vasatidens och stormaktstidens glas och glasindustri är f.n. under bearbetning med inventering av olika stadsmaterial och med forskningsundersökningar på flera av mellansveriges samtida hyttplatser. Krogen vid Stora torget har kunnat dateras till perioden 1648-1700. Allt tyder på att materialet i sin helhet är inhemskt, skärvorna från Stora torget kan i sin helhet relateras till produktionen vid undersökta hyttor i Sverige. 10 samtida glasbruk i syd- och mellansverige kan ingå i en sådan diskussion.

Litteratur

Harden, D.B. et al. 1968. Masterpieces of Glass. London 1968.

Henricson, L.G. 2003. Passglas i Stockholm - Fornvännen 98 (2003). S. 108-120

Noreen, S.E. & Graebe, H. 1964. Henrikstorp. Det skånska glasbruket. Göteborg, 1964.

Theuerkauff-Liederwald, A-E., 1968. Der Römer, Studien zu Einer Glasform, I. Vol X. Journal of Glass Studies. 1968.

Ordförklaringar	
Bats	Liten påklippt glasknapp mellan kuppan och glasets ben.
Cylindermethoden	Metod att tillverka fönsterglas. Glaset blåses upp på fri hand med glasblåsar-pipa till en cylinder, upp till 2,5 m längd och ca 50/60 dm bredd. Cylindern avsprängs i båda ändar och sedan i sin längdaxel med en s.k. sprängkrok. Den erhållna skivan värms upp och ”sträcks” på en sträcksten i en sträckugn.
Kreussel	Verktyg för att retuschera skivans kant till en förutbestämd ibland asymmetrisk infattning
Latticino	Glasstavar med i massan inlagda opaka (vita) eller färgade glastrådar i symmetriska mönster
Optik	Förblåst i en s.k. optikform vilken ger ”räfflor” i glasets vägg
Puntelmärke	Puntel – massiv järnstång. Punteln används vid anhäftning av botten på drivet glas. När glaset är färdigbearbetat knackas det av från punteln, här uppstår ett sår – ett puntelmärke.

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
53	1	Olivgrön	Flaska, större
56	1	Olivgrön	Planglas, kant
60	3	Olivgrön	Planglas
	1	Olivgrön	Planglas, kant
68	1	Olivgrön	Flaska, större
2		Lj. olivgrön	Planglas, kant
94	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
111	1	Olivgrön	Passglas, Kuppa m horisontell pärlad trådornamentik (pass)
	2	Olivgrön	Hålglas
	3	Lj. olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
120	2	Olivgrön	Passglas, fot
	2	Olivgrön	Hålglas
	2	Lj. olivgrön	Planglas, en m kant
126	9	Olivgrön	Hålglas
	1	Klarglas	Bägare, botten m klipsax symmetriskt profilerad fotring
	2	Olivgrön	Passglas, fot
	1	Olivgrön	Passglas, mynning
	1	Olivgrön	Passglas, kuppa
	2	Olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	3	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	16	Lj. olivgrön	Planglas
132	1	Lj. olivgrön	Botten, rak rundad, m puntelmärke
	3		Div. hålglas
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Planglas
138	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	hålglas
141	1	Brandskada	Ej identifierad
	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	2	Lj. olivgrön	Planglas
172	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
180	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	7	Lj. olivgrön	Planglas
191	2	Brun	Flaska, mynning med regalin, formad med tidig regalinsax. Recent
	15	Brun	Flaska (-"-)
	1	Olivgrön	Hålglas
	1	Olivgrön	Planglas
196	2	Olivgrön	Planglas
	1	Olivgrön	Planglas, kant
202	4	Olivgrön	Planglas
220	1	Brandskada	Ej identifierad
	1	Olivgrön	Hålglas
	1	Olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Olivgrön	Passglas, fot
	1	Olivgrön	Planglas

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
232	1	Lj. olivgrön	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot m inåt omvikt kant. Diam. 6,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Remmare, fot
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	2	Lj. olivgrön	Passglas, fot. Diametrar: 7,5 och 7,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Bägare m pärlad fotring (sammansmält m järnföremål)
	1	Brandskada	Ej identifierad
	3		Div. hålglas
	5	Lj. olivgrön	Flaska, rundbukig, större
	4	Lj. olivgrön	Passglas, fot
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	5	Lj. olivgrön	Planglas
240	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, fot m bats och del av ben, puntelmärke
	3	Olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	1	Olivgrön	Passglas, mynning. Diam. ca 4,3 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, fot m inåt omvikt kant och puntelmärke, diam. ca 7,5 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare med formblåst, klockformad fot m inåt omvikt kant. Diam. ca 7,5 cm
	1	Lj. ochra/klarglas	Passglas. Fot
	2	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare med formblåst, klockformad fot. Övergång mellan bägare och fot, puntelmärke
	20	Lj. ockra/klarglas	Vinglas? Kuppor
	1	Vittrad	Bägare, botten m påklippt fotring
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas? Koniskt rör eller ben?
	1	Olivgrön	Remmare, fot
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare, optik
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas?, fot
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare/burk, botten m puntelmärke
	1	Lj. olivgrön	Vinglas?, kuppa, mynning
	3	Olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Olivgrön	Passglas, kuppa m pärlad horisontell trådornamentik (pass)
	1	Olivgrön	Hålglas
	11	Lj. olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
	2	Lj. olivgrön	Planglas, kant
(Utanför fyndaskarna)			
	1		Vinglas, kuppa
244	1	Olivgrön	Vinglas, fot m inåt omvikt kant. Brandskada Hålglas 3 Olivgrön
	4	Olivgrön	Passglas, fot. Diam: 8 + 9 cm
	2	Olivgrön	Passglas, kuppa
	9	Lj. olivgrön	Planglas, ett m brandskada
260	2	Olivgrön	Flaskor
263	1	Olivgrön	Planglas
268	1	Olivgrön	Botten, större flaska
	1	Klarglas	Kuppa, mynning m utåt driven kant
	8	Lj. ockra/klarglas	Kuppor

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare m svagt pärlad fotring. Diam. ca 5 cm
	1	Lj. olivgrön/klarglas	Bägare m svagt pärlad fotring. Diam. ca 4 cm
	1	Lj. olivgrön/klarglas	Bägare m pärlad fotring. Diam. ca 5,5 cm
	3	Brandskada	Planglas
272	2	Olivgrön	Flaska, större, regalin saknas
273	9	Lj. olivgrön	Bägare m pärlade eller nupna fotringar. Diam. 4, 4,5, 4,5, 4,5, 5, 5, 5, 5 och 6 cm
	1	Lj. olivgrön	Bägare m fotring. Diam. ca 5 cm
	1	Lj. olivgrön	Botten m puntelmärke
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa med horisontell trådornamentik (pass)
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa alt fot till Stangenglas m kraftig vertikal optik (hög rak bägare m formblåst klockformad fot)
	1	Lj. olivgrön	Remmare. Fotens mellersta del m bevarad trådornamentik och ”beerennuppe”
	2	Lj. olivgrön	Bägare, botten m pärlade fotringar. Diam. 5,5 och 6 cm
	1	Lj. ockra	Burk/flaska, botten
	1	Lj. ockra	Stangengläser, hög bägare med formblåst klockformad fot. Övergången fot/kuppa
	2	Lj. olivgrön	Vinpokal. Fot m inåt omvikt kant. Diam. 7,5 och 10,5 cm
	1	Lj. brunoliv	Vinpokal. Fot m inåt omvikt kant. Diam. 6,5 cm
	1	Lj. olivgrön/klarglas	Vinpokal. Fot m bats och spår av ben. Diam. ca 8 cm
	5	Lj. olivgrön/ockra/klarglas	Kuppor, mynningar. Diam. 6,5, 8 och 8 cm
	1	Lj. olivgrön/vittrad	4-sidig flaska
	2	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	13	Brandskadade	Ej identifierade
	81		Kuppor och div, hålgas (ett flertal i klarglas)
	17		Kuppor, mynningar. Diam. ca 7, 7,5 och 8 cm
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	2	Lj. olivgrön	Passglas, fot
	2	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	1	Brun	Bägare m pärlad fotring och kraftig optik
	6	Brun	Bägare, kuppa m kraftig optik
	2	Opakiserade	Bägare? med horisontell trådornamentik
	1	Lj. olivgrön	Bägare, botten m fotring
	1	Lj. olivgrön/brandskada	Bägare, botten m fotring
	1	Klarglas	Hålgas m kraftig optik
	2	Lj. olivgrön	Remmare, fot m ytterst tunn tråd
	1	Lj. olivgrön	Bägare m fotring
	2	Lj. ockra/klarglas	Vinpokal, fot m inåt omvikt kant
	3	Lj. ockra/klarglas	Vinpokal, fot. Diam. ca 7,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Bägare? m pärlad horisontell trådornamentik
	40	Lj. olivgrön	Planglas
	3	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	4	Lj. olivgrön	Planglas, kanter
	1	Blå/olivgrön	Planglas
281	(Bänken i rådhuskällaren)		
	1	Lj. olivgrön	Remmare? ”Beerennuppe” m hög relief
	1	Lj. olivgrön/klarglas	Vinglas, fot med spår av bats och ben. Diam. Ca 8,5 cm

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	1	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög bägare m formblåst klockformad fot. Fot m inåt omvikt kant
	7	Lj. ockra/klarglas	Svagt konisk bägare m svagt utåtdriven mynningskant. Mynningar. Diam. 8, 8, 8,5 och 8,5 cm
	3	Olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	1	Olivgrön	Passglas, mynning
	1	Lj. olivgrön/klarglas	Bägare m pärlad horisontell trådornamentik
	1	Klarglas	Bägare m pärlad horisontell trådornamentik. Diam ca 6,5 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare med formblåst klockformad fot. Övergång fot/kuppa
	1	Lj. olivgrön	Vinglas, fot m inåt omvikt kant. Diam. ca 7 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare, botten m puntelmärke
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare, botten m vågbandformad fotring
	9	Lj. ockra/klarglas	Bägare m fotring, ett fr m glaspest. Diam. 4,4,5, 4,5, 5, 5, 5,5, och 5,5 cm
	6	Lj. ockra/klarglas	Bägare m grovt pärlade eller nupna fotringar. Ng. vittrade och iriserade. Diam. 4, 5, 5 och 5,5 cm
	1	Gulgrön/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot. Fot m grov vertikal optik och inåt omvikt kant. Diam. ca 6,5 cm
	5	Lj. ockra/klarglas	Bägare m grovt pärlade eller nupna fotringar, enskilda med puntelmärke. Diam. ca 3,5, 3,5, 4,4,5 och 6 cm
	3	Lj. olivgröna	Bägare m grovt pärlade eller nupna fotringar Diam. ca 5, 5 och 5,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Remmare, fot
	1	Klarglas	Vinglas, fot. Diam. ca 8,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Vinglas, övergång ben/bats-fot alt. kuppa
	2	Lj. ockra/klarglas	Bägare med fotring och puntelmärke. Passform. Diam. ca 5 cm
	30 (ca)		Mindre, ej bearbetade fragment
	13	Brandskada	
	2	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	1	Lj. olivgrön	Planglas. Diamantristad linje
	113	Lj. olivgrön/olivgrön	Planglas
	32	Lj. olivgrön/klarglas	Kuppor/mynningar. Diam. ca 6,5, 6,5, 7, 7, 7 och 8 cm
	3		Recent
	5		Div hålglas
	313	Lj. olivgrön/ockra/klargl.	Kuppor, raka + Div. fr.
	5	Lj. olivgrön	Remmare, fot, uppbyggd av tunn tråd
	1	Lj. olivgrön	Avslagen ornamentik, noppa?
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare m pärlad trådornamentik
	1	Lj. olivgrön	Hålglas m avslagen trådornamentik
	12	Lj. ockra/klarglas	Bägare, rak m optik
	14	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	4	Lj. olivgrön	Passglas, fot
	2	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	6	Lj. olivgrön	Passglas, med horisontell trådornamentik (pass)
	3	Lj. olivgrön/klarglas	Bägare, fot m inåt omvikt kant
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare/burk/flaska, botten
	3	Lj. olivgrön/klarglas	Bägare, passglasfot?
	3	Lj. olivgrön	Vinglas, fot m driven kant
	5	Lj. olivgrön/klarglas	Bägare/burk/flaska, botten

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	1	Lj. olivgrön	Avslagen vågbandformad trådornamentik (bägare?)
	7	Lj. olivgrön	Bägare m fotring. Diam. 4, 4,5, 4,5 och 5,5 cm
	4	Olivgrön/lj. olivgrön/	klarglas Bägare m nupen eller pärlad fotring. Diam. 4, 4,5, 4,5 och 5,5 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare med formblåst klockformad fot. Övergången fot kuppa
	40	Lj. olivgrön/olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
285	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	1	Lj. olivgrön	Kuppa, mynning
295	2	Lj. ockra/klarglas	Kuppor. Diam. ca 8 och 8,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Remmare? Kuppa, mynning
	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	3	Olivgrön	Flaska, rundbukig, större
	6	Lj. olivgrön/lj. ockra	Bägare m pärlade fotringar. Diametrar: 4,5, 4,5,4,5, 4,5 och 4,5 cm
	6	Brandskada/förslag-gade	Ej identifierade
	3	Lj. olivgrön/grön	Burk/flaska/bägare. Bottnar
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa med horisontell trådornamentik (pass)
	8	Lj. olivgrön/klarglas	Kuppor
	3	Lj. olivgrön/klarglas	Mynningar. Diam. 8 och 8 cm
	16	Lj. olivgrön	Planglas
301	("Bänken" i rådhuskällaren)		
	127	Olivgr/lj. ockra	Burkar, kuppor, mindre flaskor, div.
	1	Lj. ockra	Burk/bägare? Botten
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare? m horisontell trådornamentik
	1	Vittrad	Remmare, Berkemeyer? Fot. Diam. ca 6 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Mindre bägarform, botten m puntelmärke
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, fot med inåt omvikt kant
	1	Olivgrön	Burk/flaska? Botten
	2	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Hålglas m optik
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägarform m kraftig vertikal optik
	1	Lj. ockra/klarglas	Svagt koniskt rör/ihåligt ben till pokal?
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Flaska. Övergång kuppa/hals
	2	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Olivgrön	Mindre burk/flaska, botten
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägarform m vertikal optik
	1	Lj. gulockra	Bägarform m vertikal optik
	1	Lj. ockra/klarglas	Hålglas, botten
	1	Olivgrön	Flaska, övergång kuppa/hals
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, kuppa
	1	Lj. ockra/klarglas	Burk/bägare/flaska, botten
	1	Lj. ochra/klarglas	Kuppa, mynning

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare? optik
	1	Olivgrön	Kuppa/bägare/burk, mynning
	1	Olivgrön	Bägarform m horisontell trådornamentik
	1	Lj. Olivgrön	Burk/flaska, botten
	1	Lj. Olivgrön	Hålglas, svag optik
	1	Olivgrön	Burk/flaska, botten m puntelmärke
	1	Olivgrön	Kuppa m inåt omvikt mynningskant. Diam. ca 5 cm.
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägarform med svagt, glest pärlad horisontell trådornamentik
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa m diagonal optik, mynning
	1	Lj. olivgr.	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägarform m vertikal optik
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare/burk/flaska, botten
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägarform m vertikal optik
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	2	Lj. ockra/klarglas	Hålglas m vertikal optik
	23	Lj. olivgr/olivgr	Passglas. fot. ett m diam. ca 7 cm
	55	Lj. olivgr/olivgr	Passglas, kuppa
	18	Lj. olivgr/olivgr	Passglas, Kuppa, m horisontell trådornamentik (pass)
	5	Lj. olivgr/olivgr	Passglas, Kuppa, -"- m pärlad trådornamentik (pass)
	13	Lj. olivgr/olivgr	Passglas, mynningar, ett m diam. ca 4,6 cm
	1	Olivgrön	Passglas, fot
	2	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot. Övergångar kuppa/fot m puntelmärke. En diam. ca 4,5 cm
	1	Lj. olivgr/klarglas	Bägare, rak, botten m symmetriskt svagt pärlad fotring. Diam. ca 5,5 cm
	1	Lj. Olivgrön	Bägare m i symmetri stämplad fotring. Diam. ca 7,5 cm
	2	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst passform. Diam. ca 6 cm
	1	Lj. Olivgrön	Bägare, rak m horisontellt pärlad trådornamentik
	1	Lj. Olivgrön	Vinpokal? Ben/koniskt rör?
	1	Olivgrön	Passglas, mynning. Diam. ca 4,6 cm
	1	Olivgrön	Passglas, kuppa
	30	Lj. Olivgrön	Planglas
	2	Lj. Olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	2	Lj. Olivgrön	Planglas m diamantristade kanter
	2	Lj. Olivgrön	Planglas, kanter
	1	Olivgrön	Remmare, fot
	1	Lj. Olivgrön	Remmare. Nedre delen av bägaren m fot, noppor och en över noppornamentiken påklippt horisontell tråd, ca 4 cm hög. Fotdiam. Ca 4,5/5 cm
	5	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot. Fot m inåt omvikt kant. Diam. ca 7,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåstklockformad fot. Fot m inåt omvikt kant. Diam. ca 7 cm
	3	Olivgrön	Passglas, fot. Diam. ca 8, 7,5 och 7,5 cm
	1	Olivgrön	Burk/flaska? Botten m puntelmärke
	1	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot. Fot m inåt omvikt kant och kraftig vertikal optik
	1	Olivgrön	Kuppa, kraftigt driven inåt
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare m vertikal optik

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	3	Olivgrön	Passglas, mynning
	2	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad kuppa. Fot m inåt omvikt kant. Passform
	1	Olivgrön	Passglas, fot. Diam. ca 8 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, fot. Diam. ca 8 cm
	1	Lj. Olivgrön	Planglas m kreusslad kant
	3	Olivgrön	Passglas, mynningar. Diam. ca 4,3 och 4,5 cm
	3	Olivgrön	Passglas, kuppa
	17	Olivgrön	Passglas. Kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	3	Olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell, pärlad trådornamentik (pass)
	1	Olivgrön	Passglas, kuppa m horisontellt pärlad trådornamentik (pass) och diagonal optik
	1	Lj. Olivgrön	Bägare, rak m kraftigt anfang till den horisontella trådornamentiken
	3	Lj. Olivgrön	Passglas, kuppa m blå pärlad horisontell trådornamentik (pass)
	1	Lj. brun	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst, klockformad fot. Övergången, Kuppa/fot m puntelmärke
	1	Mörkt brun	Bägare m fotring. Ringen är diagonalt upprepat nupen (stämplad) med mönstrad nypsax med en pärlbandmönstrad upprepad estetik. Ringens
	1	Olivgrön	Planglas
	1	Olivgrön	Planglas, ursprungligen kreusslat runt. Diam. ca 3,2 cm
	1	Lj. olivgrön	Vinglas, fot. Diam. ca 7 cm
	67	Lj. olivgrön	Planglas
		(Bänken i rådhuskällaren)	
306	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare, rak med horisontell, pärlad trådornamentik. Diam. ca 6 cm
	2	Olivgrön	Passglas, fot, diam. ca 9 och 6,5 cm
	4	Lj. ockra/klarglas	Bägare m pärlad fotring. Diam. ca 3,5, 5, 6, och 6 cm
	1	Lj. grön	Bägare m pärlad fotring. Diam. ca 4,5 cm
	1	Olivgrön	Bägare m pärlad fotring. Diam. ca 4 cm
	1	Lj. olivgrön/gul-ockra	Bägare m kraftig vertikal optik
	2	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot. Övergången fot/bägare. Diam. ca 4,5 cm
	3	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bägare m formblåst klockformad fot m inåt omvikt kant. Diam. ca 6,6,5 och 6,5
	2	Olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Olivgrön	Passglas, mynning. Diam. ca 6 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, fot. Diam. ca 7,5 cm
	19	Lj. ockra/klarglas	Kuppor, mynningar (Stangengläser, Hög rak bägare m formblåst klockformad fot. Enskilda m glaspest. Diam. ca 6,5, 6,5 och 7 cm
	1	Lj. ockra/klarglas	Kuppa, mynning. Optikblåst Stangenglas. Hög rak bägare m formblåst, klockformad fot. Diam. ca 6,5 cm
	216	Lj. ockra/klarglas	Kuppor, i huvudsak Höga raka stangengläser, enskilda olivgröna
	10	Brun	Bägare m kraftig vertikal optik
	1	Lj. ockra	Hålglas
	4	Vittrade	Remmare, fot. Diam. ca 5,5 cm
	1	Nära klarglas	Remmare, fot
	3	Lj. ockra/klarglas	Vinglas, fot. Diam. 6,5, 6,5 och 6,5 cm
	4	Olivgrön	Passglas, fot
	12	Olivgrön	Passglas, kuppa

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	8	Olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	1	Olivgrön	Passglas, kuppa m pärlad horisontell trådornamentik
	3	Olivgrön	Passglas, mynning
	14	Lj. ockra/klarglas	Stangengläser. Hög rak bågare m formblåst klockformad fot
	1	Lj. olivgrön	Stangengläser. Hög rak bågare m formblåst klockformad fot
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare m pärlad fotring
	1	Lj. olivgrön	Bägare m pärlad fotring
	2	Lj.olivgrön/klarglas	Bägare m vågbandformad fotring
	1	Lj. ockra/klarglas	Bägare m fotring
	48	Lj. olivgrön	Planglas
	2	Lj. olivgrön	Planglas, kreusslad kant
	1	Lj. livgrön	Planglas, kant
	1	Lj. livgrön	Planglas m diamantristade linjer
	2	Brandskada	
315	3		Div. hålglas
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Passglas, fot
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	8	Lj. olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
326	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning. Diam. ca 4 cm
	4	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	1	Lj. olivgrön	Passglas m horisontell pärlad tråd (pass)
	38	Lj. olivgrön	Planglas
	2	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	13	Brandskada	Ej identifierade
	28		Div. hålglas
	1	Klarglas	Skärva m graverad ornamentik, sannolikt siffran 11
	1	Lj. ockra/klarglas	Vinpokal, fot. Diam. ca 7 cm
	7	Lj. olivgrön	4-sidig flaska
	15	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	5	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	4	Lj. olivgrön	Passglas, fot. Diam. 8,5 cm
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m blå horisontell pärlad tråd
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m blå horisontell pärlad tråd och vertikal optik
	3	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik
	4	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m pärlad horisontell trådornamentik
	2	Klarglas	Bägare m kraftig optik
	1	Lj. olivgrön	Burk/flaska/bägare, botten
333	3	Mörkt olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik(pass)
	2	Mörkt olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. blå/klarglas	Passglas, kuppa m vertikal optik
	1	Brandskada	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Kuppa, rak
	1	Lj. olivgrön	Bägare/burk/flaska, mindre botten
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kreusslad kant

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	34	Lj. olivgrön	Planglas
	5	Lj. olivgrön	4-sidig flaska
	1	Olivgrön	Flaska, övergång hals/kropp
	4	Olivgrön	Burk/flaska/bägare, bottnar
	11	Lj. olivgrön/klarglas	Kuppor, raka
	1	Lj. olivgrön	Bägare m horisontell trådornamentik
	3	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	4	Lj. olivgrön	Passglas, fot. Diam. ca 8,5 cm
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m pärlad horisontell trådornamentik (pass)
	3	Lj. olivgrön	Passglas, mynning. Diam. ca 5 cm
	7	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	41	Olivgrön	Flaska, större, rundbukig
337	2	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	1	Lj. olivgrön	Planglas m diamantristad linje
	8	Lj. olivgrön	Planglas
	2	Lj. olivgrön	Flaska, rundbukiga
	1	Lj. olivgrön	4-sidig flaska
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m diagonal optik
	1	Lj. olivgrön	Passglas m pärlad horisontell trådornamentik och diagonal optik
	3	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
340	1	Lj. olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Passglas, fot. Diam. ca 7,5 cm
353	2	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	5	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	4	Brandskada	Ej identifierade
	7	Lj. olivgrön	Planglas
	6	Lj. olivgrön/ockra	Kuppor
	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	4	Lj. olivgrön	Passglas, fot. Diam. cm 7,5 cm
	5	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik
359			(Fnr. 359 och 360 i samma fyndbox?)
	1	Brandskada	Ej identifierad
	46	Lj. olivgrön	Planglas
	3	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	2	Lj. olivgrön	4-sidig flaska, mindre
	20		Div. kuppor och hålglas
	1	Lj. blått	Hålglas m optik
	1	Lj. ockra	Flaska, kroppens övre del
	1	Lj. olivgrön	Bägare, rak m horisontell trådornamentik
	33	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	3	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	3	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell pärlad trådornamentik (pass)
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell trådornamentik (pass)
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m diagonal optik
	9	Lj. olivgrön	Passglas, fot

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
360	50	Lj. olivgrön	Planglas
	3	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kreusslad kant
	2	Lj. olivgrön	Planglas m diamantristad linje
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	4	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslade kanter
	4	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Lj. olivgrön	Passglas m pärlad horisontell trådornamentik
	14	Lj. olivgrön	Passglas m horisontell trådornamentik
	8	Lj. olivgrön	Passglas, mynningar (2 m passform). Diam. 4, 5 och 5,5 cm
	5	Lj. olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	2	Blå, brandskada	Ej identifierade
	1	Blå, brandskada	Optik eller trådornamentik
	1	Lj. olivgrön	Passglas m trådfästet till horisontell trådornamentik (pass)
	4	Lj. olivgrön	Passglas, fot
	1	Lj. olivgrön	Burk/flaska/bägare, botten
	1	Lj. olivgrön	Flaska
	2	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	1	Lj. olivgrön	Passglas, mynning
	1	Lj. olivgrön	Bägare m bred pärlad horisontell trådornamentik. Diam. ca 3 cm
	1	Olivgrön	Burk/bägare, mindre kuppa, mynning
	1	Lj. olivgrön	Planglas, kant
	7	Lj. olivgrön	Passglas, fot. Diam. 7, 8, 8,5, 9,5 och 10 cm
	1	Lj. olivgrön	Mynning, inåt driven m inåt omvikt kant
370	3	Lj. olivgrön	Flaskor, rundbukiga, större
	1	Lj. olivgrön	Hålglas
	4	Lj. olivgrön	Passglas. Kuppa
	1	Lj. olivgrön	Planglas
376	2	Lj. olivgrön	Div. hålglas
	1	Lj. olivgrön	Planglas
	2	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
382	9	Lj. olivgrön	Planglas
	5	Brandskada	Ej identifierade
	1	Lj. olivgrön	Burk/flaska/bägare m puntelmärke
	2		Div. hålglas
	1	Lj. olivgrön	4-sidig flaska, mindre
	2	Lj. olivgrön	Passglas, fot
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa
	1	Klarglas	Bägare m vågbandformad fotring
391	1	Olivgrön	4-sidig flaska, större
	3	Lj. olivgrön	Flaska, rundbukig, större
	2	Lj. olivgrön	Planglas, kant
396	2	Lj. olivgrön	Planglas
Anl 13	1	Lj. olivgrön	Öppen, något inåt driven skålförm m högt insmält kraftig trådornamentik i ett horisontelltband över bägarkroppen. Diam. 8 cm
	1	Lj. olivgrön	Öppen skålförm, mynning m den översta kanten utdriven. En horisontell trådornamentik ca 1,5 cm

Fyndnr.	Antal fr.	Färg	Beskrivning
	1	Lj. olivgrön	Bägare m dubbel fotring
	3	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant
	1	Lj. olivgrön	Planglas
	5	Lj. olivgrön	Planglas m kant
	46	Lj. olivgrön	Planglas
	1	Lj. olivgrön	Passglas, kuppa m horisontell pärlad trådornamentik (pass)
	1	Lj. olivgrön	Flaska/burk, botten
	6		Hålglas, div.
	1	Blå	Kuppa?
Stora Torget (?)			
	1	Lj. olivgrön	Planglas m kreusslad kant

Inledning och frågeställningar

På uppdrag av arkeolog Ingrid Gustin har Keramiska Forskningslaboratoriet, Lunds Universitet, registrerat och studerat keramikfynden från utgrävningen C3860 på Stora Torget i Linköping (fig 1). Merparten av fynden härrör från lager som kan dateras till tiden före eldsvådan år 1700 eller till de brand- och raseringslager som eldsvådan gav upphov till. Branden präglar delar av keramikmaterialet i form av en kraftig sekundär bränning.

Keramiken från denna period omkring 1700, som domineras av yngre rödgods, antas i allmänhet att vara ganska välkänt främst på grund av det ringa tidsavståndet och det relativt stora antalet bevarade hela kärl i antikvitetshandeln. Frågan är emellertid om inte detta har medfört en bristande medvetenhet om variationen och därmed potentialen, som finns i detta massmaterial med ursprung i ett professionellt hantverk. Ett viktigt undantag är Kristina Carlsson och Christina Roséns bok från 2002 (Carlsson & Rosen 2002).

Frågorna till den föreliggande registreringen av 1700-talskeramiken från Stora Torget omfattar dels den lokala variationen dels skillnaderna mellan detta material och samtidig keramik från kvarteret Apeln i Jönköping, som har bearbetats på liknande sätt (Stilborg & Grönberg 2006). De två centrala frågorna är således:

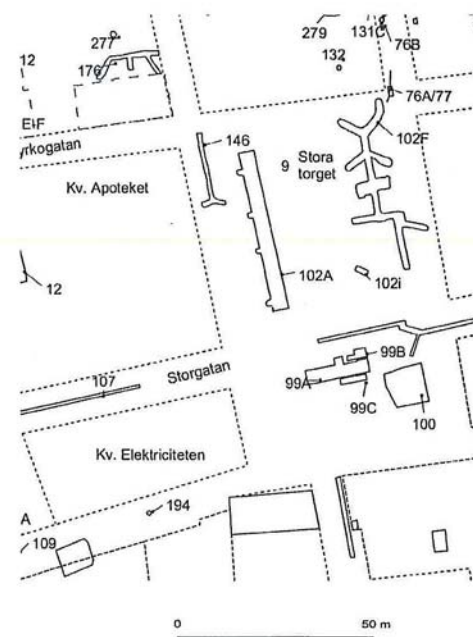
- Finns det skillnader mellan de olika fynden och de schakt de tillhör som kan representera olika situationer eller funktioner, där olika uppsättningar av keramikvärl har ingått?
- Hur ser den genomsnittliga hushållsuppsättningen ut i centrala Linköping kring 1700 och hur skiljer den sig från motsvarande uppsättning i Jönköping omkring samma tid?

Metod

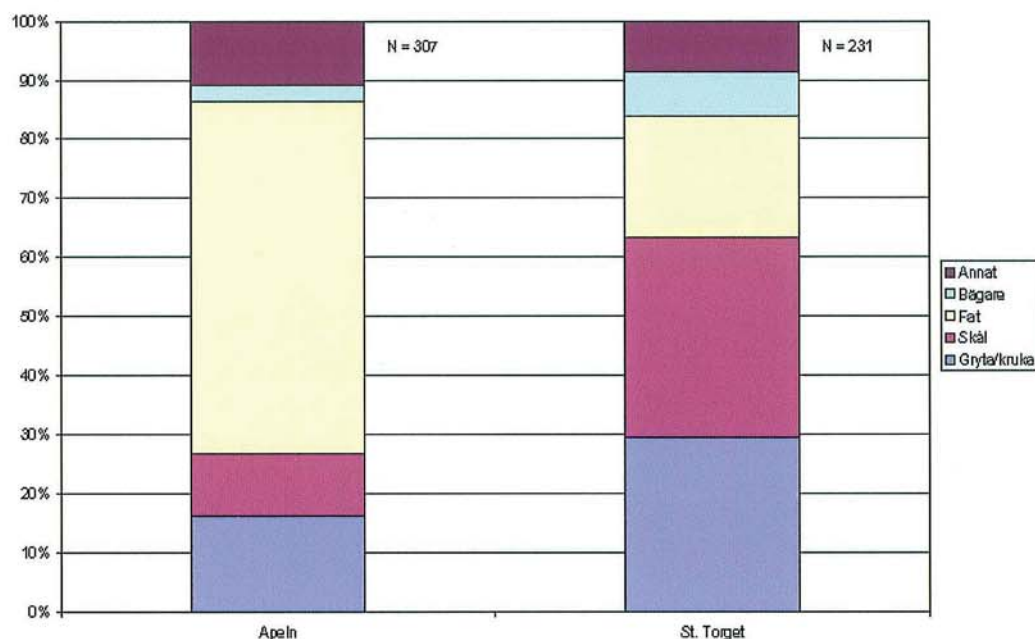
Hela materialet har studerats. Fragment av tegel och ugnskakel har räknats. Buk-, hals- och bottenskrävor samt ben och stjärter till trefotsgrötor har räknats. Mynningsskrävor har räknats, profiler ritats och diametrar beräknats, där detta har varit möjligt. Skrävor av stengods, fajans och porslin har räknats. Antalet sekundärt brända föremål har räknats.

Resultat

Fyndheterna kan delas i två grupper utifrån mängden av fynd. I den första gruppen där det uppträder mer än 10 skrävor yngre rödgods ingår 27 fyndnummer, medan gruppen av fyndnummer med upp till 10 skrävor yngre rödgods omfattar 58 fyndnummer.

Figur 1. Översiktsskarta över utgrävningar på Stora Torget Linköping med schakt A till vänster och schakt F till höger.

Figur 2. Histogram över frekvensen av kärltyper i materialet från Stora Torget, Linköping jämfört med samtida material från tomt 35, Kv. Apeln, Jönköping.

Tegel och ugnskakel

Fragment av tegel förekommer i F.nr 65, 104, 127, 130, 140, 227, 237, 255, 276, 284, 289, 297, 305, 312, 325, 329, 346, 349, 350, 359, 372, 375, 378, 389, 402, 404, 407 och 431. Det totala antalet fragment är 117 och det högsta antalet är 27 (F.nr. 389). Majoriteten av fragmenten kan vara taktegel, men enstaka kan också vara delar av kakelugnar. Lite mer än hälften av fragmenten (61) kommer från fyndnummer, där tegelfragmenten själv och/eller andra delar av det keramiska materialet är tydligt sekundärt bränt. Samtidigt finns det tegel i nio av de 10 fynd med tydligt sekundärt bränd keramik. Detta visar på ett klart samband mellan förekomsten av tegel och vad som mest sannolikt är spår efter storbranden. Åtta av dessa fynd kommer från schakt F, där de finns spritt i stick 1-5. Något samband mellan tegel och spår efter sekundär brand finns inte i den största koncentrationen av tegel i F.nr. 389 från ruta G. Det finns inget numeriskt samband mellan förekomsten av tegel eller mängden av tegelfragment och mängden av skärvor efter kärl.

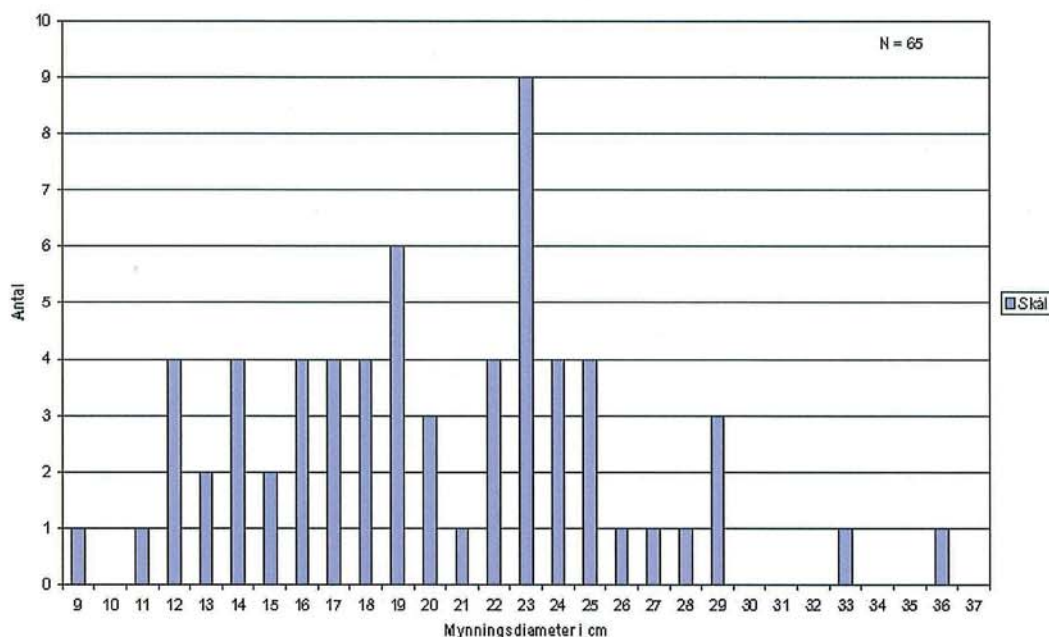
Det är även under fyndnummer 389 det största antalet ugnskakelfragment (16) har registrerats. I övrigt finns det inget sammanfall

mellan förekomsten av ugnskakelfragment och fynd av tegelfragment. Hälften av de 39 kakelfragmenten förekommer i fyndenheter utan fynd av tegelfragment. Kakelfragment förekommer i F.nr. 127, 237, 284, 307, 312, 316, 350, 372, 389, 395, 399 och 407. Bland fynden förekommer såväl grön- som svartglaserade samt ett kakelkrön i klar glasyr med vit underglasyr (F.nr. 237).

En del av tegelfynden kan således hänföras till branden, men såväl tegel som ugnskakelfragment har, inte överraskande, även hört till det vanliga avfallet/fyllnadsmaterial i stadsmiljön.

Stengods, fajans och porslin

Fynden av stengods, fajans och porslin inskränker sig till totalt 57 små skärvor från F. nr. 11, 23, 28, 38, 51, 64, 65, 79, 130, 137, 140, 156, 187, 199, 276, 297, 316, 325, 329, 336, 349, 359, 378, 389, 400, 435 och 436. De två skärvorna av fajans kommer från samma kärl med blå dekor på vit botten (F.nr. 276). De 36 skärvorna stengods omfattar såväl saltglaserat gods som importerat grå-blå-glaserat gods och oglaserade grå skärvor med tydliga drejspår. En skärva har en röd, engoberad (?) yta. Bland de oglaserade grå skärvorna finns en bottenskräva med tummad fot.

Figur 3. Histogram över fördelningen av beräknade mynningsdiameter för skålar från Stora Torget, Linköping.

Denna och de grå buxskärorna härrör sannolikt från krus, vilka traditionellt dateras mellan 1300-talet och början av 1500-talet (Brorsson 2002). Stengodsskärorna är lite talrikare i schakt A (19) än i schakt F (11), där de förekommer spritt i lager 1-5. Dessa skärvor kan ha varit minst 150 år gamla om de deponerades som nytt avfall i 1700-tals-lagret. Det mest sannolika är således att de utgör äldre avfall som genom anläggsaktiviteter i äldre lager har lyfts upp i yngre kontexter.

Porslinet omfattar 19 skärvor av olika tjocklek, varav några med dekor i blå glasyr. Stort sett samma antal skärvor har hittats i schakt A och F, där de förekommer i lager 1-5 på samma sätt som stengodsmaterialet.

De två skärorna av fajans från schakt F, lager 1 ger ingen möjligheter för några slutsatser kring denna godsgrupp.

Yngre rödgods – skålar

Totalt har minst 230 kärl av rödgods kunnat identifieras. Därutöver kan det finnas ytterligare ett 50-tal kärl representerade av små mynningsskärvor och andra kärl delar. Av de 231 typidentifierade kärlen har 78 bestämts som skålar, vilket utgör ca 32 % (fig. 2). Skålarna är därmed den vanligaste kärlformen i materialet som helhet. Skålar förekommer i 27 av 84 fyndnummer med

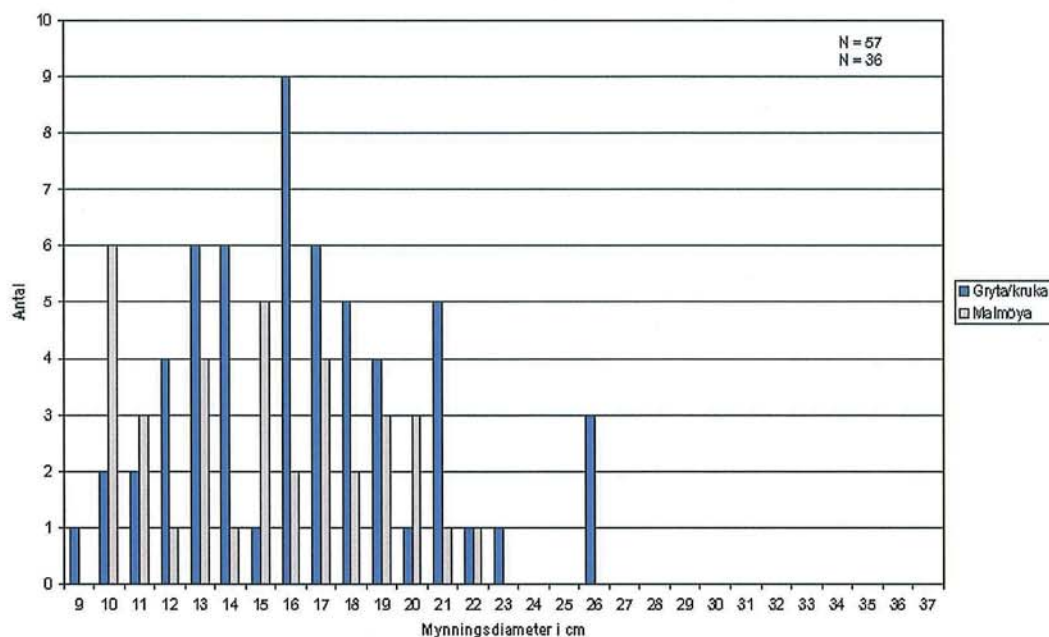
keramik härav 21 av 27 fyndenheter med mera än 10 rödgods-buxskärvor.

Det finns – med undantag för F.nr. 108 – en klar positiv korrelation mellan förekomsten och antalet av mynningar av skålar på den ena sidan och den totala mängden av rödgods-keramik på den andra.

Spridningen i mynningsdiameter mellan 9 och 36 cm visar på den breda variationen i användningen av skålarna, vilket också ses i variationen av raka, inåtböjda och utåtböjda mynningar (fig. 3). Några skålar har vågräta eller uppåtböjda hankar. Två skålar från F.nr. 289 och 359 (båda schakt F) har en kort glaserad pip nära mynningen. Enstaka skålar har även glaserad utsida. Streckdekor kan förekomma under glasyren.

Yngre rödgods – trefots grytor/krukor.

Trefots grytor och krukor är svåra att skilja från varandra enbart på bas av de raka eller utåtböjda; enkla eller profilerade mynningarna (Stilborg & Grönberg 2006). Det relativt stora antalet ben (88 fragment och hela) och stjärtar (36 fragment och hela) från trefots grytor tyder på att de flesta av de totalt 68 typidentifierade kärlen (30 %) i denna grupp är grytor (fig. 2). Mynningsskärvor saknas i sju av de 27 fyndenheter med > 10

Figur 4. Histogram över fördelningen av beräknade mynningsdiameter för skålar från Stora Torget, Linköping jämfört med mynningsdiameter av hela trefots grytor från Malmö (Malmöya 1987).

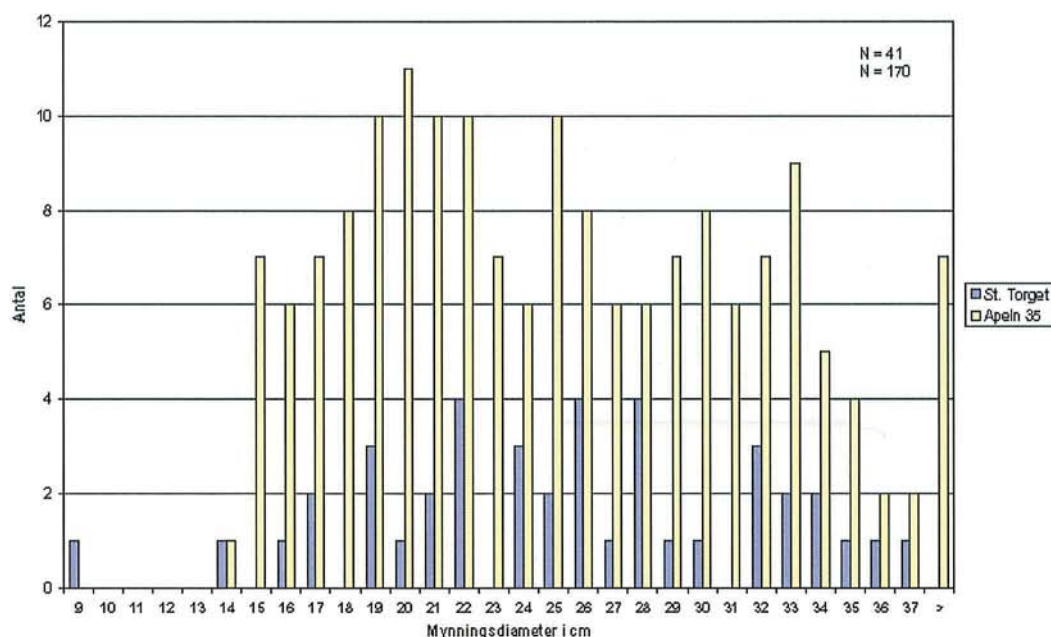
bukskärvor. I sex av dessa sju fynd finns dock istället ben eller stjärtfragment. Krukor/grytor uppträder på samma sätt som skålarna i sju av fynden med < 10 bukskärvor. Som i det sena 1600-talsmaterial från Repslagaregatan, Linköping utgör grytorna en ganska stor del av keramikmaterialet (Feldt 2005, 21f).

Fördelningen av mynningsdiameter från 9 till 26 cm (fig. 4) svarar ganska väl till ett material av trefots grytor publicerat i Malmöya 1987, nr. 5. I den senare gruppen finns dock en större andel grytor med bara 10 cm mynningsdiameter och i materialet från Stora Torget finns en större andel av mynningar med diameter över 20 cm. Dessa senare är kanske snarare krukor än grytor. Koncentrationen kring mynningsdiameter på 16-17 cm motsvarar en mycket vanlig storlek på kokkärl även i förhistoriska och etnografiska sammanhang.

Fynd nr. 108 (Schakt A-C29), 183 (Schakt A) och 359 (Schakt F5, lager 5) utmärker sig genom en dominans av grytor/krukor bland de identifierade kärlen. Förmodligen är flertalet av de 7 respektive 12 och 8 kärl, som förekommer inom dessa fynd, grytor. Det illustreras av antalet ben och stjärtar (14/11, 9/3 respektive 10/3) som uppträder. Alla tre fynd hör till de fyndrikaste med totalt 114, 196 och 109 skärvor. Detta

borde innebära att alla huvudtyperna av kärl är representerade, vilket också är fallet i F.nr. 359. Fynd nr. 183 saknar fat, men omfattar rester av minst tre stekfat (se nedan). Bland skärvorna i F.nr. 108 har emellertid bara en bågare och ett annat kärl kunnat identifieras utöver grytorna. Vad som ytterligare kännetecknar F.nr. 108 är den stora och ganska ensartade fragmenteringen, vilken bland annat resulterar i 67 oftast ganska små mynningsskärvor samt i det förhållandet att ingen av skärvorna, benen eller stjärtfragmenten uppvisar någon sotning. Sotning är vanlig bland skärvorna och gryt-benen i F.nr. 183 och F.nr. 359. Dessutom finns det en stilmässig överensstämmelse i variationen av profilerna på de raka till lätt utåtböjda mynningarna från F.nr. 108, som antyder att de kan härröra från samma produktion. Variationen är betydligt större inom F.nr. 183, där det bland annat förekommer kärl med inåtböjd mynning och plastisk ornamentik (vågband) på utsidan. En parallell till utseendet på dessa kärl kan vara trebensgrytan nr 167 i Malmöya (Billberg 1987).

Ett annat fynd från samma schakt (A-C27) som har liknande kännetecken som F.nr. 108 och dessutom samma dominerande godstyp är F.nr. 105. Även detta fynd omfattar en hel del ben (10) och ett fragment av stjärt. Emellertid

Figur 5. Histogram över fördelningen av beräknade mynningsdiameter för fat från Stora Torget, Linköping jämfört med mynningsdiameter av samtida fat från tomt 35, Kv. Apeln, Jönköping.

kunde enbart två grytor identifieras bland mynningsskärvorna.

En möjlig tolkning av F.nr. 108 och 105's särart skulle kunna vara att det rör sig om ett lager av oanvända trefotsgrytor – möjligen härrörande från samma produktion – som av någon anledning har gått sönder och kastats. Det finns varken spår av felbränning eller sekundär bränning, vilket tycks utesluta såväl möjligheten att det rör sig om krukmakeriavfall, som att storbranden skulle vara orsak till att materialet slängdes. Snarare kan de representera det spill i form av trasiga kärl som sannolikt har förekommit i samband med handel med grytor. Det antyder, att det på någon tidpunkt har funnits en ansamling keramik till försäljning som enbart har bestått av grytor. Härmed är vi inne på ett ämne som vi rent faktisk inte vet någonting alls om när det gäller Medeltidens och Nyare tids städer: Hur gick distributionen av keramik från krukmakare till konsument till?

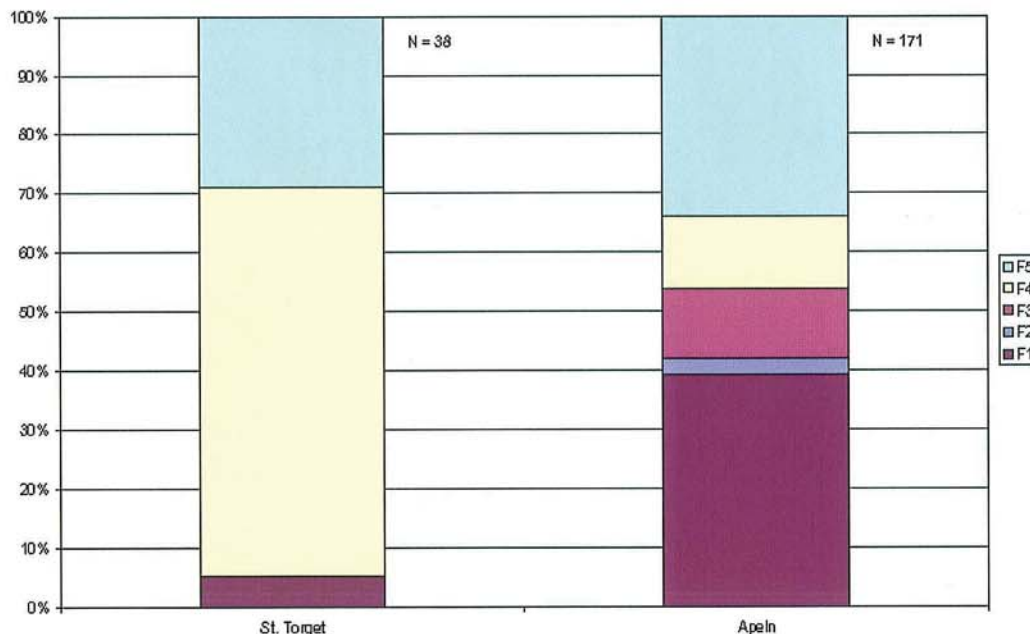
Avslutningen på stjärtarna har använts som kronologisk indikator (Bergold et al 2004). I materialet från Stora Torget finns åtta stjärter med bevarad avslutning. Härav har fyra (F.nr. 183, 199, 349) den flerdelade koncentriska avfasningen som stjärtorna i materialet från

Repslagaregatan (Feldt 2005, 22), medan övriga fyra har olika enklare utformningar (F.nr. 6, 108, 325 och 329). Den mera komplexa typen har i Örebro en datering (1670-1740) som täcker materialen från såväl Repslagaregatan som Stora Torget (ibid).

Yngre rödgods- Fat

Med 48 identifierade kärl är gruppen av fat den tredje största kärletypen i fyndmaterialet från Stora Torget (fig. 2). Fat saknas i 12 av de 27 fyndenheter med > 10 bukskärvor, men finns lika ofta bland fynden med < 10 bukskärvor som skålarna (sju fynd). Detta tyder på, att fat var lika allmänt spridda som skålar och krukor/grytor även om antalet var mindre. Det högsta antalet olika fat som identifierats inom en fyndenhet är F.nr. 305 (7 fat), där även det högsta antalet skålar (10) förutom rester av tre bägare och en flaska förekommer. Krukor/grytor verkar däremot underrepresenterade i detta fynd, som är bland de större med hänsyn till antalet skärvor (113). Denna sammansättning skulle kunna indikera att avfallet härrör från aktiviteter, där servering dominerar över tillagning av mat.

Faten varierar i storlek från 9 till 37 cm med huvudkoncentration mellan 19 och 34 cm

Figur 6. Histogram över frekvensen av fattyper i materialet från Stora Torget, Linköping jämfört med samtida material från tomt 35, Kv. Apeln, Jönköping.

(fig. 5). Därmed täcker faten på Stora Torget grundläggande samma storleksvariation som det samtida (från tiden kring 1700) större materialet från en av gårdarna i Kv. Apeln i Jönköping, med undantag för de extra stora faten över 37 cm i diameter, som finns i Apeln-materialet. På bas av det stora fatmaterialet från Kv. Apeln (Stilborg & Grönberg 2006) har en typologi kunnat skapas utifrån fatmynningarnas profil. Variationen omfattar en rad olika design från den enkla mynningen (F1) till den förtjockade uppåtböjda mynningen (F5). Bland faten från Stora Torget dominerar typ F4, som har en förtjockning på utsidan/undersidan av mynningsläppen ibland utformad som en markerad list. 25 av 39 typbestämda fat är av denna typ (fig. 6) medan de flesta av de övriga faten har förtjockade uppåtböjda mynningar (F5). Med förbehåll för den stora skillnaden i datamängden ses det av figur 5 att variationen i mynningstyper på faten är betydligt mindre i Stora Torget-materialet än i jämförelsematerialet från Jönköping. Detta kan vara ett resultat av en mycket större produktion och användning av fat i Jönköping, vilket kan ha medfört ett större (ekonomiskt?) intresse i deras formgivning. Även keramikavfallet från äldre och yngre tidsavsnitt i Kv. Apeln innehåller en större

andel och variation av fat än i Linköping.

Yngre rödgods- Bägare, flaskor, stekfat och andra kärl

Bland kärlen kunde 17 olika bägare urskiljas. De utgör en blandad grupp som enbart har definierats av en mynningsdiameter på mindre än 10-11 cm och en rak eller utåtböjd mynning. Några av kärlen bör kanske snarare betecknas som små skålar. Sexton av kärlen med diametrar mellan 4 och 11 cm uppträder jämnt spridd i 10 av de 27 fyndenheter med >10 bukskärvor, medan enbart en kommer från en av de mindre fyndenheter. F.nr. 305 och 349 (Schakt F5, lager 5) har flest med tre bägare var.

Mynningsskärvor efter fem flaskor (?) med mynningsdiametrar mellan 2 och 4 cm har påträffats i fyra fyndenheter (Schakt A och F), varav samtliga också innehåller skärvor av bägare.

Skärvor och ben från stekfat förekommer i tre fyndenheter – F.nr. 183, 289 och 359 (>10 bukskärvor). Tre av de fem stekfaten kommer från fyndenhet 183 (Schakt A). Ett var sannolikt stort bedömt utifrån den ben-buk-stjärt-övergång som återstår, medan ett är mellanstort (17 cm i diameter) och ett litet (14 cm i diameter). Alla

tre har en kraftigt sotad ut/under-sida.

Fynd nr. 183 med skärvor efter ett större antal trefotsgrytor och ovannämnda stekfat har de tydligaste indikationerna på matlagning medan F.nr. 359 (Schakt F5, lager 5) med en sammansättning dominerad av fat, skålar, bägare och flaskor snarare indikerar ett ursprung präglat av servering.

Äldre svartgods

Tre skärvor av äldre svartgods har påträffats i F.nr. 104 (Schakt A), 123 (Schakt A- C33) och 227 (Schakt F2, lager 3), varav de två första tillhör de mindre fynden med upp till 10 bukskärvor. I F.nr. 123 är svartgodsskärvan enda keramiken. Det är svårt att säga om dessa tre skärvor ska räknas som äldre inblandning på linje med stengodskannorna eller det kan finnas en sentida produktion av remsbyggda, krossmagrade kärl. Det första är den mest sannolika möjligheten, men den andra är inte omöjlig med tanke på den sentida jydepotte-traditionen i Danmark.

Sammanfattning

Huvudfrågeställningarna var som följer:

- Finns det skillnader mellan de olika fynden och de schakt de tillhör som kan representera olika situationer eller funktioner, där olika uppsättningar av keramikkarl har ingått?
- Hur ser den genomsnittliga hushållsuppsättningen ut i centrala Linköping kring 1700 och hur skiljer den sig från motsvarande uppsättning i Jönköping omkring samma tid?

Registreringen av keramiken från Stora Torget C3860 har visat, att det finns en viss inblandning av äldre material i kulturlagret. Ett antal fyndenheter innehåller en del tegel och keramik, som har bränts sekundärt ibland till ganska höga temperaturer, vilket bör datera denna keramik till branden 1700. Två fyndenheter från schakt A (F. nr. 400 och 402) omfattar sekundärt brända skärvor, men bara i F.nr. 402 uppträder även tegel. Orsaken till den sekundära bränningen kan vara en annan än den stora branden. Majoriteten

av materialet kan inte dateras närmare än tiden kring 1700.

Fördelningen av resterna efter branden och av fyndgrupper som stengodset och porslinet tyder på en ganska kraftig vertikal blandning av kulturlagret, medan det horisontellt finns rester av olika funktionella kontexter i avfallet. Bland de fyndrikare fyndenheterorna sticker F.nr. 105 och 108 i schakt A rutorna C29 och 27 ut på grund av övervikten av tillsynes oanvända trefotsgrytor, vilket kan tolkas som förolyckade kärl ur ett handelsförråd. Fynd nr. 183 från schakt A präglas istället av en koncentration av använda trefotsgrytor och stekfat, som kan härröra från matlagningen i vanliga hushåll eller från ett större professionellt kök. Keramiken i F.nr. 359 från schakt F5, lager 5 karakteriseras däremot av ett ovanligt stort antal fat samt skärvor av skålar; ett mindre antal bägare och flaskor samt ett stekfat, vilket kan tolkas som avfall från ett större hushåll eller en krog, där servering spiller en större roll.

Sammansättningen av olika kärltyper, där trefotsgrytorna dominerar, motsvarar det mindre och eventuellt något äldre fyndmaterialet från Repslagaregatan (Feldt 2005), men avviker markant från den samtida keramikuppsättningen i hantverkarekvarteret Kv. Apeln i Jönköping (Apeln-länk). I denna stad, där det fanns en stor produktion av gul-metal-grytor, var behovet av trefotsgrytor i rödgods sannolikt betydligt mindre än i Linköping. Detta förklarar dock inte den mycket större andel och formvariation av fat, som präglar de tidiga 1700-tals-hushållens keramikuppsättning i Jönköping set i förhållande till det samtida Linköping. Här har man sannolikt använt skålar till många av de ändamål, som man använde fat till i Jönköping.

Litteratur

Bergold, H, Mats, M., Johansson, M., Menander, H., Niukkanen, M., Tulkki, C. & Waqlllebom, U. 2004. *Handled with care – on the typology and symbolism of redware pottery. Muinaistutkija 2.* Helsingfors.

Billberg, I. 1987. *Från trattbägare till fajans.*

Brorsson, T. 2002. Medeltid. I Lindahl, A, Olausson, D. & Carlie, A. red. *Keramik i Sydsverige. En handbok för arkeologer*. Monographs on Ceramics .KFL

Carlsson, K., Rosén, C. 2002. *Stadsbornas kär! – keramik i västsvenska städer från 1400-tal till 1700-tal. Urbaniseringsprocesser i Västsverige. En utvärdering av uppdragsarkäologins möjligheter att belysa historiska processer*.

Feldt, A-C. 2005. *Felbränd keramik och modern teknik. Fjärrkyla genom det medeltida Linköpings östra delar. Repslagaregatan – Ågatan – Nygatan – Snickaregatan. RAÄ 153. Arkeologisk förundersökning. Rapport 2005:63. Östergötlands Länsmuseum*.

Stilborg, O., Grönberg, E. 2006. opubl. Produktion och konsumtion. Studier av yngre rödgods från Kv. Apeln och Kv. Dromedaren Ca. 1630-1850. KFL Rapport 06/0614.

Länkar :

www.jkpglm.se/arkeologi/apeln/apelnstart.htm

Datering av kritpipor från Läns museet i Linköping.

4 juli 2006. Arne Åkerhagen, Tobaks- & Tändsticksmuseet, Stockholm.
De flesta piporna härstammar från en tidigare utgrävning på Torget och där
det låg ett Rådhus med en krog i källare, Källaren är från 1642 och
förstördes i Linköpingsbranden 1700.

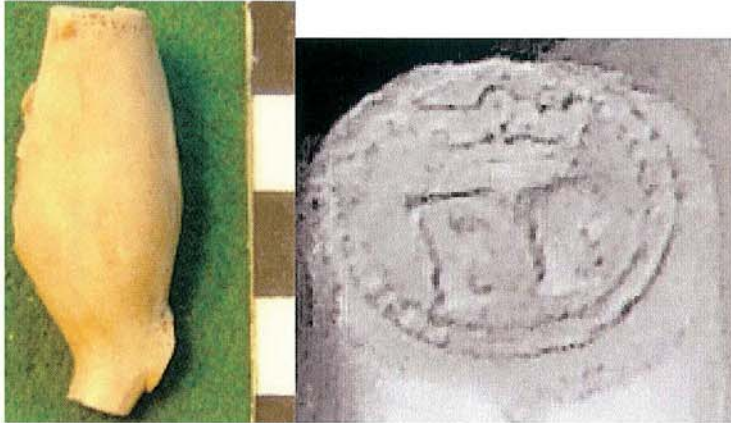

Fynd 293.

Piporna är av så kallad "Bulbous-typ" och har tillverkats i England i Yorkshire
1660-1690. En mycket typisk regional pipform. Pipmakarens namn är för mig okänt.
Till den undre pipan finns ett skaft som passar i brottytan. Med hjälp av det kan pipans totala
längd bestämmas till ca 25,5 cm.

Piporna har i branden fått kontakt med något som gjort dem "sandiga". Liknande har också iakttagits på pipor från Mariabranden vid Slussen i Stockholm 1749. Dessa tre pipor är med största sannolikhet de enda som med säkerhet kan hänföras till branden av Rådhuset.

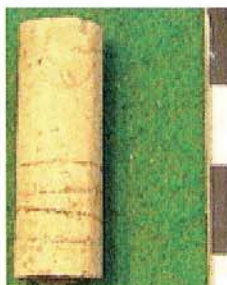

Fynd 293.
Holländsk pipa från ca 1750.

Klackmärke ser ut att vara "Harlems vapen"

Fynd 293.
Holländsk pipa från ca 1750. Kan vara tillverkad av Jacob Nobel i Gouda verksam 1754-1760.

Fynd 243.
En skaftbit med banddekor och en rökanalsdiameter på 2,7 mm vilket kan tyda på en holländsk tillverkning från slutet av 1600-talet. (Skaftbitar är i allmänhet svåra att datera. Vanligen blir dateringen något osäker, men vägledande.)

Fynd 271.

En samling grönglaserade pipskaft. Under slutet av 1600-talet var det förekommande att krukmakarna glaserade importerade kritpipor. Detta förekom inte bara här i Sverige utan också utomlands. I Örebro har man funnit hjälpmedel för glasering i form av så kallade brännstöd, vanliga lerklumpar där piporna stacks ner i och efter bränningen bröts de bara av. Fyndplatsen i Örebro är från en krukmakarverkstad som fanns där 1660. Pipstöd har hittats i Norrköping. I Danmark och Holland finns liknande.

Se fynd 358A som visar på ett huvud med glasyr. Med hjälp av detta huvud kan dateringen ske.

Detta är en holländsk pipa med så kallad enkel "Tudordecor" på huvudets sidor. (Se nedan fynd 358A)

Fynd 282 (Egen påse).

Holländsk pipa med klackmärke besående av en Tudorros, Pipan är tillverkad i Amsterdam ca 1630.

Fynd 282.

Holländska pipor från 1700-1720 med varierande klackmärken. Den översta av de fyra har ett så kallat formmakarmärke på högra sidan av klacken.

Till vänster "Harlems vapen" som kan ha tillverkats av Gerritse Rijhuijsen verksam 11693-1730.

Till höger "Amsterdams vapen" som kan ha tillverkats av Jacobus de Mol verksam 1691-1730. Båda verksamma i Gouda.

Fynd 282.

Holländsk pipa från 1740-1750. Klackmärke "Krönt Tre Ruter". Trolig tillverkare Corneis Bourman verksam i Gouda 1730-1750.

Fynd 282.

Skaft med varierande dekor. Samtliga kan beräknas till slutet 1600 början 1700-talet. Som jag tidigare nämnde är skaftbitar svårdateade utan sitt tillhörande huvud.

Fynd 282C.

Skaftbit med klack och märket "HID" som användes av Hijbert de Jong i Gouda 1683-1743.

Fynd 358A.

Se text om glaserade pipor ovan under fynd 271.

Pipan har den typiska dekoren av en enkel Tudorros som holländarna satte på sina alster för att hylla Elisabeth I som var av tudorsläkt. Pipan kan dateras till 1610-1630.

Fynd 358B1.

Holländsk pipa tillverkad av Edward Bild d.y. ca 1668 i Amsterdam. Fadern kom från England och blev förklarad amsterdambo ca 1630.

Fynd 358B2.

Holländsk pipa med klackmärke "JP". Tillverkad av Jan P. Verhulst verksam i Gouda 1686-1702.

Fynd 3858C.

Holländskt skaftbit med dekor av "Franska Liljan". Användes ca 1630-1640.

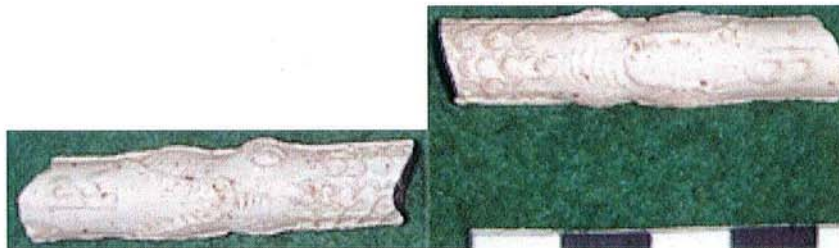
Fynd 300A.

Holländsk pipa tillverkad av Willem de Vroon i Gouda. Verksam 1693-1793.

Fynd 308B.

Framsidan av en så kallad "Jona-pipa" av yngre årgång. Holland ca 1740. De flesta Jonapiporna tillverkades under första hälften av 1600-talet, men i mitten av 1700-talet togs motivet upp igen.

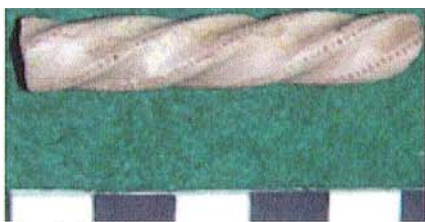
Fynd 308C.

Skaft från en Jonapipa med bokstäverna R/B på vardera sida av skaftet. Kan möjligen tillhöra fynd 308B. Datering 1740.

Fynd 308C.

Ett skaft från en Jonapipa. Troligen samma tidsperiod som ovanstående.

Fynd 308C.

Vridet skaft från holländsk pipa. Datering Tidsperiod 1690-1730.

Fynd 354.

Två holländska pipor där den ena har så kallad enkel tydordecor på huvudets sidor betecknad vid datering som 6,0/6,0. (Se **Datera en Kritpipa**. PDF från Tobaks- & Tändsticksmuseets hemsida).

Tidsperiod ca 1620 för båda.

Fynd 323.

Skaftbit med klack och klackmärke "LODI" Tillverkare kan jag inte ange, men 4 bokstäver användes ca 1660-1710. Röckkanalen på 2,0 mm tyder på början av 1700-talet.

Haninge 17/7 2006

Arne Åkerhagen

Bilaga 4 Myntbestämning

Ög. Linköping. KMK 711-904-2000 Stora torget					
Nr	Fnr	Bestämning	Vikt	Diameter	Litt., Komm.
Johan III Silvermynt Stockholm					
1	363	2 öre, (1573)	1,76 g	23,5 mm	SM 65a-c. Hål
2	304	2 öre, 1591	2,15 g	27,8 mm	
3	304	2 öre, 1591 el. 2	2,40 g	26,2 mm	SM typ V
4	304	1/2 öre, 1577	0,88g	21,1 mm	SM 85, typ III
5	322	½ öre, 1575-92	0,75 g	19,9 mm	SM typ III el. IV
6	304	1 fyrk, 1588	0,87 g	17,0 mm	
Sigismund Silvermynt Stockholm					
7	332	½ öre (1593)	1,41 g	21,9 mm	Hål.
Karl (IX) riksföreståndare Silvermynt Stockholm					
8	338	½ öre, 1600	1,44 g	20,8 mm	SM 31a
Karl IX Silvermynt Stockholm					
9	245	1 öre, 1609-12	0,90 g	20,8 mm	3 frg, klistrat
10	363	1 fyrk, 1601	0,51 g	18,0 mm	Frg
Gustav II Adolf Silvermynt Stockholm					
11	363	1 öre, 1618	1,37 g	21,3 mm	
12	111	1 öre, 1622	1,16 g	20,6 mm	
13	304	½ öre, 1615	1,00 g	19,0 mm	
Kopparmynt Säter					
14	309	1 öre, 1629	28,38 g	40,8 mm	SM typ III
15	332	1 öre, 1630	25,57 g	40,7 mm	
16	304	1 fyrk (klipping), 1624	6,95 g	19,0 mmx22,8 mm	
17	356	1 fyrk (klipping), 162(4)	6,89 g	18,5 mmx19,9 mm	
Kristina Silvermynt Stockholm					
18	304	1 öre, 1633	1,01 g	18,7 mm	
19	363	1 öre, 16/35/	0,89 g	18,7 mm	

Stockholm eller Sala					
20	304	1 öre, 1637	0,81 g	18,1 mm	
Kopparmynt Nyköping					
21	322	¼ öre, 1634	10,06 g	29,7 mm	SM typ II
22	322	¼ öre, 16/3/4	10,75 g	29,5 mm	SM typ II
Nyköping eller Säter					
23	279	¼ öre, 1635	10,57 g	29,8 mm	
24	239	¼ öre, 1636	9,33 g	29,5 mm	
25	296	¼ öre, 1636	10,16 g	29,8 mm	
26	338	¼ öre, 1636	9,33 g	29,9 mm	
Säter					
27	292	¼ öre, 1637	8,40 g	29,5 mm	
28	322	¼ öre, 1637	9,83 g	29,8 mm	
29	222	¼ öre, 1638	9,01	29,9 mm	
Nyköping eller Säter					
30	239	¼ öre, 163/4-8/	8,14 g	29,4 mm	
31	363	¼ öre, 163/4-8/	8,47 g	30,2 mm	
32	292	¼ öre, 163/4-8/	8,66 g	30,2 mm	
33	363	¼ öre, 163/4-8/	12,42 g	29,5 mm	
Säter					
34	332	¼ öre, 1641	9,63 g	29,8 mm	
35	332	¼ öre, 1641	10,33 g	30,1 mm	
36	363	¼ öre, /164/1	10,50 g	29,9 mm	SM typ II
37	245	¼ öre, 164(2?)	12,54 g	29,5 mm	
38	304	¼ öre, 164(0-2)	11,05 g	29,7 mm	
Avesta					
39	234	¼ öre, 16/4/4	8,15 g	29,8 mm	
Nyköping el. Avesta					
40	332	¼ öre, 1634 el. 1644	7,26 g	29,0 mm	
41	332	¼ öre, 1634 el. 1644	9,31 g	29,4 mm	
Nyköping, Säter eller Avesta					
42	332	¼ öre, 16/34-4/	7,47 g	29,8 mm	SM typ II
43	332	¼ öre, 16/34-4/	8,35 g	30,3 mm	SM typ II
44	332	¼ öre, 16/34-4/	8,67 g	29,3 mm	SM typ II
45	332	¼ öre, 16/34-4/	8,70 g	29,1 mm	SM typ II
46	363	¼ öre, 16/34-4/	8,87 g	30,2 mm	SM typ II
47	304	¼ öre, 16/34-4/	9,92 g	30,0 mm	SM typ II
48	338	¼ öre, 16/34-4/	10,29 g	29,7 mm	SM typ II
49	304	¼ öre, 16/34-4/	10,39 g	29,6 mm	SM typ II
Avesta					
50	332	¼ öre, 16/44-45, 53-54/	8,42 g	30,3 mm	SM typ III
51	292	¼ öre, 16/33/ -/54/	6,34 g	31,0 mm	SM typ ?

Karl X Gustav Kopparmynt Avesta					
52	122	¼ öre, 1658	10,98 g	29,0	SM 61 typ I
Karl XI Silvermynt Stockholm					
53	304	1 öre, 1671	0,95 g	17,7 mm	
54	245	1 öre, 1675	0,92 g	18,7 mm	
Kopparmynt Avesta					
55	309	1/6 öre sm, 1666	4,79 g	25,4 mm	
56	84	1/6 öre sm, 1666	6,32 g	26,1 mm	
57	363	1/6 öre sm, 1666	6,38 g	25,7 mm	
58	279	1/6 öre sm, 1666	6,39 g	26,0 mm	
59	F III Bån	1/6 öre sm, 1666	7,16 g	25,6 mm	
60	309	1/6 öre sm, 1666	7,32 g	25,9 mm	
61	309	1/6 öre sm, 16/66/	6,70 g	25,6 mm	
62	309	1/6 öre sm, 1667	5,58 g	25,3 mm	
63	F III Bån	1/6 öre sm, 1668	6,62 g	25,7 mm	
64	304	1/6 öre sm, 1669	7,47 g	25,7 mm	
65	279	1/6 öre sm, 1669 (?)	7,25 g	25,2 mm	
66	279	1/6 öre sm, 1671	5,45 g	25,7 mm	
67	332	1/6 öre sm, 1671	6,71 g	25,7 mm	
68	279	1/6 öre sm, 1672	5,91 g	25,6 mm	
69	296	1/6 öre sm, 1674	6,75 g	25,6 mm	
70	322	1/6 öre sm, 1676	6,36 g	25,7 mm	
71	384	1/6 öre sm, 1676	6,60 g	25,8 mm	
72	279	1/6 öre sm, 1676	7,35 g	25,9 mm	
73	134	1/6 öre sm, 1670-6	6,01 g	25,5 mm	
74	309	1/6 öre sm, 1677	7,25 g	25,4 mm	
75	332	1/6 öre sm, 1679	6,54 g	26,1 mm	
76	332	1/6 öre sm, 1681	3,20 g		Frg
77	279	1/6 öre sm, 1683	5,67 g	25,6 mm	
78	279	1/6 öre sm, 16(?)6	7,01 g	25,6 mm	
		= 1666, 1676 eller 1686			
79	314	1/6 öre sm, 1666-86	6,95 g	25,8 mm	

BESITTNINGSMYNT					
Karl XI Silvermynt Narva					
80	309	1 rundstück (1 öre), 1671	1,23 g	18,0 mm	Sv. bes. Nr 20, typ II
OBESTÄMDA MYNT/MYNT? Silvermynt					
81	292		0,68	19,5 mm	
Silvermynt?					
82	304				Mynt?, Frg
Kopparmynt					
83	234		9,62 g	29,7 mm	3 frg?
Kopparmynt?					
84	332		2,75		Mynt?, Koppar?
FÖREMÅL Ej mynt					
85	332				
86	363				

Litteratur

Ahlström-Almer-Hemmingsson: Sveriges Mynt
1521-1977. Stockholm 1976. (SM)

Ahlström Bjarne: Sveriges besittningsmynt 1561-
1878. Stockholm 1967. (Sv. bes.)

Bilaga 5. Fyndlista

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
1	1	Kärl	B II			
2	1	Kärl	B II			
3	1	Brodd	Järn			
4	1	Spik	Järn			
5	1	Kärl	B II:4			
6	7	Kärl	B II			
7	1	Obestämt föremål	Järn			
8	1	Kärl	B II:4			
9	1	Spik	Järn			
10	1	Tråd	Järn			
11	1	Kärl	C			
12	4	Slagg	Slagg			
13	1	Hästkosöm	Järn			
14	1	Flinta	Flinta			
15	1	Hästsko	Järn			
16	1	Tegel	Lergods			
17	2	Slagg	Järnslag			
18	6	Hästsko	Järn			
19	1	Hästkosöm	Järn			
20	3	Spik	Järn			
21	2	Obestämt föremål	Järn			
22	0	Obestämt föremål	Cu-legering			
23	1	Kärl	B III			
24	1	Obestämt föremål	Metall			
25	30	Slagg	Järnslag			
26	1	Spik	Järn			
27	2	Spik	Järn			
28	1	Kärl	C			
29	11	Slagg	Slagg			
30	1	Kärl	B II			
31	1	Tegel	Lergods			
32	8	Spik	Järn			
33	1	Sporre	Järn			
34	1	Kärl	B II			
35	7	Slagg	Järnslag			
36	1	Beslag	Cu-legering			
37	1	Sölja	Järn			
38	2	Kärl	C			
39	16	Slagg	Slagg			
40	1	Kritpipa	Piplera			
41	10	Spik	Järn			
42	3	Kniv	Järn			
43	4	Obestämt föremål	Järn			
44	1	Slagg	Järnslag			

Ruta	Lager	Anmärkning
A		Ena sidan brun-gul glasyr.
A		Insidan belagd med brun-gul glasyr med gul rand.
A		
A		
A		Ena sidan grön- gul glasyr
A		Tre av skärvorna är belagda med mörkgrön glasyr och en med ljus-grön glasyr.
A		Järnföremål.
A		
A		
A		
A		
A		Mått: 15-62 mm.
A		
A		
A		
A		
		Registrerat 2006.
A		
A		Registrerad 2006.
A		Mått: 71, 65, 15 mm.
A		Mått: 71, 65, 15 mm. Hankfäste? Hasp? Gångjärn?
A		Mått: L. 26- 28 mm.
A		Keramiskärva. Grå-grön och röd-brun glasyr.
A		
A		Mått: 20-122 mm.
A		
A		Mått: 58-59 mm.
A		Keramiskärva.
A		Mått: 96-10 mm.
A		Keramiskärva.
A		Starkt brandskadad.
A		
A		
A		Keramiskärva.
A		Mått: 23-67 mm.
A		Registrerad 2006.
A		
A		Registrerad 2006.
A		Mått: 13-100 mm.
A		
A		Mått: 31-69 mm.
A		Kniv i tre delar.
C11 (schakt A)		Hank och beslag? Mått: 29-116-52 mm.
A		

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
45	2	Hästkosöm	Järn			
46	2	Hästkosöm	Järn			
47	3	Hästkosöm	Järn			
48	2	Kniv	Järn			
49	6	Slagg	Slagg			
50	1	Kärl	B II			
51	4	Kärl	D			
52	2	Kärl	B II			
53	1	Hushållsglas	Glas			
54	3	Slagg	Järnslag			
55	1	Spik	Järn			
56	1	Fönsterglas	Glas			
57	1	Kärl	B II			
58	9	Obestämt föremål	Järn			
59	3	Spik	Järn			
60	4	Fönsterglas	Glas			
61	1	Slagg	Slagg			
62	3	Kärl	B II			
63	1	Kritpipa	Piplera			
64	1	Kärl	D			
65	9	Kärl	B II			
66	13	Spik	Järn			
67	1	Beslag	Järn			
68	3	Glas	Glas			
69	1	Kritpipa	Piplera			
70	3	Slagg	Järnslag			
71	12	Spik	Järn			
72	6	Slagg	Järnslag			
73	13	Kärl	B			
74	2	Tegel	Lergods			
75	3	Hästkosöm	Järn			
76	3	Spik	Järn			
77	1	Obestämt föremål	Järn			
78	1	Slagg	Slagg			
79	1	Kärl	B III			
80	5	Slagg	Järnslag			
81	12	Spik	Järn			
82	1	Obestämt föremål	Järn			

Ruta	Lager	Anmärkning
A		Mått: A 35. B. 55 mm.
A		Mått: A 33. B. 43 mm.
A		Mått: A 34. B. 41. C . 33 mm.
C 13 (schakt A)	1	Kniv i två delar.
C 13 (schakt A)	1	Insidan belagd med röd-brun glasyr.
A 17 (schakt A)	1	
A 17 (schakt A)	1	Keramiskskärva. B Belagd med gul och röd-brun glasyr, i två delar. Mått: A 39. B 58 mm.
A 17 (schakt A)	1	
A 17 (schakt A)	1	Slagg i tre delar. Mått: 34 -20 mm.
A 17 (schakt A)	1	
A 17 (schakt A)	1	
A 17 (schakt A)	1	Keramiskskärva. Insidan belagd med ljust gul-brun glasyr.
A 19 (schakt A)	1	Fragment i 9 delar. Mått: 9-59 mm.
A 19 (schakt A)	1	Antal fragm: 3. Mått: 41-65 mm.
A 19 (schakt A)	1	Antal fragm: 4. Mått: 20-43 mm.
A 19 (schakt A)	1	
A 19 (schakt A)	1	Keramiskskärva. Antal fragm: 3. Mått: 48-37-42 mm.
A 19 (schakt A)	1	
A 19 (schakt A)	1	
AC19-AC41 (sch. A)	1	Keramiskskärvor. Antal fragm: 9. 5 klarglaserade, 1 grönglaserad, 1 vitlera, 2 oglaserade. Funnen vid maskinschaktning. Mått: 17-46 mm.
AC19-AC41 (scha. A)	1	13 st spikar. Maskinschaktning. Mått: 34-95 mm.
AC19-AC41 (scha. A)	1	Maskinschaktning.
AC19-AC41 (scha. A)	1	Glas fragment. A och B fönsterglas, C mörkt grönt glas. Maskin schaktning.
AC19-AC41 (scha. A)	1	Maskin schaktning.
AC19-AC41 (scha. A)	1	Maskinschaktning.
A 21 (schakt A)	IA	8 spikar och 4 hästkosömmar. Mått: 32-89 mm.
A 21 (schakt A)	IA	Mått: 31-59 mm.
A 21 (schakt A)	IA	A-B mörkt röd-brun glasyr, C-H gul och brun glasyr, I grön och röd-brun glasyr, J gul och röd-brun glasyr, K röd-brun glasyr, L brun krackelerad glasyr, M mörkt brun glasyr. Mått: 18-71 mm.
A 21 (schakt A)	IA	Taktegel av två delar. Mått: 90-91 mm.
A 21 (schakt A)	IA	Mått:13-47 mm.
A 21 (schakt A)	IB	2 spikar och en hästkosöm. Mått: 33-67 mm.
A 21 (schakt A)	IB	
A 21 (schakt A)	IB	
A 21 (schakt A)	IB	
C 21 (schakt A)	1	Slagg av fem delar. Mått:29-76 mm.
C 21 (schakt A)	1	12 st. spikar. Mått: 64-26 mm.
C 21 (schakt A)	1	

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
83	1	Flinta	Flinta			
84	1	Navare	Järn			
85	3	Spik	Järn			
86	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
87	1	Tegel	Lergods			
88	1	Kritpipa	Piplera			
89	7	Kärl	B II			
90	2	Slagg	Järnslag			
91	9	Hästkosöm	Järn			
92	1	Obestämt föremål	Järn			
93	2	Kärl	B II			
94	1	Fönsterglas	Glas			
95	1	Kritpipa	Piplera			
96	4	Spik	Järn			
97	5	Kärl	B II			
98	7	Slagg	Järnslag			
99	10	Spik	Järn			
100	1	Slagg	Slagg			
101	1	Obestämt föremål	Glas?			
102	11	Kärl	B II			
103	3	Obestämt föremål	Järn			
104	28	Kärl	B II	B I	C	
105	120	Kärl	B II			
106	9	Obestämt föremål	Järn			
107	1	Kritpipa	Piplera			
108	463	Kärl	Keramik			
109	5	Spik	Järn			
110	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
111	7	Obestämt föremål	Cu-legering			
112	6	Slagg	Slagg			
113	22	Spik	Järn			
114a	4	Hästsko	Järn			
114b	1	Kniv	Järn			
115	0	Kärl	B II			
116	8	Fönsterglas	Glas			
117	1	Brodd	Järn			
118	8	Spik	Järn			

Ruta	Lager	Anmärkning
C 21 (schakt A)	1	
A		Registrerad 2006.
A 23 (schakt A)	1	3 st spikar. Mått: 70-58 mm.
A 23 (schakt A)	1	Fragment i två delar.
A 23 (schakt A)	1	
A 23 (schakt A)	1	
A 23 (schakt A)	1	5 st keramikskärvor i sju delar. A,E,F rödbrun glasyr, B-C brun glasyr, D mörkgrön glasyr, G mörkblå glasyr, Mått: 13-40 mm.
C 23 (schakt A)	1	Mått: 73-89 mm.
C 23 (schakt A)	1	6 hästkosömmar och 3 spikar. Mått: 40-78 mm.
C 23 (schakt A)	1	
C 23 (schakt A)	1	Keramik skärva i två delar. Gul-grön glasyr och vitlera. Mått: 24-27 mm.
C 23 (schakt A)	1	
A 25 (schakt A)	1	
A 25 (schakt A)	1	3 spikar och en hästkosöm. Mått: 35-56 mm.
A 25 (schakt A)	1	A och B är belagd med gul-brun glasyr. C är klarglaserad. D är belagd med mörkt brun glasyr. E är belagd med gul, brun och grön glasyr. Mått: 14-23 mm.
A 25 (schakt A)	1	Slagg i sju delar. Mått: 67-19 mm.
C 25 (schakt A)	1	Spik och fragment av spik. Mått: 95-14 mm.
C 25 (schakt A)	1	Mått: 40-35 mm.
C 25 (schakt A)	1	
C 25 (schakt A)	1	8 klarglasyr, 2 oglaserade, 1 vitlera. Mått: 7- 46 mm.
A 27 (schakt A)	1	Spik och fragment i tre delar. Mått: 103-31 mm.
A 27 (schakt A)	1	Mått: 5-27 mm.
C 27 (schakt A)	1	120 fragment med merparten belagd med gul-brun, röd-brun eller mörkt brun glasyr. 9 fragment av handtag eller fötter. Mått: 5-72 mm.
C 27 (schakt A)	1	Fragment av 9 delar. Spik, hästkosöm etc. Mått: 18-71 mm.
C 27 (schakt A)	1	
C 29 (schakt A)	1	463 fragment med gul, gul-brun, röd-brun och mörkbrun glasyr. 22 bitar av handtag o grytfötter, 1 fragment av gul och brun glasyr (a), 1 fragment av gul, brun och grön glasyr (b).
C 29 (schakt A)	1	3 spikar, 1 hästkosöm och ett obestämt föremål. Mått: 11-80 mm.
C 29 (schakt A)	1	
A		Registrerad 2006. "Rådhuset F V 2"
A 31 (schakt A)	1	Slagg av järnslag i åtta delar. Mått: 17-81 mm.
A 31 (schakt A)	1	Spik av järn i 22 delar. Mått: 17-87 mm.
A 31 (schakt A)	1	
A 31 (schakt A)	1	
A 31 (schakt A)	1	Keramik skärvor i 14 delar. 2 skärvor oglaserade, 1 skärva rödbrun glasyr, 1 skärva mörk brun glasyr, 5 skärvor gul glasyr, 3 skärvor röd-brun och gul glasyr (A,B,C), 1 skärva av grytfot (E), 1 skärva av handtag (D). Mått: 14-48 mm.
A 31 (schakt A)	1	Fönsterglas i 8 delar. Mått: 13-33 mm.
C 31 (schakt A)	1	Mått: 19-90 mm.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
119	10	Kärl	B			
120	6	Glas	Glas			
121	1	Kniv	Järn			
122	1	Obestämt föremål	Järn			
123	1	Kärl	A			
124	27	Spik	Järn			
125	5	Obestämt föremål	Järn	Slagg		
126	34	Glas	Glas			
127	69	Kärl	B II	C		
128	1	Kritpipa	Piplera			
129	1	Slagg	Cu-legering			
130	50	Kärl	B II	Fajans		
131	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
132	7	Hushållsglas	Glas			
133	19	Spik	Järn			
134	8	Spik	Järn			
135	6	Spik	Järn			
136	3	Obestämt föremål	Cu-legering			
137	13	Kärl	B II	Fajans		
138	3	Fönsterglas	Glas			
139	1	Krok	Järn			
140	18	Kärl	B II	C		
141	4	Hushållsglas	Glas			
142	2	Spik	Järn			
143	8	Kärl	B II			
144	10	Spik	Järn			
145	1	Obestämt föremål	Järn			
146	1	Öronsked	Cu-legering			
147	12	Kärl	B II			
148	16	Slagg	Järnslag			
149	1	Flinta	Flinta			
150	1	Nål	Ben			
151	2	Spik	Järn			
152	1	Obestämt föremål	Järn			
153	1	Kärl	B II			
154	1	Brodd	Järn			
155	1	Spik	Järn			
156	2	Kärl	Fajans			
157	1	Kärl	B II			

Ruta	Lager	Anmärkning
C 31 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 10 delar. 2 skärvor oglaserade (C), 2 skärvor med mörkbrun glasyr, 1 skärva rödbrun glasyr, 2 skärvor gulbrun glasyr, 2 skärvor gul, brun och grön glasyr. 1 grytfot
C 31 (schakt A)	1	Fragment av glas i 6 delar. Mått: 16-23 mm.
A		
A		Registrerad 2006. Svagt böjd järnskena.
C 33 (schakt A)	1	Var ursprungligen 2 bitar, men den ena visade sig vara kol. Mått: 25 mm.
C 33 (schakt A)	1	Mått: 25-85 mm.
C 33 (schakt A)	1	2 trådliknande föremål. Övrigt slagg. Mått: 19-48 mm.
C 33 (schakt A)	1	Fragment i 34 delar. Mått: 12-32 mm.
C 33 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 69 delar. 20 st vitlereglerade, 28 st klarglaserade, 3 st grönglaserade, 16 st oglaserade, 2 st stengods. Mått: 11-68 mm.
C 33 (schakt A)	1	
C 33 (schakt A)	1	
A 35 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 50 delar. 10 st oglaserade, 2 st fajans, 3 st grönglaserade, 19 st klarglaserade, 16 st vitlereglerade. Mått: 7-66 mm.
A 35 (schakt A)	1	
A 35 (schakt A)	1	Fragment av 7 delar. Mått: 6-26 mm.
A 35 (schakt A)	1	Spik och fragment i 19 delar. Mått: 24-95 mm.
A		Registrerad 2006. En spik i flera fragment.
C 35 (schakt A)	1	Mått: 29-78 mm.
C 35 (schakt A)	1	Fragment i 2 delar. Mått: 23-31 mm.
C 35 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 13 delar. 6 st klarglaserade, 4 st vitlereglerade, 2 st fajans (se fnr 130), 1 st öra. Mått: 12-44 mm.
C 35 (schakt A)	1	Fönsterglas i tre delar. Mått: 4-15 mm.
A		Registrerad 2006. Vinklat beslag med krok.
A 37 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 18 delar. 5 st klarglaserade, 6 st vitlereglerade, 2 st stengods, 5 st oglaserade. Mått: 12-14 mm.
A 37 (schakt A)	1	Fragment i 4 delar. Mått: 10-24 mm.
A 37 (schakt A)	1	En spik och en hästkosöm. Mått: 26-42 mm.
A 39 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 8 delar. 4 st klarglaserade, 3 st grönglaserade, 1 st vitlereglerad. Mått: 14-44 mm.
A 41 (schakt A)	1	10 st i 10 delar. Mått: 35-110 mm.
A 41 (schakt A)	1	
A 41 (schakt A)	1	
A 41 (schakt A)	1	Keramiskskärvor i 12 delar. 8 st klarglaserade, 2 st oglaserade, 2 st vitlereglerade. Mått: 8-57 mm.
A 41 (schakt A)	1	16 st i 20 delar. Mått: 16-98 mm.
A 41 (schakt A)	1	Antal fragm 1.
A		
A 11 (schakt A)	2	2 spikar i ett antal fragment. Mått: 49-93 mm
A		Registrerad 2006.
A 13 (schakt A)	2	Keramiskskärva.
C 13 (schakt A)	2	
C 15 (schakt A)	2	
A 19 (schakt A)	2	Antal fragm 2. Mått: 32-37 mm.
A 19 (schakt A)	2	Keramiskskärva. Minimala fragment av röd-brun och gul glasyr.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
158	1	Spik	Järn			
159	1	Slagg	Järnslag			
160	1	Slagg	Järnslag			
161	1	Spik	Järn			
162	3	Slagg	Järnslag			
163	2	Obestämt föremål	Cu-legering			
164	2	Hästkösöm	Järn			
165	5	Slagg	Järnslag			
166	2	Spik	Järn			
167	12	Spik	Järn			
168	5	Obestämt föremål	Järn			
169	30	Slagg	Järnslag			
170	1	Flinta	Flinta			10
171	2	Kvarnsten	Sten			
172	1	Fönsterglas	Glas			12
173	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
174	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
175	9	Skal	Skal			
176	1	Tång	Järn			
177	4	Slagg	Järnslag			
178	2	Tegel	Lergods			
179	8	Spik	Järn			
180	9	Fönsterglas	Glas			
181	1	Flinta	Flinta			
182	2	Kärl	C			
183	1	Kärl	B II			Anl. 13
184	1	?				
185	1	Hästsko	Järn			
186	3	Spik	Järn			21
187	4	Kärl	B II	B III		10
188	7	Spik	Järn			
189	2	Obestämt föremål	Järn			
190	1	Nål	Cu-legering			
191	19	Hushållsglas	Glas			
192	3	Slagg	Slagg			
193	9	Spik	Järn			
194	6	Kärl	B II			
195	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
196	3	Fönsterglas	Glas			
197	1	Kritpipa	Piplera			
198a	10	Spik	Järn			

Ruta	Lager	Anmärkning
A 19 (schakt A)	2	
C 19 (schakt A)	2	
C 19 (schakt A)	2	
C 19 (schakt A)	2	Antal fragm 1
C 21 (schakt A)	2	Antal fragm 3
C 21 (schakt A)	2	
C 21 (schakt A)	2	En golvspik? Mått: 32-49 mm.
A 32 (schakt A)	2	Slagg i 5 delar. Mått: 23-49 mm.
A 32 (schakt A)	2	Antal fragm 2. Mått: 30-34 mm.
C 41 (schakt A)	2	Ett antal spikar och hästkosömmar. Mått: 39-58 mm.
C 41 (schakt A)	2	Antal fragment 5. Mått: 32-74 mm.
C 41 (schakt A)	2	Antal fragm 30. Mått: 11-68 mm.
Schakt A		
A		Ungefär en halv handkvarn som gått i två delar och där den totala längden är 36cm.
Schakt A		
A		Registrerad 2006. Halvsfärisk i formen. Möjligtvis del av en knapp.
A		Registrerad 2006. Fragment med ögla. Möjligtvis del av knapp. Hör troligen ihop med fnr. 173.
A		
A		Registrerad 2006.
A		
A		Registrerade 2006.
A		Registrerad 2006.
A		
A		
A		Ursprungligen 4 bitar, men 3 är limmade. Registrerad 2006.
A		
A		Underlag för registrering saknas.
Schakt E		
Schakt F		Mått: 30-52 mm.
Schakt F		Keramiskskärvor i 4 delar. 2 st vitleredekor, 1 st vitlereengobe, 1st stengods. Mått: 20-36 mm.
Schakt F	1	Antal frgam 7. Mått: 20-99 mm. Schaktning ner till stenläggning.
Schakt F	1	Fragment i två delar. Schaktning ner till stenläggning.
Schakt F	1	Schaktning ner till stenläggning.
Schakt F	1	Antal fragm 19. Mått: 16-57 mm. Schaktning ner till stenläggning.
Schakt F	2	Antal fragm 3. Mått: 32-93 mm. Schaktning av stenläggning och sand.
Schakt F	2	Spikar och hästkosöm. Mått: 32-67 mm. Schaktning av stenläggning och sand.
Schakt F	2	Keramiskskärvor i 6 delar. 3 st klarglaserade, 3 st vitleredekorerade. Mått: 15-57 mm. Schaktning av stenläggning och sand.
Schakt F	2	Schaktning av stenläggning och sand.
Schakt F	2	Antal fragm 3. Schaktning av stenläggning och sand.
Schakt F	2	Schaktning av stenläggning och sand.
Schakt F	3	K-jordslagret.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
198b	2	Hästsko	Järn			
199	36	Kärl	B II	B I		
200	4	Slagg	Järnslag			
201	3	Kritpipa	Piplera			
202	4	Fönsterglas	Glas			
203	6	Slagg	Järnslag			
204	3	Kärl	B II			
205	3	Kritpipa	Piplera			
206	1	Kniv	Järn			
207	1	Kritpipa	Piplera			
208	1	Obestämt föremål	Järn			
209	21	Slagg	Järnslag			
210	7	Obestämt föremål	Cu-legering			
211	41	Hushållsglas	Glas			
212a	6	Obestämt föremål	Järn			
212b	16	Spik	Järn			
212c	3	Slagg	Järnslag			
213	46	Obestämt föremål	Cu-legering			
214	5	Slagg	Slagg			
215	1	Kärl	B II			
216	2	Kritpipa	Piplera			
217a	1	Obestämt föremål	Järn			
217b	9	Spik	Järn			
217c	1	Märta	Järn			
218	1	Spik	Järn			
219	11	Obestämt föremål	Cu-legering			
220	5	Glas	Glas			
221	1	Kritpipa	Piplera			
222	1	Mynt	Koppar			
223	12	Kärl	B II	B I?		
224	4	Tegel	Lergods	Järn		
225	1	Slagg	Slagg			
226	2	Sko	Näver			
227	25	Kärl	B II	B III		
228	2	Obestämt föremål	Metall			
229	1	Tegel	Lergods			
230	3	Obestämt föremål	Cu-legering			
231a	0	Spik	Järn			
231b	0	Obestämt föremål	Järn			
231c	0	Slagg	Järnslag			

Ruta	Lager	Anmärkning
Schakt F	3	K-jordslagret.
Schakt F	3	Keramiskskärvor i 36 delar. 11 st med gul och brun glasyr, 1 st, 5 st med röd-brun glasyr, 8 st med grön-brun glasyr, 6 st med gul-grön glasyr, 5 st utan glasyr. Mått: 9-53 mm. K-jordslagret.
Schakt F	3	Antal fragm 4. Mått: 43-100 mm. K-jordslagret.
Schakt F	3	Antal fragment 3. Mått: 27-32 mm. K-jordslagret.
Schakt F	3	Antal fragment 4. Mått: 17-35 mm. K-jordslagret.
Schakt F	4	Antal fragment 6. Mått: 37-94 mm. Grus-sand lager.
Schakt F	4	Keramiskskärvor i 3 delar. Mått: 37-60 mm. Grus-sand lager.
Schakt F	4	Antal fragment 3. Mått: 22-46 mm. Grus-sand lager.
Schakt F	4	Grus-sand lager.
Schakt F		Bottensanden.
F1 (schakt F)		Anm: Schaktning.
F1 (schakt F)		Antal fragment 21. Mått: 29-133 mm. Schaktning.
F 2 (schakt F)		Mått: 14-67 mm. Maskinschaktning.
F 2 (schakt F)		Antal fragm 41. Mått: 12-136 mm. Maskinschaktning.
F 2 (schakt F)		En mängd fragment. Mått: 29-223 mm. Maskinschaktning.
F 2 (schakt F)		Mått: 29-223 mm. Maskinschaktning.
F 2 (schakt F)		Maskinschaktning.
F 2 (schakt F)	1	Delvis slagg. Mått: 14-84 mm.
F 2 (schakt F)	1	En spik har varit fastsmält i ena stycket. Mått: 49-117 mm.
F 2 (schakt F)	1	
F 2 (schakt F)	1	
F 2 (schakt F)	1	En mängd järnföremål och slagg. Mått: 23-175 mm.
F 2 (schakt F)	1	Mått: 23-175 mm.
F 2 (schakt F)	1	Mått: 23-175 mm.
F 2 (schakt F)	2	Spik, krok och fragment. Mått: 15- mm.
F 2 (schakt F)	2	Antal fragment 11. Mått: 21-78 mm.
F 2 (schakt F)	2	Antal fragment 5. Mått: 21-52 mm.
F 2 (schakt F)	2	
F 2 (schakt F)	2	
F 2 (schakt F)	2	Keramiskskärvor i 12 delar. 1 st gulvit och rödbrun glasyr, 2 st grön glasyr, 1 st röd brun glasyr. Flera fragm är brandskadade vilket gör det svårt att fastställa godstyp och glasyr. Mått: 21-53 mm.
F 2 (schakt F)	2	Ett fragment har fastsmält järnfragment. Mått: 79-171 mm.
F 2 (schakt F)	2	
F 2 (schakt F)	3	Klack och sula i två delar. Mått: 52-80 mm.
F 2 (schakt F)	3	Keramiskskärvor i 25 delar. 7 st grön gul glasyr, 2 st gröngul, grön och gul glasyr, 2 st gul glasyr, 1 st brun glasyr, 3 st brun och gul glasyr, 3 st oglaserade, 1 st vitlereengobe, 6 st är brandskadade varför svårt att fastställa originalglasyr och godstyp. Mått: 17-106 mm.
F 2 (schakt F)	3	Bly? Mått: 13-52 mm.
F 2 (schakt F)	3	
F 2 (schakt F)	3	Mått: 46-127 mm.
F 2 (schakt F)	3	
F 2 (schakt F)	3	
F 2 (schakt F)	3	

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
232	26	Glas	Glas			
233	3	Kritpipa	Piplera			
234	1	Mynt	Koppar			
235	11	Kritpipa	Piplera			
236a	0	Spik	Järn			
236b	11	Gångjärn	Järn			
236c	0	Obestämt föremål	Järn			
236d	1	Kniv	Järn			
237	49	Kärl	B II			
238	1	Slagg	Cu-legering			
239	2	Mynt	Koppar			
240	53	Hushållsglas	Glas			
241	22	Spik	Järn			
242	2	Slagg	Cu-legering			
243	5	Kritpipa	Piplera			
244	20	Hushållsglas	Glas			
245	3	Mynt	Silver	Koppar		
246	1	Lås	Järn			
247	1	Navare	Järn			
248	1	Krok	Järn			
249	8	Obestämt föremål	Järn			
250	0	Spik	Järn			
251a	1	Sporre	Järn			
251b	1	Hästska	Järn			
252	17	Obestämt föremål	Järn			
253	1	Hyska	Cu-legering			
254	2	Obestämt föremål	Cu-legering			
255	18	Kärl	B II			
256	5	Tegel	Lergods			
257	2	Spik	Järn			
258	3	Kärl	B II			
259	1	Flinta	Flinta			
260	2	Glas	Glas			
261	4	Spik	Järn			
262	6	Kärl	B II			
263	1	Fönsterglas	Glas			
264	4	Tegel	Lergods			
265	7	Kritpipa	Piplera			
266	11	Kärl	B II			

Ruta	Lager	Anmärkning
F 2 (schakt F)	3	Mått: 16-57 mm.
F 2 (schakt F)	3	
F 2 (schakt F)	3	Svårt ärjat Kristina 1/4 öre.
F 2 (schakt F)	4	Antal fragment 11. Mått: 18-64 mm.
F 2 (schakt F)	4	Mått: 19-45 mm.
F 2 (schakt F)	4	Kistgångjärn, bandgångjärn samt fragment av beslag. Mått: 19-45 mm.
F 2 (schakt F)	4	
F 2 (schakt F)	4	
F 2 (schakt F)	4	Keramiskskärvor i 49 delar. 4 st gul-vit inv och brun och gul utv dekor glasyr, 3 st grön glasyr, 5 st brun och gul dekor glasyr, 2 st grön och gul grön dekor glasyr, 3 st gul glasyr, 5 st brun glasyr, 7 st grå grön glasyr, 4 st gul-vit och röd-brun o brun dekorglasyr. Mått: 18-84 mm. Av övriga är några oglaserade och rest brandskadade varför glasyr och godstyp är svårt att fastställa.
F 2 (schakt F)	4	
F 2 (schakt F)	4	A. 1/4 öre 1635, B. 1/4 öre 1637.
F 2 (schakt F)	4	Antal fragm 53. Mått: 19-51 mm.
F 2 (schakt F)	5	Mått: 20-98 mm.
F 2 (schakt F)	5	
F 2 (schakt F)	5	Mått: 17-38 mm
F 2 (schakt F)	5	Mått: 14-61 mm
F 2 (schakt F)	5	A. 1 öre 1675 (s), B. 1 öre GIIA (s), C. 1/4 öre 1642 (k). Antal fragm 5. Mått: 18-30 mm.
F 2 (schakt F)		Anm: Profilrensning.
F 2 (schakt F)		Anm: Profilrensning.
A		Registrerad 2006.
A		
A		Registrerad 2006.
A		Registrerad 2006.
A		Registrerad 2006.
A		Registrerad 2006.
A		Registrerad 2006.
A		Registrerad 2006. Möjligtvis delar av knapp.
F 2 (schakt F)	5	Keramiskskärvor i 18 delar. 5 st vitleregaserade, 5 st klarglaserade, 3 st grönglaserade, 1 st med vitlere engobe, 4 st oglaserade.
F 2 (schakt F)	5	Mått: 64-104 mm.
F 2 (schakt F)	7a	Mått: 45-88 mm.
F 2 (schakt F)	7a	Keramiskskärvor i 3 delar. Mått: 20-62 mm.
F 2 (schakt F)	7a	
F 2 (schakt F)	7a	Mått: 26-53 mm.
F 2 (schakt F)	7b	Mått: 49-72 mm.
F 2 (schakt F)	7b	Mått: 14-56 mm.
F 2 (schakt F)	7b	
F 2 (schakt F)	9	Mått: 60-76 mm. I bottensanden.
F 3 (schakt F)		Antal fragment 7. Mått: 13-57 mm. Maskinschaktning
F 3 (schakt F)		Keramiskskärvor i 11 delar. 2 st grönglaserade, 2 st klarglaserade, 5 st vitlerekorade eller -glaserade. 2 st obestämda. Mått: 16-72 mm. Maskinschaktning.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
267	1	Obestämt föremål	Bergart			
268	16	Hushållsglas	Glas			
269	1	Ostronskal	Skal			
270	3	Rör	Koppar			
271	92	Kritpipa	Piplera			
272	2	Hushållsglas	Glas			
273	206	Glas	Glas			
274	0	Slagg	Cu-legering			
275a	0	Spik	Järn			
275b	0	Obestämt föremål	Järn			
275c	0	Slagg	Järnslag			
275d	0	Beslag	Järn			
275e	16	Kniv	Järn			
275f	1	Navare	Järn			
276	189	Kärl	B II	Fajans		
277a	0	Spik	Järn			
277b	13	Beslag	Järn			
278	3	Flinta	Flinta			
279	1	Mynt	Koppar			
280a	1	Bleck	Cu-legering			
280b	1	Doppsko	Cu-legering			
281	324	Fönsterglas	Glas			
282	392	Kritpipa	Piplera			
283	11	Kritpipa	Piplera			
284	58	Kärl	B II			
285	2	Hushållsglas	Glas			
286	0	Spik	Järn			
287	2	Tegel	Lergods			
288a	0	Spik	Järn			
288b	0	Obestämt föremål	Järn			
288c	0	Slagg	Järn			
289	11	Kärl	B II	C		
290	10	Hushållsglas	Glas			
291	43	Slagg	Cu-legering			
292	1	Mynt	Koppar			
293	23	Kritpipa	Piplera			
294	13	Slagg	Cu-legering			
295	44	Hushållsglas	Glas			

Ruta	Lager	Anmärkning
F 3 (schakt F)		En till två ytor verkar slipade. Resterna av vad som verkar ha varit en skålförmig grop finns också kvar i ena kanten. Maskinschaktning
F 3 (schakt F)		Antal fragment 16. Maskinschaktning.
F 3 (schakt F)		Maskinschaktning.
F 3 (schakt F)	1	Registrerad 2006. "Kylrör till brännvinspanna från Stadskällaren".
F 3 (schakt F)	1	Ett smärre antal belagda med grön glasyr. Antal fragm 92. Mått: 15-97 mm.
F 3 (schakt F)	1	Antal fragm 2. Mått: 68-250 mm.
F 3 (schakt F)	1	Fönster- o dricksglas. Antal fragm 206. Mått: 5-64 mm.
F 3 (schakt F)	1	Mått: 11-54 mm
F 3 (schakt F)	1	Mått: 5-37 mm.
F 3 (schakt F)	1	Mått: 5-37 mm.
F 3 (schakt F)	1	Mått: 5-37 mm.
F 3 (schakt F)	1	
F 3 (schakt F)	1	Mått: 5-37 mm.
F 3 (schakt F)	1	Mått: 5-37 mm.
F 3 (schakt F)	1	Keramiskskärivor i (189) delar. 110 st starkt brandskadade varför svårt fastställa ev glasyr. 16 st oglaserade, 11 st grönglaserade, 34 st vitlreglaserade, 14 st klarglaserade, 4 st fajans. Mått: 14-160 mm.
F 3 (schakt F)		Mått: 9-245 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)		Beslag med spik kvar i. Mått: 9-245 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	1	Mått: 21-23 mm.
F 3 (schakt F)	1	1 st 1/4 öre 1600-talet, 7 st 1/6 öre 1600-talet.
F 3 (schakt F)	1	
F 3 (schakt F)	1	"Doppsko i brons till svärdsskida, ornerad med ett stående lejon. Möjligen från borgmästarens ämbetsmannavärja."
F 3 (schakt F)		Fönster och dryckesglas i 324 delar. Mått: 7-55 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)		Kritpipor i 392 delar. Mått: 4-129 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	2	Kritpipa i 11 delar. Mått: 27-40 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)		Keramik och fragment i 58 delar. 34 st vitlreglaserade, 3 st oglaserade, 1 st grönglaserad, 19 st klarglaserade, 1 st svårt bränd. Mått: 10-103 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	1	
F 3 (schakt F)	1	Spik och fragment. Mått: 48-142 mm.
F 3 (schakt F)	1	Mått: 78-98 mm.
F 3 (schakt F)	2	Mått: 20-132 mm.
F 3 (schakt F)	2	Mått: 20-132 mm.
F 3 (schakt F)	2	Mått: 20-132 mm.
F 3 (schakt F)	2	Keramiskskärivor i 11 delar. 2 st klarglaserade (varav en pip), 3 st stengods, 6 st brandskadade (varav ett ben). Mått: 29-81 mm.
F 3 (schakt F)	2	Damejeanne i 10 delar. Merparten av förem. starkt brandskadade. Mått: 20-89 mm.
F 3 (schakt F)	2	Fragment i 43 delar. Mått: 11-43 mm.
F 3 (schakt F)	3	Mynt. Starkt ärgat varför svårt att fastställa ålder och valör.
F 3 (schakt F)	3	Kritpipor i 23 delar. Mått: 14-256 mm.
F 3 (schakt F)	3	Fragment i 13 delar.
F 3 (schakt F)	3	Dryckesglas och damejeanne i 44 delar. Mått: 18-120 mm.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
296	2	Mynt	Koppar			
297	30	Kärl	B II	C	Tegel	
298a	0	Spik	Järn			
298b	0	Slagg	Järnslag			
298c	0	Obestämt föremål	Järn			
299	1	Flinta	Flinta			
300	157	Kritpipa	Piplera			
301	367	Hushållsglas	Glas			
302	2	Slagg	Cu-legering	Järn		
303a	0	Spik	Järn			
303b	0	Slagg	Järn			
303c	0	Obestämt föremål	Järn			
304	10	Mynt	Koppar	Silver		
305	157	Kärl	B II	C		
306	409	Hushållsglas	Glas			
307	34	Kärl	B II	Kakel		
308	55	Kritpipa	Piplera			
309	6	Mynt	Koppar	Silver		
310	6	Obestämt föremål	Cu-legering			
311	1	Flinta	Flinta			
312	8	Kärl	B II	C	Kakel	
313	9	Kritpipa	Piplera			
314	1	Mynt	Koppar			
315	17	Hushållsglas	Glas			
316	20	Kärl	B II	C		
317	1	Flinta	Flinta			
318	22	Spik	Järn			
319	5	Slagg	Slagg			
320	1	Fragment				
321	1	Slagg	Cu-legering	Järn		
322	9	Mynt	Koppar	Silver		
323	35	Kritpipa	Piplera			
324a	1	Spik	Järn			

Ruta	Lager	Anmärkning
F 3 (schakt F)	3	A 1/6 öre 1674, B 1/4 öre 1676.
F 3 (schakt F)	3	Keramiskskärvor i 30 delar. 3 st klarglaserade, 1 st grönglaserad, 6 st vitleregaserade, 2 st C-gods mörkbrun glasyr varav den ena har relief, 1 st oglaserad, 3 st taktegel, 15 st är så brandskadade att de är svårt att fastställa glasyr. Mått: 22-91 mm.
F 3 (schakt F)	3	Mått: 12-135 mm.
F 3 (schakt F)	3	
F 3 (schakt F)	3	
F 3 (schakt F)	3	
F 3 (schakt F)	4	Antal fragment 157. Mått: 11-69 mm.
F 3 (schakt F)	4	Dryckes o fönsterglas i 367 delar. 2 är belagda med blå dekor. Mått: 14-52 mm.
F 3 (schakt F)	4	
F 3 (schakt F)	4	Mått: 25-140 mm.
F 3 (schakt F)	4	
F 3 (schakt F)	4	
F 3 (schakt F)	4	Mynt. 1/6 öre 1669, 1/6 öre? svårt slitet, 3 st 1/4 öre Kristina år?, 1 öre 1629, Fyrk. 1624, 1/2 öre xa 1570, 1 öre 1676, 2 öre 1591, 4 st silvermynt (tidigt 1600-tal?), 1 st 2 öre 1591 silver. Mått: 26-30 mm.
F 3 (schakt F)	4	Keramiskskärvor: 6 st grönglaserade, 3 st stengods, 74 st vitleregaserade, 59 st klarglaserade, 15 st oglaserade. Mått: 9-93 mm.
F 3 (schakt F)	4	Antal fragment 409. Mått: 6-45 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	4	Keramiskskärvor i 34 delar. 19 st klarglaserade, 12 st vitleregaserade, 1 st grönglaserad, 1 st kakel, 1 st med glasdekor. Mått: 16-141 mm. Anm: Bänken
F 3 (schakt F)	4	Antal fragm 55. Mått: 18-59 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	4	Antal fragm 6. 1/6 öre 1667 (k), 1/6 öre år ? (k), 1/6 öre 1666 (k), 1 öre 1675 (s), 1/6 öre 1677 (k), 1/6 öre år ? (k), 1 öre 1629. Mått: 18-26 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	4	Antal fragm 6. Mått: 10-35 mm. "Bänken".
F 3 (schakt F)	4	
F 3 (schakt F)	4	Keramiskskärvor i 8 delar. 2 st stengods, 4 st kakelugnsfragment med gråblå glasyr, 2 st taktegelfragment. Mått: 20-70 mm.
F 3 (schakt F)	5	Mått: 15-33 mm.
F 3 (schakt F)	5	1/6 öre år ?
F 3 (schakt F)	5	Dryckes- o fönsterglas i 17 delar. Mått: 11-53 mm.
F 3 (schakt F)	5	Keramiskskärvor i 20 delar. 9 st klarglaserade, 7 st vitleregaserade, 1 st grönglaserad, 2 st stengods, 1 st kakelugnsfragment med mörk gråblå glasyr. Mått: 12-78 mm.
F 3 (schakt F)	5	
F 3 (schakt F)	5	Spik och fragment i 22 delar. Mått: 33-99 mm.
F 3 (schakt F)	6	Mått: 19-43 mm.
F 3 (schakt F)	6	Obs! Saknas. (2006). Mått: 1-2 mm.
F 3 (schakt F)		Mått: 20-68 mm.
F 4 (schakt F)	1	Mynt och fragment. 1 st 1/2 öre Johan III (s), 1 st 1/2 öre år ? (s), 1 st 1/4 öre 1634 (k), 1/4 öre 1639 (k), 2 st 1/4 öre år ? (k), 1/4 öre 1640 (k). 1 st ? (k), 1 st fragment. Mått: 20-30 mm
F 4 (schakt F)	1	Kritpipor i 35 delar. Mått: 17-66 mm
F 4 (schakt F)	1	En mängd spikar. Mått: 8-170 mm.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
324b	1	Obestämt föremål	Järn			
325	49	Kärl	B II	B III	Fajans	
326	142	Hushållsglas	Glas			
327	7	Näver	Näver			
328	10	Tegel	Lergods			
329	55	Kärl	B II	C		
330	6	Kärl	Cu-legering			
331a	0	Spik	Järn			
331b	0	Obestämt föremål	Järn			
331c	12	Slagg	Järnslag	Cu-legering		
331d	1	Borr	Järn			
332	9	Mynt	Koppar	Silver		
333	29	Glas	Glas			
334	11	Kritpipa	Piplera			
335	4	Kärl	B II			
336	31	Kärl	B II	Fajans		
337	21	Glas	Glas			
338	3	Mynt	Koppar	Silver		
339	9	Spik	Järn			
340	2	Hushållsglas	Glas			
341a	9	Spik	Järn			
341b	1	Sölja	Järn			
342	10	Kärl	B II			
343	4	Kärl	B II			
344	1	Ben	Ben			
345a	1	Obestämt föremål	Järn			
345b	3	Obestämt föremål	Cu-legering			
346	4	Tegel	Lergods			
347	2	Slagg	Slagg			
348	33	Obestämt föremål	Cu-legering			
349	115	Kärl	B II	Fajans	Tegel	
350	2	Kakel	Lergods			
351a	0	Spik	Järn			

Ruta	Lager	Anmärkning
F 4 (schakt F)	1	Rester av spikar, beslag, gångjärn etc.
F 4 (schakt F)	1	Keramiskskärvor i 49 delar. 13 st vitleregaserade, 1 st grönglaserad, 4 st klarglaserade, 1 st fajans, 1 st oglaserad, 29 st svårt brandskadade varför svårt att fastställa ev. glasyr (bl a ett handtag och grytfot).
F 4 (schakt F)	1	Dryckes-o fönsterglas i 142 delar. Mått: 9-59mm.
F 4 (schakt F)	1	Kraftigt förstört.
F 4 (schakt F)	1	Antal fragm 10.
F 4 (schakt F)	1	Keramiskskärvor i 55 delar. 1 st (C-gods) utv. grå-brun flammig glasyr, inv. ljus grå-brun glasyr, 9 st röd-brun och några med grön-gul dekorlasyr, 4 st mörkbrun, 2 st med gul dekorglasyr, 4 st med grön-brun och gul-grön randig dekorglasyr, 3 st med gul glasyr, 2 st med grön och gul dekorglasyr, 32 st svårt brandskadade varför svårt att fastställa glasyr. Mått: 12-110 mm.
F 4 (schakt F)	1	
F 4 (schakt F)	2	Mått: 7-145 mm.
F 4 (schakt F)	2	
F 4 (schakt F)	2	
F 4 (schakt F)	2	
F 4 (schakt F)	2	Mynt och fragm. 2 st 1/4 öre Cristina år ?, 1 st 1/4 öre 167?, 1 st 1/4 öre 166?, 1 st ? (s), x 1 (d) 1/6 öre år ?, 1 st 1 öre slutet av 1600-talet, 7 st 1/6 öre 1600-talet.
F 4 (schakt F)	2	Fönster-o dryckesglas i 29 delar. Mått: 13-55 mm.
F 4 (schakt F)	2	Antl fragm. 11. Mått: 15-42 mm.
F 4 (schakt F)	2	Keramiskskärvor i 9 delar (5 ihoplimmade). 1 st svårt brandskadad varför svårt att fastställa ev. glasyr, 1 st botten på trefotsgräva med klarglasyr, 7 st klarglaserade
F 4 (schakt F)	3	Keramiskskärvor i 33 delar (3 ihoplimmade). 19 st vitleregaserade, 9 st klarglaserade, 1 st grönglaserad, 1 st fajans?, 1 st ? Mått: 11-52 mm.
F 4 (schakt F)	3	Glasskärvor i 21 delar. Mått: 16-44 mm.
F 4 (schakt F)	3	Mynt. 1 st 1/4 öre 1676 Kristina, 1 st 1/4 öre 167?, 1 st 2 öre Gustav II Adolf? (s). Mått: 20-30 mm.
F 4 (schakt F)	3	Spik och ev. en knivspets. Mått: 25-119 mm.
F 4 (schakt F)	4	Antal fragm 2. Mått: 15-37 mm.
F 4 (schakt F)	4	Mått: 34-81 mm.
F 4 (schakt F)	4	
F 4 (schakt F)	4	Keramiskskärvor i 10 delar. 7 st klarglaserade, 3 st vitleregaserade. Mått: 18-83 mm.
F 4 (schakt F)	5	Keramiskskärvor i 4 delar. Mått: 17-76 mm.
F 4 (schakt F)	5	Benet är utsmyckat med linjer och punkter.
F 4 (schakt F)	5	
F 4 (schakt F)	5	
F 4 (schakt F)	6	Mått: 23-92 mm.
F 5 (schakt F)	1	Mått: 180-210 mm.
F 5 (schakt F)	1	Antal fragm. 33. Mått: 9-55 mm.
F 5 (schakt F)	1	Tegelpannor o keramikskärvor i 110 delar. 22 st vitleregaserade, 2 st grönglaserade, 1 st taktegel, 6 st oglaserade, 22 st brända, 61 st klarglaserade, 1 st fajans. Mått: 12-75 mm.
F 5 (schakt F)	1	Ugnskakel, mörkt grå-blå glasyr. Mått: 42-76 mm.
F 5 (schakt F)	1	Mått: 10-420 mm.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
351b	0	Obestämt föremål	Järn			
351c	0	Beslag	Järn			
351d	0	Slagg	Järnslag			
352a	5	Obestämt föremål	Cu-legering			
352b	1	Mynt	Cu-legering			
353	36	Glas	Glas			
354	22	Kritpipa	Piplera			
355a	1	Mynt	Silver			
355b	0	Obestämt föremål	Järn			
356	1	Mynt	Koppar			
357a	0	Spik	Järn			
357b	5	Krok	Järn			
357c	1	Ring	Järn			
357d	3	Kniv	Järn			
357e	0	Obestämt föremål	Järn			
358	19	Kritpipa	Piplera			
359	185	Kärl	B	C	Fajans	
360	237	Glas	Glas			
361	22	Tegel	Lergods			
362a	7	Spik	Järn			
362b	1	Obestämt föremål	Järn	Cu-legering		
363	11	Mynt	Koppar	Silver		
364	6	Spik	Järn			
365a	1	Fingerborg	Cu-legering			
365b	1	Hankfäste	Cu-legering			
365c	3	Obestämt föremål	Cu-legering			
366	2	Tegel	Lergods			
367	5	Kniv	Järn			
368	2	Slagg	Slagg			
369	4	Spik	Järn			
370	9	Glas	Glas			
371	3	Kritpipa	Piplera			
372	1	Kärl	B II			
373	2	Tegel	Lergods			
374	1	Obestämt föremål	Järn	Sten		
375	1	Tegel	Lergods			
376	5	Hushållsglas	Glas			
377	2	Obestämt föremål	Järn			
378	14	Kärl	B II	Fajans	Porslin	
379	1	Obestämt föremål	Järn			

Ruta	Lager	Anmärkning
F 5 (schakt F)	1	
F 5 (schakt F)	1	
F 5 (schakt F)	1	
F 5 (schakt F)	1	Ett mynt m m. Mått: 12-36 mm.
F 5 (schakt F)	1	Karl X Gustaf, 1658.
F 5 (schakt F)	1	Fönster-o dryckesglas i 36 delar. Mått: 9-41 mm.
F 5 (schakt F)	1	Antal fragm. 22. Mått: 15-52 mm.
F 5 (schakt F)	2	Mynt, 2 mark 1571? 154? (noterat 2006).
F 5 (schakt F)	2	
F 5 (schakt F)	5	Mynt. 1 st fyrk.
F 5 (schakt F)	2	Mått: 26-183 mm.
F 5 (schakt F)	2	Mått: 26-183 mm.
F 5 (schakt F)	2	Mått: 26-183 mm.
F 5 (schakt F)	2	Mått: 26-183 mm.
F 5 (schakt F)	2	Mått: 26-183 mm.
F 5 (schakt F)	2	Antal fragm 19. 1 st pipa hade ljusgrön glasyr. Mått: 17-58 mm.
F 5 (schakt F)	2	Keramiskskärvor i 176 delar. 7 st taktegel, 4 st grönglaserade, 23 st vitleregla- laserade, 12 st oglaserade, 123 st klarglaserade, 2 st fajans, 4 st stengods, 10 st svårt brända. Mått: 9-155 mm.
F 5 (schakt F)	2	Fönster-o dryckesglas i 237 delar. Mått: 4-38 mm.
F 5 (schakt F)	3	Mått: 25-200 mm.
F 5 (schakt F)	3	Spik. Mått: 67-111 mm.
F 5 (schakt F)	3	Mått: 67-111 mm.
F 5 (schakt F)	2	Mynt. 2 mark 1511, 1/6 öre ?, 1/4 öre 1623, 2 st 1/4 öre år, 2 öre år (s), ?, 1 öre (mitt 1600-tal) (s), 1/2 mark (tid 1600-tal) (s). Mått: 19-30 mm.
F 6 (schakt F)	1	Spik och fragment. Mått: 62-68 mm.
F 6 (schakt F)	1	
F 6 (schakt F)	1	
F 6 (schakt F)	1	Knivliknande föremål i tre delar.
F 6 (schakt F)	1	Mått: 88-139 mm.
F 6 (schakt F)	1	
F 7 (schakt F)	1	Mått: 37-45 mm. Bottenskikt utanför västra muren.
F 8 (schakt F)	1	Mått: 65-106 mm.
F 8 (schakt F)	1	Glasskärvor i 9 delar. Mått: 14-72 mm.
F 8 (schakt F)	1	Kritpipor i 3 delar. Mått: 17-49 mm.
F 8 (schakt F)	1	Keramiskskärva. Något brandskadad men med lite brun-grön glasyr bevarat.
F 8 (schakt F)	1	Fragmenten behängda med kalkbruk. Mått: 103-126 mm.
F 8 (schakt F)	1	
F 7 (schakt F)	1	Cirkentär nedgrävn. väster om västmuren.
F 7 (schakt F)	1	Glasskärvor i 5 delar. Mått: 14-29 mm. Cirkentär nedgrävn. väster om väst- muren.
F 7 (schakt F)	1	Mått: 26-36 mm. Cirkentär nedgrävning väster om västmuren.
F		Keramiskskärvor i 14 delar. 7 st brandskadade, 2 st fajans med vitglasyr och ljus och mörkblå dekorglasyr, 1 st porslinbit med vit glasyr och blå de- korglasyr, 3 st klarglaserade, 1 st vitleregla-laserad. Mått: 10-53 mm. Ingången i norra muren.
F		Ingången i norra muren. L-format järnstycke.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
380	2	Slagg	Cu-legering			
381	6	Kritpipa	Piplera			
382	21	Glas	Glas			
383a	42	Spik	Järn			
383b	21	Obestämt föremål	Järn			
384	1	Mynt	Koppar			
385	1	Skal	Skal			
386	1	Kärl	B II			
387	1	Hyska	Cu-legering			
388	45	Spik	Järn			
389	61	Kärl	B II	Kakel		
390	7	Kritpipa	Piplera			
391	6	Hushållsglas	Glas			
392	1	Bleck	Cu-legering			
393	1	Mynt	Cu-legering			
394a	16	Spik	Järn			
394b	1	Hästska	Järn			
395	20	Kärl	B II	Kakel		
396	2	Fönsterglas	Glas			
397	5	Obestämt föremål	Järn			
398	1	Dräneringsrör	Trä			
399	15	Kärl	B II			Anl. 13
400	1	Kärl	C			Anl. 13
401	1	Kärl	B II			
402	1	Kärl	B			
403	1	Kärl	Keramik			
404	1	Flinta	Flinta			
405	6	Flinta	Flinta			
406	2	Kärl	B II			
407	7	Kakel	Lergods			
408	37	Slagg	Glasslagg	Slagg		
409	2	Slagg	Järnslag			
410	1	Slagg	Slagg			
411	1	Slagg	Cu-legering			
412	1	Obestämt föremål	Cu-legering			
413	1	Slagg	Slagg			
414	1	Nål	Cu-legering			
415	1	Ben	Ben			
416	1	Ben	Ben			
417	2	Ben	Ben			
418	1	Ben	Tand			
419	1	Flinta	Flinta			

Ruta	Lager	Anmärkning
F		Mått: 15-27 mm. Ingången i norra muren.
F	1	Kritpipor i 6 delar. Mått: 18-48 mm. Ingången i norra muren.
F	1	Fönster o dryckesglas i 21 delar. Mått: 24-49 mm. Ingången i norra muren.
F	1	Spik. Mått: 17-166 mm. Ingången i norra muren
F	1	Obestämda föremål och slagg. Ingången i norra muren
F	1	1/6 öre 1676. Ingången i norra muren.
F	1	Hasselnötskal. Ingången i norra muren.
F	1	Mörk och ljusbrunt skiftande glasyr.
F	1	Utgrävn. i källarhålet.
G	Under stenlägg.	Mått: 17-79 mm.
G	Under stenlägg.	17 st ugnskakel med mörkt grå-blå glasyr, 6 st vitleregaserade, 1 st grönglaserad, 2 st fajans, 10 st klarglaserade, 25 st oglaserade. Mått: 14-151 mm.
G	Under stenlägg.	Antal fragm 7. Mått: 22-46 mm.
G	Under stenlägg.	Antal fragm 6. Mått: 23-44 mm.
G	Under stenlägg.	
G	Under stenlägg.	Svårt slitet varför omöjligt fastställa ev. typ (storleken antyder 1/6 öre slutet av 1600-talet).
H	Under stenlägg.	SpikMått: 28-93 mm.
H	Under stenlägg.	Mått: 28-93 mm.
H	Under stenlägg.	Keramiskskärvor i 20 delar. 6 st grönglaserade, 2 st vitleregaserade, 4 st klarglaserade, 5 st oglaserade, 3 st kakelugnsfragment med mörkt grå-blå glasyr. Mått: 19-70 mm.
H	Under stenlägg.	Mått: 29-42 mm.
H	Under stenlägg.	Mått: 17-55 mm.
H	Nere i bottensanden	
A		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Sekundärbränd keramik. Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		1 st klarglaserad, 1 st vitleregaserad. Registrerat 2006.
		Svartglaserat. Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Sekundärbränd flinta.Registrerat 2006.

Subnr	Antal	Sakord	Material 1	Material 2	Material 3	Anlnr
420	1	Hushållsglas	Glas			
421	1	Kritpipa	Piplera			
422	1	Kritpipa	Piplera			
423	1	Harts	Harts			
424	10	Kritpipa	Piplera			
425	2	Fönsterglas	Glas			
426	1	Kärl	B II			
427	1	Skal	Skal			
428	1	Flinta	Flinta			
429	1	Kärl	B II			
430	1	Kärl	B II			
431	14	Kärl	B II			
432	7	Kärl	B II			
433	7	Obestämt föremål	Järn	Cu-legering	Kol	
434	1	Kärl	B II			
436	4	Kärl	B II	C		
438	1	Sländtrissa	Kalksten			
439	32	Tegel	Lergods			
440	2	Tegel	Lergods			
441	1	Kakel	Lergods			
442	67	Fönsterglas	Glas			
443	2	Kakel	Lergods			
444	1	Trä	Trä			
445	1	Prov	Jord			
446	1	Sten	Sten			
447	2	Obestämt föremål	Järn			
448	1	Tegel	Lergods			
449	1	Tegel	Lergods			
450	1	Bruk	Bruk			
451	3	Obestämt föremål	Jord	Lera	Sand	
452	1	Horn	Horn			
453	6	Trä	Trä			
454	4	Trä	Trä			
455	3	Trä	Trä			
456	1	Trä	Trä			
457	3	Obestämt föremål	Järn			
458	16	Slagg	Slagg			
459	2	Näver	Näver			
460	1	Kvarnsten	Sten			
461	1	Obestämt föremål	Kalksten			
462	1	Arkitekturdetalj	Kalksten			
463	1	Obestämt föremål	Kalksten			

Ruta	Lager	Anmärkning
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. Funnen i "andra grunden".
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. 7 st klarglaserade, 3 st vitlreglaserade, 4 st oglaserade.
		Registrerat 2006. 5 st klarglaserade, 2 st oglaserade.
		Registrerat 2006. Funnet i "Rådhuset F II, i östra profilen".
		Registrerat 2006. Funnet i "Rådhuset F II, i östra profilen".
		Registrerat 2006. 1 st klarglaserad, 1 st vitlreglaserad, 1 st stengods, 1 st svårt bränd.
		Registrerat 2006. Rund sten med hål igenom. Utsmyckad med 5 st cirkelmönster runt hålet.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.. Anläggning 13.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. Rund sten med röd färg på.
		Registrerat 2006. Opreparerade järnföremål.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. "Trä från stolphål".
		Registrerat 2006. "Från påle".
		Registrerat 2006. Söndrat trä och sand.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. "Degelsmältor m m".
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. Skadad i ena kanten.
		Registrerat 2006. L-formad sten som är bearbetad.
		Registrerat 2006.
		Registrerat 2006. Stenbit med en plan sida.

År 1980 undersöktes såväl de västra som de östra delarna av Stora Torget i Linköping. Anledningen var att torget skulle omgestaltas och att markingrepp då skulle ske.

Torget utgör ofta en viktig pusselbit när det gäller förståelsen av en stad och dess framväxt. Vid torget påträffas ofta de äldsta spåren av aktiviteter. Torget var överhuvudtaget en viktig arena för det profana livet i den medeltida staden. Här idkades handel och torget blev en mötesplats för stadens invånare. Även rådhusen, borgarnas egen byggnad, var ofta förlagd till stadens torg.

Vid utgrävningarna 1980 framkom lämningar som kastade ett nytt ljus över såväl Linköpings äldsta skeden som över det rådhus som stod på torget fram till dess att en större brand härjade staden år 1700. Fyndmaterialet från rådhuset var omfattande. Bland annat påträffades en rad föremål som kan knytas till de verksamheter som fanns i rådhuset. Till exempel tillvaratogs mycket efterreformatiskt glas som kom från den krog som var belägen i rådhuskällaren.